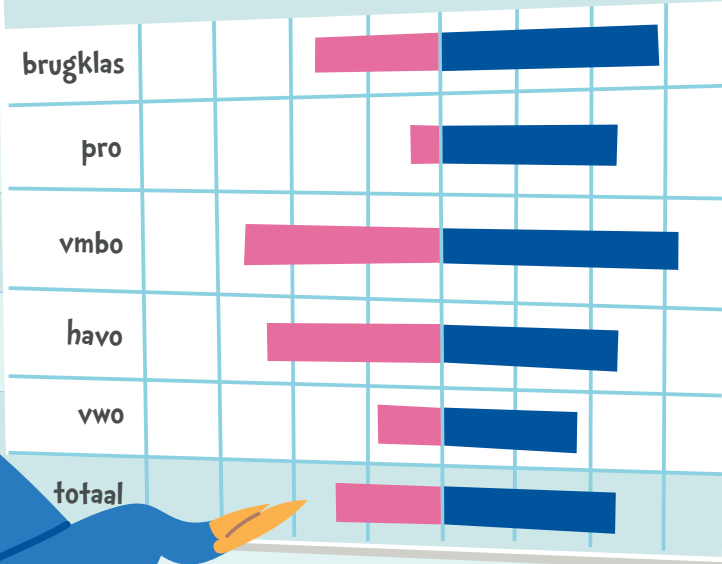

2018

Voorwoord

© 2018 ResearchNed Nijmegen in opdracht van het Landelijk Actie Komitee Scholieren. Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. ResearchNed werkt conform de kwaliteitsnormen NEN-EN-ISO 9001:2008 voor kwaliteitsmanagementsystemen en NEN-ISO 20252:2012 voor markt-, opinie- en maatschappelijk onderzoek.

Voorwoord

Beste lezer,

Voor je ligt de LAKS-monitor 2018, het tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoek van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS). Een product van passie, intensieve samenwerking en hart voor onderwijs. Het LAKS behartigt al sinds 1984 de belangen van alle middelbare scholieren in Nederland. De LAKS-monitor speelt hierbij sinds 2010 een erg belangrijke rol.

Deze editie hebben bijna 75.000 scholieren het onderzoek ingevuld. Een getal om trots op te zijn! Dit is acht procent van het totale aantal middelbare scholieren. Het LAKS blijft altijd strijden voor een zo groot mogelijke deelname van scholieren aan de LAKS-monitor. In deze editie zijn de resultaten te bekijken per schooltype en ook kan je de totaalscores vergelijken met de vorige LAKS-monitor. Zo geven wij een zo compleet mogelijk beeld van de mening van scholieren.

Het LAKS werkt samen met het onderzoeksbureau ResearchNed. De projectleiding van de LAKS-monitor wordt vol enthousiasme en overgave gedaan door de scholieren van het LAKS. Dit maakt de LAKS-monitor het enige landelijke tevredenheidsonderzoek voor én door scholieren.

De LAKS-monitor is een heel waardevolle bron voor het LAKS. Op de blauwe pagina's achter elk hoofdstuk vertellen we wat LAKS met de resultaten gaat doen. Daarnaast doen we suggesties voor de leerlingenraden. Iedere deelnemende school én leerlingenraad krijgt de resultaten terug en kan deze in onze online tool vergelijken met de resultaten uit 2016 en met de resultaten van andere scholen. Op deze manier kan iedere scholier zien waar het goed of fout gaat op school. Zo kan iedereen helpen bij het verbeteren van onderwijs.

Wij hopen dan ook dat de LAKS-monitor net als voorgaande jaren weer overal ingezet gaat worden als belangrijke bron voor de scholierentevredenheid. Het onderwijs kan altijd beter, zowel op schoolniveau als landelijk. Dit lukt alleen nooit zonder de scholier. Wij roepen daarom iedereen in het onderwijsveld op om het rapport te lezen en het gesprek aan te gaan met scholieren. Alleen samen kunnen we het onderwijs verbeteren!

Jente Koopmans en Thijs van Schie

Projectleiders LAKS-monitor

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6	6.	Schoolorganisatie	52
1.1	Waarom de LAKS-monitor?	7	6.1	Onderwijsvoorzieningen	53
1.2	Onderzoeksopzet	7	6.2	Faciliteiten en voorzieningen op school	55
1.3	Respons en cleaning	7	6.3	Leefbaarheid en sfeer	57
1.4	Vragenlijst en indeling vragen in thema's	8	6.4	Pesten	59
1.5	Verder in dit rapport	9	6.5	Leren met een beperking	61
2.	Het LAKS over de resultaten	10	6.6	Samenvatting	64
2.1	Inleiding	11	6.7	LAKS duikt in de resultaten	66
2.2	Opvallende resultaten en speerpunten	11			
3.	Leerlingenparticipatie	14	7.	Algemeen oordeel en de tevreden scholier	68
3.1	Bekendheid leerlingenraad en medezeggenschapsraad	15	7.1	Algemene tevredenheid	69
3.2	Inspraak	17	7.2	Rapportcijfer voor de school	70
3.3	Behoeftte aan inspraak	19	7.3	Profiel van een tevreden scholier	71
3.4	Informatie	20	7.4	Investeren in plezier	73
3.5	Samenvatting	21	7.5	Samenvatting	75
3.6	LAKS duikt in de resultaten	22			
4.	Lessen en toetsen	24	8.	Bijlagen	76
4.1	Ict-gebruik in de klas	25	A	Deelnemende scholen	77
4.2	Toetsen	27	B	Respons naar achtergrondkenmerken	80
4.3	Lesrooster en uitval	29	C	Indeling in thema's	86
4.4	Buitenschoolse activiteiten	30	D	Vragenlijst	90
4.5	Stage praktijkonderwijs	31	E	Gebruikte afkortingen	97
4.6	Samenvatting	33	F	Lijst met tabellen en figuren	99
4.7	LAKS duikt in de resultaten	34			
5.	Docenten en begeleiding	36			
5.1	Docenten	37			
5.2	Manieren en vormen van lesgeven	39			
5.3	Gepersonaliseerd leren	41			
5.4	Motivatie en excellentie	43			
5.5	Begeleiding bij keuzes	46			
5.6	Samenvatting	48			
5.7	LAKS duikt in de resultaten	50			

1 Inleiding

1.1 Waarom de LAKS-monitor?

Dit jaar is voor de vijfde keer de LAKS-monitor in het voortgezet onderwijs afgenomen. Een mooie mijlpaal voor een unieke monitor, opgezet en gecoördineerd door scholieren zelf. De monitor geeft scholen en leerlingenraden informatie over wat er op hun school goed gaat en waar zorg nodig is: concrete handvatten om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Het onderzoek is opgezet door het LAKS, gefinancierd door het ministerie van OCW, uitgevoerd door onderzoeksbureau ResearchNed en het allerbelangrijkst: mogelijk gemaakt door de grote hoeveelheid scholieren die de tijd namen hun ervaringen over hun school met ons te delen!

1.2 Onderzoeksofzet

Vanaf mei 2017 konden scholen zich opgeven om deel te nemen aan de LAKS-monitor. Ben je benieuwd of jouw school ook meedeelde? Kijk dan in bijlage a, waarin de volledige lijst van deelnemende scholen is opgenomen. Staat jouw school er niet tussen? In 2019 krijgt jouw school opnieuw de kans! Alle scholen die zich wel voor het onderzoek hebben opgegeven, konden eind 2017 via het klassenaanmeldformulier een inlogcode per klas aanmaken om toegang te krijgen tot de vragenlijst. Het stond de school vrij om zelf een keuze te maken in de selectie van klassen. Net als bij de vorige monitor is wel het advies aan scholen meegegeven om een goede afspiegeling van de leerlingenpopulatie te laten meedoen aan het onderzoek, ook omdat de resultaten ervan onder meer getoond worden op de scholenvergelijkingssite van de VO-raad^[1].

De LAKS-monitor wordt al sinds de eerste editie in 2010 geheel online afgenomen. Onder begeleiding van een docent konden scholieren tussen 8 januari en 12 maart 2018 de vragenlijst invullen. Achteraf zijn gegevens over de klas – zoals door de contactpersoon van de school in het klassenaanmeldformulier is aangegeven – gekoppeld aan de resultaten uit de vragenlijst. Gegevens over de school zijn op basis van openbare onderwijsdata van DUO aan het bestand toegevoegd. Voordeel daarvan is dat we alles wat we uit andere informatiebronnen weten, niet aan de leerlingen hoeven te vragen en de vragenlijst dus niet onnodig lang maken.

1.3 Respons en cleaning

In totaal hebben dit jaar 96 scholen (15% van alle vo-scholen in Nederland) met 165 vestigingen meegedaan aan de LAKS-monitor (tabel 1), een lichte daling ten opzichte van twee jaar geleden. Ruim 85.000 scholieren hebben de enquête geopend: dat is 43 procent van alle leerlingen binnen de deelnemende scholen. Voor het onderzoek zijn alleen de serieus ingevulde vragenlijsten meegenomen. Hoe weten we dat? Allereerst door te kijken naar de volledigheid: alleen vragenlijsten die helemaal tot het eind zijn ingevuld, worden bewaard. Daarnaast kijken we naar de snelheid: bij vragenlijsten die veel te snel zijn ingevuld, binnen vijf minuten, weten we dat scholieren niet eens tijd hebben gehad de vragen echt te lezen. Ook deze vragenlijsten worden dus buiten de LAKS-monitor gehouden. En als laatste check is gekeken naar te eenzijdig ingevulde vragenlijsten: scholieren die over alle onderwijsaspecten precies even tevreden zijn, kunnen we niet serieus nemen en ook die vragenlijsten laten we daarom buiten de resultaten van de LAKS-monitor. Na deze belangrijke controle van de ingevulde vragenlijsten blijven er uiteindelijk 74.365 enquêtes over waarmee we de tevredenheid van de Nederlandse scholieren in kaart kunnen gaan brengen.

[1] De VO-raad is de vereniging van middelbare scholen. Op hun website www.scholenopdekaart.nl wordt allerlei cijfermatige informatie over scholen in het voortgezet onderwijs in één systeem verzameld en kunnen middelbare scholen met elkaar vergeleken worden. Deelnemen aan de LAKS-monitor is één van de manieren om aan de informatieplicht voor scholen op de kaart te voldoen.

Tabel 1: Respons LAKS-monitor 2018

	Aantal	%
Populatie landelijk	980.218	
Brutorespons	85.676	9
Nettorespons	74.365	8
Populatie van aangemelde scholen	197.898	
Brutorespons	85.676	43
Nettorespons	74.365	38

Bron: DUO en LAKS-monitor 2018

Omdat de respons op een aantal belangrijke kenmerken (leerjaar, schoolsoort en geslacht) verschilt van de populatie, is ervoor gekozen om voor deze scheefheid te corrigeren door een weegfactor te berekenen. De weegfactor zorgt ervoor dat ondervertegenwoordigde groepen zwaarder meetellen en oververtegenwoordigde groepen juist minder zwaar. Zo geven de resultaten een representatief landelijk beeld van alle Nederlandse scholieren in het voortgezet onderwijs.

1.4 Vragenlijst en indeling in thema's

Na de ingrijpende verandering van de vragenlijst in de vorige meting, is dit jaar geprobeerd de vragenlijst zoveel mogelijk hetzelfde te houden om de uitkomsten te kunnen vergelijken met die van de LAKS-monitor 2016. De kleine aanpassingen die er gedaan zijn, zijn uitvoerig getest met scholieren. De volledige vragenlijst is in bijlage d bijgevoegd.

De vragenlijst van de LAKS-monitor is ingedeeld naar inhoudelijke thema's. Op basis van een factoranalyse en een controle van de Cronbach's alpha (een statistische maat voor het vaststellen van de mate van samenhang) zijn deze inhoudelijke totaaloordelen berekend en in samenspraak met het deskundigenpanel^[2] vastgesteld (zie ook bijlage c). De totaaloordelen zijn een handig hulpmiddel om op hoofdlijnen snel te zien wat er goed of juist minder goed gaat op school. Door daarna naar de onderliggende vragen te kijken, wordt duidelijk op welke punten het precies goed (of juist niet) gaat. De totaaloordelen zijn berekend door telkens het aantal positief dan wel negatief gescoorde vragen te percenteren ten opzichte van het totale aantal vragen dat bij het totaaloordeel hoort. Een aantal vragen was niet goed in te passen in een totaaloordeel. Deze worden in het rapport apart behandeld. Het gaat om de volgende vragen:

- Hoeveel lessen vallen er uit?
- Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen?
- Hoe tevreden ben je over jouw rooster?
- Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten?
- Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?
- Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school?
- Heb je een van de volgende lichamelijke handicaps, functiebeperkingen of (chronische) ziektes?
- Is dit vastgesteld door een specialist?
- Heb je last van je beperking in je opleiding?
- Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt?
- Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?

[2] Het deskundigenpanel bestaat uit vier hoogleraren methodologie van verschillende universiteiten die meedenken over de methodologische uitvoering van het onderzoek.

- Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?
- Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?
- Is er een leerlingenraad op school?
- Is er een medezeggenschapsraad op school?
- Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt?
- Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze?
- Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze?
- Hoe tevreden ben je over je decaan?
- Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens?
- Hoe goed vind je jouw school: welk rapportcijfer geef je jouw school?

1.5 Verder in dit rapport

Nu je alles weet over hoe de LAKS-monitor is opgezet, ben je natuurlijk razend nieuwsgierig geworden naar de resultaten. In de hoofdstukken hierna ga je allereerst in hoofdstuk 2 de visie van LAKS op de resultaten van deze meting vinden. Zij geven in grote lijnen aan wat hen is opgevallen en welke actie ze daarop willen ondernemen. In de hoofdstukken die daarna volgen, zijn de uitkomsten van deze LAKS-monitor inhoudelijk geordend:

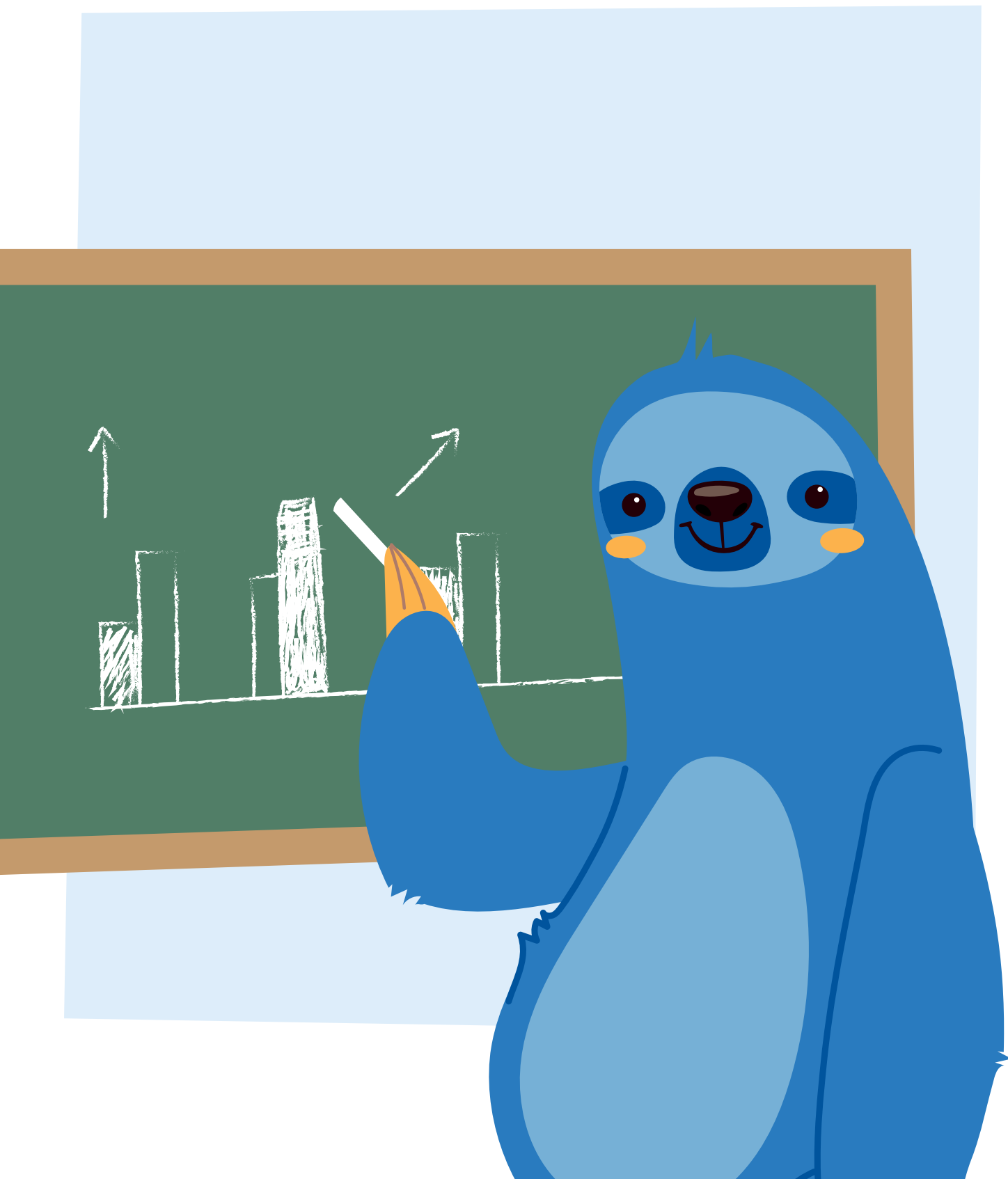
- leerlingparticipatie (hoofdstuk 3);
- lessen en toetsen (hoofdstuk 4);
- docenten en begeleiding (hoofdstuk 5);
- schoolorganisatie (hoofdstuk 6);
- algemeen oordeel school (hoofdstuk 7).

De opbouw van deze vijf hoofdstukken is telkens vergelijkbaar. De totaaloordelen en onderliggende vragen worden beschreven. Waar mogelijk wordt een vergelijking gemaakt met de vorige LAKS-monitor en tussen groepen leerlingen (verschillen tussen onderwijstypen, tussen vmbo-leerwegen, tussen leerjaren en tussen jongens en meisjes). In de LAKS-monitor zijn alle tevredenheidsaspecten op een vijfpuntsschaal aan de scholieren voorgelegd. Voor de leesbaarheid van het rapport worden in de figuren steeds alleen de percentages negatief (score 1 + 2) en positief (score 4 + 5) getoond. De categorie 'neutraal' (score 3) kan van daaruit eenvoudig berekend worden. Elk hoofdstuk eindigt met een reactie van het LAKS op de resultaten. Hoofdstuk 7 is daarin een klein beetje anders. Naast de rapportage van het algemene oordeel wordt in dit hoofdstuk ook dieper gekeken naar tevredenheid: wat bepaalt nu of een scholier wel of niet tevreden is? En waar begin je als school als je de tevredenheid wilt verbeteren?

De resultaten van de LAKS-monitor staan niet alleen in dit rapport: ze zijn ook te raadplegen in een online rapportagetool op www.laksmonitorresultaten.nl. Scholen die deelnamen aan de monitor kunnen via een inlogcode^[3] met hun leerlingenraad samen de resultaten van hun school meer in detail bekijken en waar gewenst vergelijken met andere scholen om zo te leren van elkaar.

[3] De inlogcode is op te vragen bij het LAKS via info@laks.nl

2 LAKS ^{over de} resultaten

2.1 Inleiding

De LAKS-monitor geeft informatie over hoe tevreden scholieren zijn met het onderwijs en de school. We vinden het daarom ontzettend fijn om te zien dat bijna 75.000 scholieren hun mening hebben gegeven over het onderwijs. Zoveel meningen van verschillende scholieren maken dat het LAKS veel beter kan bepalen waar het goed gaat in het voortgezet onderwijs en waar het beter kan. Hieronder staan de meest opvallende resultaten uit de LAKS-monitor 2018 en de speerpunten van het LAKS. Achter elk hoofdstuk gaat het LAKS dieper in op de resultaten. Wil je weten wat het LAKS gaat doen en welk advies we de leerlingenraden geven? Blader dan snel door naar de blauwe pagina's!

2.2 De opvallendste resultaten

Algemeen oordeel

Scholieren zijn overwegend positief in hun algemene oordeel over de school: 63 procent van de scholieren is (zeer) tevreden! Daar is het LAKS natuurlijk ontzettend blij mee. Helaas is er ook een keerzijde, namelijk het feit dat bijna een kwart van de scholieren in het praktijkonderwijs en het vmbo en één op de vijf havo-scholieren niet iedere dag met plezier naar school gaat. Het LAKS wil dat elke leerling met plezier naar school gaat. Wat daarbij nog meer opvalt, is dat scholieren van het praktijkonderwijs op de meeste onderwerpen uit de LAKS-monitor overwegend positief zijn, maar het minst met plezier naar school gaan. Het plezier van praktijkonderwijsscholieren kan verbeterd worden door het aanpakken van vier punten: faciliteiten, onderwijsvoorzieningen, meer ruimte voor inspraak en pestgedrag op school. In hoofdstuk 7 gaan we hier dieper op in. We willen benadrukken dat pesten een groot probleem blijft en er stevig ingezet moet worden op het terugdringen van pesten.

Speerpunt: Het LAKS wil dat elke scholier met plezier naar school gaat.

Leerlingenparticipatie

Het LAKS is blij om te zien dat de leerlingenraad bij veel scholieren bekend is. Maar het kan altijd beter. Het meest opvallende resultaat uit het hoofdstuk leerlingenparticipatie is voor ons het feit dat praktijkonderwijsscholieren graag willen meepraten over het onderwijs op hun school (34%)! Het LAKS heeft tot op heden vaak moeite gehad om deze groep scholieren te bereiken. Daarom willen we onderzoeken op welke manier deze scholieren willen meepraten over hun onderwijs.

Speerpunt: Het LAKS gaat onderzoeken op welke manier praktijkonderwijsscholieren willen meepraten en hoopt deze scholieren ook meer te kunnen betrekken bij het LAKS.

Maatwerk

Scholieren op het praktijkonderwijs blijken erg tevreden zijn over persoonlijk onderwijs en begeleiding op school. Zo geeft 57 procent van de scholieren in het praktijkonderwijs aan dat docenten goed rekening houden met hun sterke en zwakke punten. Andere niveaus scoren veel lager op persoonlijk onderwijs (vmbo 37%; havo 29%; vwo 31%). Die begeleiding blijkt ook tekort te schieten bij scholieren met een beperking. Vooral vmbo- en havo-scholieren met een beperking geven aan dat docenten (veel) te weinig rekening houden met hun beperking (vmbo 26%, havo 25%).

Speerpunt: Het LAKS vindt dat persoonlijk onderwijs en begeleiding op alle niveaus goed geregeld moet zijn. Elke scholier zou recht moeten hebben op maatwerk. Het LAKS zal zich hier de komende tijd voor inzetten.

Sfeer en veiligheid

De leefbaarheid en sfeer op school zijn niet verbeterd vergeleken met twee jaar geleden. Dit is opvallend aangezien sinds 2015 de wet Veiligheid op school van kracht is. Deze wet verplicht scholen om zorg te dragen voor de sociale veiligheid op scholen en pesten terug te dringen. Vooral vmbo-scholieren (17%) en scholieren in het praktijkonderwijs (20%) zijn ontevreden over de leefbaarheid en sfeer op school. Daarbij geeft één op de tien scholieren van het praktijkonderwijs aan in de afgelopen drie maanden gepest te zijn. We maken ons zorgen om zulke hoge cijfers. Gemiddeld gaat zeventien procent van de scholieren niet met plezier naar school. Op het vmbo en praktijkonderwijs liggen deze cijfers nog hoger. LAKS schrikt van deze cijfers. Wij willen dat álle scholieren met plezier naar school gaan en zich veilig voelen op school.

Speerpunt: Het LAKS wil het komende jaar meer aandacht geven aan de sociale veiligheid en pesten op vmbo- en praktijkscholen. Het LAKS wil leerlingenraden aanmoedigen om met de schoolleiding in gesprek te gaan over sociale veiligheid.

Vmbo

Volgens de Staat van het Onderwijs ^[4] gaat het beter met het vmbo dan voorgaande jaren. Uit de LAKS-monitor blijkt echter dat op een groot aantal onderwerpen vmbo’ers meer ontevreden zijn dan scholieren in de andere niveaus (zie onderstaande tabel). Het LAKS vindt dit zorgelijk om te zien. Uit hoofdstuk 7 blijkt dat het aanpakken van de volgende punten bijdraagt aan het met meer plezier naar school gaan bij vmbo’ers: meer inspraak, meer aandacht voor motivatie en excellentie, meer variatie in de lessen en tot slot is de sfeer op school het meest bepalend voor vmbo’ers om met plezier naar school te gaan. Het LAKS vindt dat het vmbo meer aandacht verdiend. We willen graag helpen vmbo’ers meer inspraak te geven op school. Daarnaast gaan we in gesprek met vmbo’ers om te praten over de verschillende thema’s en samen te zoeken naar passende oplossingen.

Tabel 2: Percentage ontevreden scholieren Respons LAKS-monitor 2018

Onderwerp	Ontevredenheid vmbo	Gemiddelde ontevredenheid overige niveaus (zonder vmbo)
Inspraak	30%	20%
Toetsen	21%	16%
Onderwijsvoorzieningen	19%	14%
Onderwijsfaciliteiten	35%	25%
Leefbaarheid en sfeer	17%	10%
Algemeen oordeel	19%	11%

Bron: LAKS-monitor 2018

Speerpunt: Door samen met vmbo’ers te kijken hoe de sfeer, motivatie, inspraak en manieren van lesgeven in het vmbo aangepakt kunnen worden, wil het LAKS de tevredenheid onder vmbo’ers vergroten.

[4] Inspectie van het Onderwijs(2018). De Staat van het Onderwijs. Onderwijsverslag 2016/2017. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Leerlingen- participatie

Eén van de doelen van het LAKS is om te zorgen dat er zoveel mogelijk mét scholieren wordt gepraat over hun onderwijs. In dit hoofdstuk staat daarom de leerlingenparticipatie centraal. Is er een leerlingenraad of medezeggenschapsraad op school? Hoe tevreden zijn scholieren over deze raden? En in hoeverre krijgen scholieren de mogelijkheid om inspraak te hebben over wat er op school gebeurt? Het laatste onderwerp dat aan bod komt gaat over de informatie die vanuit school gedeeld wordt met scholieren, bijvoorbeeld over het rooster of de examens.

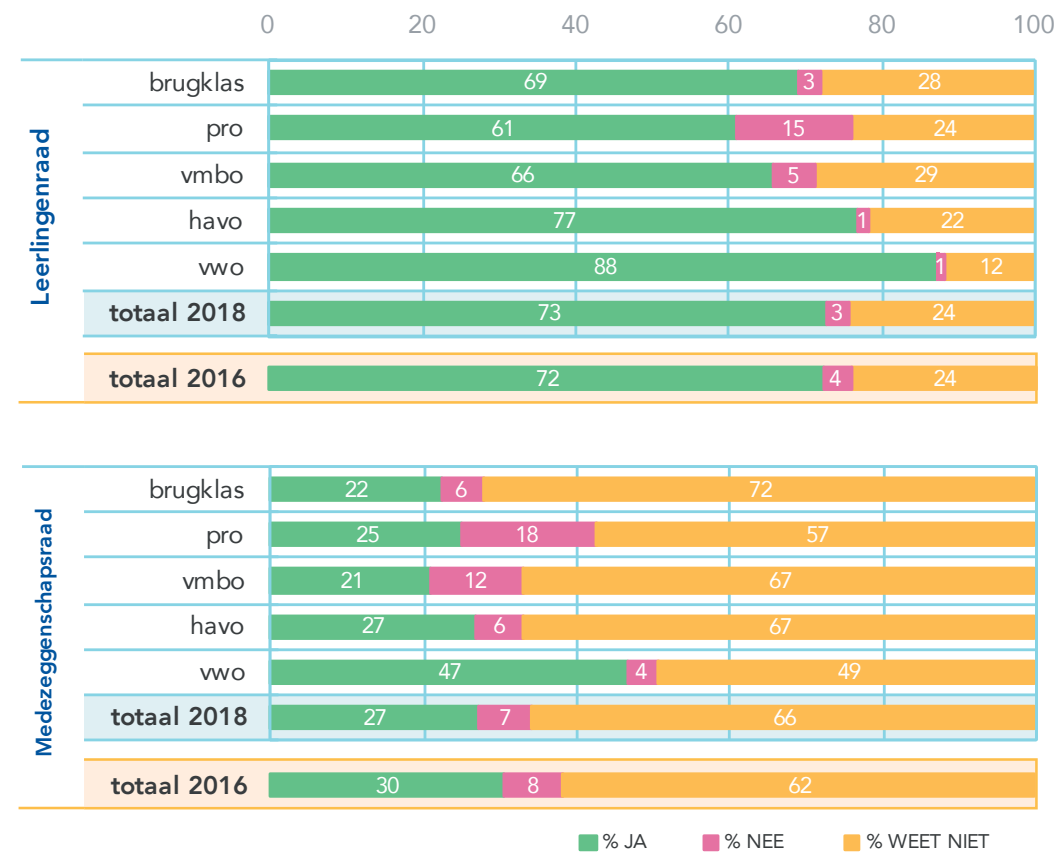
3.1 Bekendheid leerlingenraad en medezeggenschapsraad

Aan scholieren zijn twee vragen voorgelegd over de leerlingenraad en de medezeggenschapsraad:

- Is er een leerlingenraad op school?
- Is er een medezeggenschapsraad op school?

De bekendheid van de leerlingenraad is bij de meeste scholieren op orde. Bijna drie kwart van de scholieren heeft dit jaar aangegeven dat er een leerlingenraad is op hun school, drie procent is van mening dat deze raad er niet is en 24 procent weet niet of deze raad er is. Deze cijfers zijn vergeleken met 2016 vrijwel onveranderd. Bij de vraag naar de aanwezigheid van een medezeggenschapsraad op school zien we in vergelijking met 2016 wel veranderingen. De onbekendheid is iets toegenomen: in 2018 geeft 66 procent van de scholieren aan niet te weten of er op hun school een medezeggenschapsraad is. In 2016 gold dit nog voor 62 procent. Zowel de bekendheid met als de aanwezigheid van de medezeggenschapsraad is iets teruggelopen. Dit jaar geeft 66 procent aan dat ze niet weten of er een medezeggenschap op hun school bestaat (in 2016: 62%) en is 27 procent van mening dat er een medezeggenschapsraad is, tegenover 30 procent in 2016.

Wanneer we kijken naar de verschillen tussen de onderwijsniveaus, dan zien we dat de bekendheid van zowel de leerlingenraad als de medezeggenschapsraad onder vwo'ers het grootst is. Leerlingen in het praktijkonderwijs geven het vaakst aan dat op hun school geen leerlingenraad aanwezig is. Zij zijn ook het vaakst van mening dat er geen medezeggenschapsraad is op hun school.

Figuur 1. Aanwezigheid leerlingenraad en/of medezeggenschapsraad

Kijken we naar de verschillen tussen de verschillende leerwegen in het vmbo dan zien we het volgende. In vmbo-bl en vmbo-gl zijn scholieren minder bekend met de leerlingenraad dan scholieren in vmbo-kl, vmbo-tl en vmbo-gl/tl. De bekendheid van de medezeggenschapraad is het grootst onder scholieren in vmbo-gl, vmbo-tl en vmbo-gl/tl. In vmbo-bl is de bekendheid van deze raad het kleinst.

Ook naar leerjaar zijn er verschillen in bekendheid van zowel de leerlingenraad als de medezeggenschapsraad: deze wordt groter wanneer men langer op school zit. De stijging van de bekendheid met beide raden naarmate men langer op school rondloopt, zien we terug bij alle niveaus.

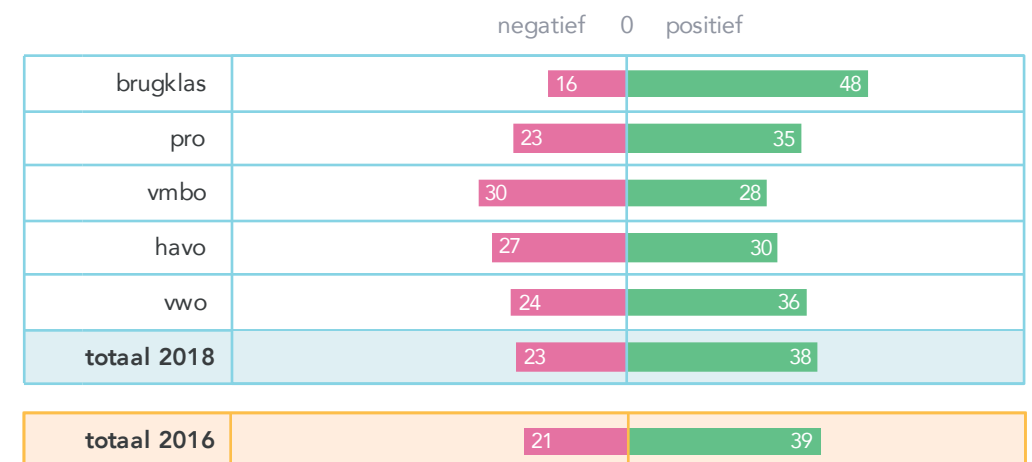
Wat betreft de verschillen tussen meisjes en jongens over dit onderwerp kunnen we het volgende zeggen. Meisjes zijn meer bekend met de leerlingenraad en geven ook meer dan jongens aan dat deze raad op school aanwezig is. Over de bekendheid en aanwezigheid van de medezeggenschapsraad oordelen meisjes niet anders dan jongens.

3.2 Inspraak

Scholieren hebben vijf vragen voorgelegd gekregen die samen het totaaloordeel over inspraak vormen:

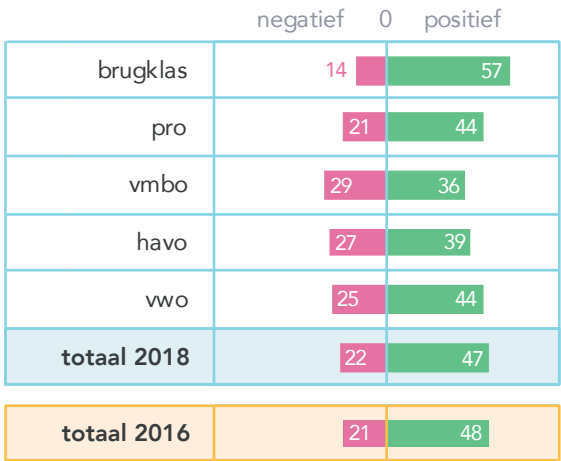
- Telt de mening van leerlingen mee op jouw school?
- Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad?
- Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad?
- Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt om mee te praten over wat er op school gebeurt?
- Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?

De vraag in hoeverre school zorgt dat scholieren de mogelijkheid hebben om mee te praten over wat er op school gebeurt is dit jaar toegevoegd aan de monitor. De vergelijking van de totaalscore naar jaar is dan ook niet zuiver te maken. In 2018 is 38 procent positief gestemd over inspraak en 23 procent oordeelt hier negatief over. Vooral brugklassers zijn te spreken over de mogelijkheden tot inspraak. De grootste groep ontevreden scholieren zien we onder de vmbo'ers, gevolgd door de havisten.

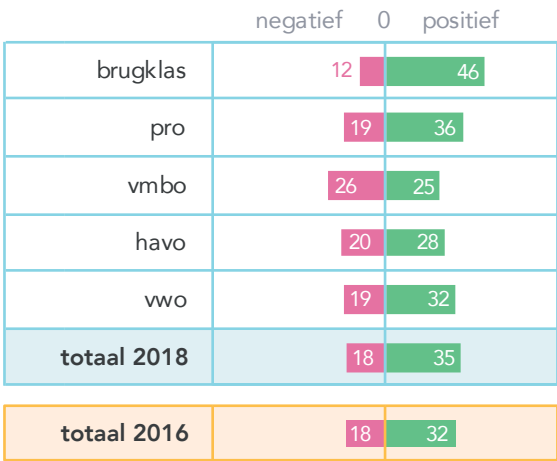

Figuur 2. Oordeel over inspraak op school (totaaloordeel)

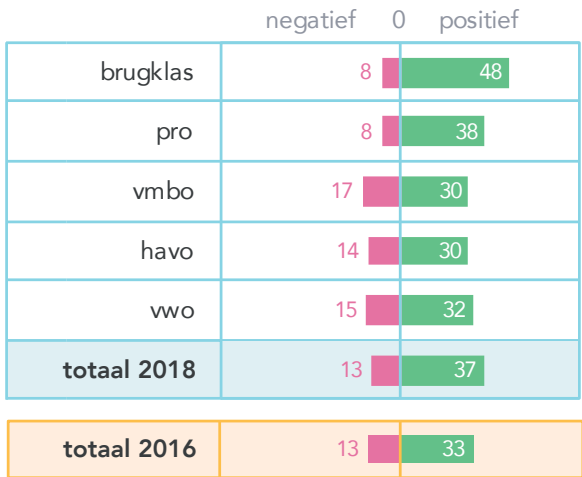
Kijken we naar de onderliggende aspecten van inspraak, dan zijn scholieren het meest positief over de mate waarin hun mening meetelt op school. Minder te spreken zijn scholieren over de leerlingenraad. Brugklassers zijn ook over de verschillende aspecten van inspraak het meest tevreden. Alleen over de mogelijkheden die school biedt om mee te praten over wat er op school gebeurt, zijn vwo'ers net iets meer tevreden dan brugklassers. Opvallend is dat vmbo'ers over dit onderwerp uitgesproken ontevreden zijn: 35 procent is ontevreden over de mogelijkheden die ze krijgen van school om mee te praten over wat er op school gebeurt.

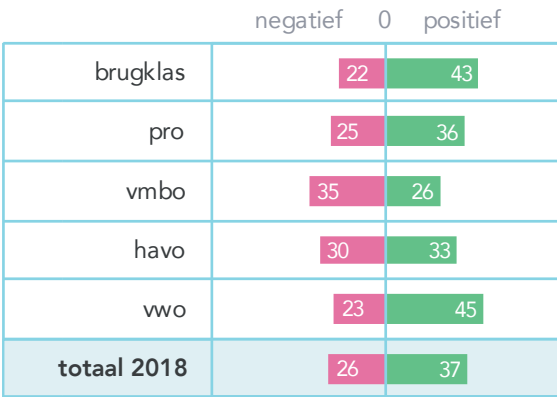
Figuur 3. Telt de mening van leerlingen mee op jouw school?

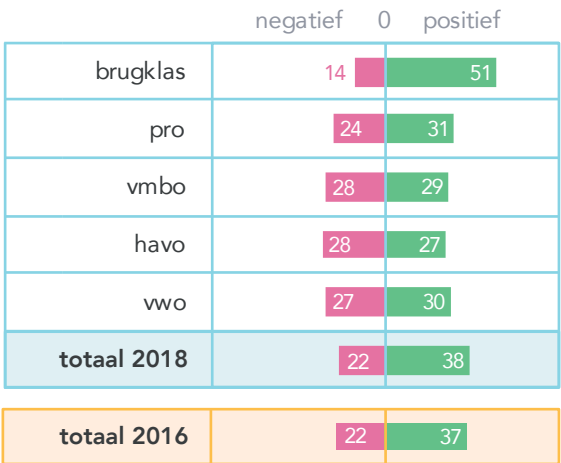
Figuur 4. Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad?

Figuur 5. Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad?

Figuur 6. Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt om mee te praten over wat er op school gebeurt?

Figuur 7. Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?

Vmbo-leerlingen in de gemengde leerweg zijn over inspraak en de onderliggende aspecten het meest tevreden. Over de mogelijkheden die school biedt om mee te praten over wat er op school gebeurt, zijn zij meer tevreden dan de overige vmbo-leerlingen. Zowel vmbo-leerlingen die de gl/tl-leerweg volgen als de leerlingen in de basisgerichte leerweg zijn het minst te spreken over de medezeggenschapsraad. Wat betreft de andere aspecten van inspraak zijn het alleen de leerlingen in gl/tl die hier het minst positief over zijn.

Kijken we naar de oordelen in de verschillende leerjaren, dan zien we het volgende. Leerlingen in praktijkonderwijs verschillen niet in hun oordeel over inspraak en de onderliggende aspecten naarmate zij langer op school zitten. Bij vmbo-, havo- en vwo-leerlingen zien we wel een verschil in tevredenheid over deze onderwerpen: met het stijgen van het leerjaar, daalt de ontevredenheid. Alleen over de mogelijkheden die school hen biedt om mee te praten, zien we een daling in tevredenheid tot aan het derde leerjaar. Daarna verandert het oordeel nauwelijks.

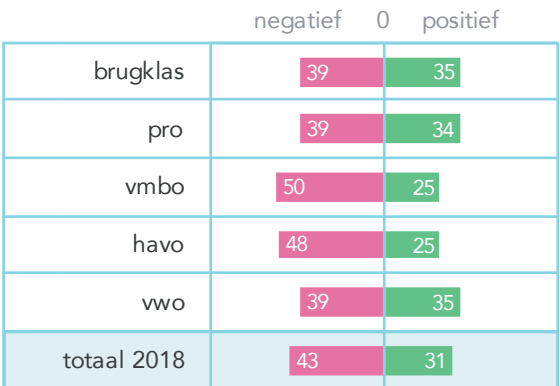
Versillen tussen jongens en meisjes zijn dit jaar alleen gevonden in het oordeel over of de mening van leerlingen meetelt op hun school. Meisjes zijn hier meer van overtuigd dan jongens.

3.3 Behoefte aan inspraak

In hoeverre scholieren ook behoefte hebben aan inspraak op school, bijvoorbeeld als lid van de leerlingenraad of als klassen-vertegenwoordiger, is gepeild met de volgende vraag:

- Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt?

Deze vraag is nieuw toegevoegd en daarom is er geen vergelijking met 2016 mogelijk. Het aandeel scholieren dat niet mee wil praten over wat er op school gebeurt, is groter dan het aandeel scholieren dat aangeeft wel mee te willen praten. Vooral vmbo’ers en havisten hebben hier weinig behoefte aan: een kwart van deze scholieren wil meepraten, de helft niet.

Figuur 8. Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt?

De behoefte om mee te praten over wat er op school gebeurt, verschilt niet tussen de scholieren in de verschillende vmbo-leerwegen. Ook verschillen meisjes niet van jongens in de mate waarin zij mee willen praten over wat er op school gebeurt. Tussen de verschillende leerjaren zien we binnen de onderwijsniveaus wel enige verschillen. In het praktijkonderwijs hebben scholieren meer behoefte aan inspraak in de vierde klas dan in de derde klas. In het vmbo heeft men juist minder behoefte naarmate het leerjaar stijgt. Voor havisten maakt het leerjaar waarin zij zitten niet uit voor de behoefte aan inspraak. Vwo’ers daarentegen hebben in hun laatste twee schooljaren meer behoefte aan inspraak dan in de twee jaren daar voor.

3.4 Informatie

De informatievoorziening op school is bevraagd aan de hand van vier vragen die niet tot een totaaloordeel in te delen zijn:

- Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen?
- Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?
- Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school?
- Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens?

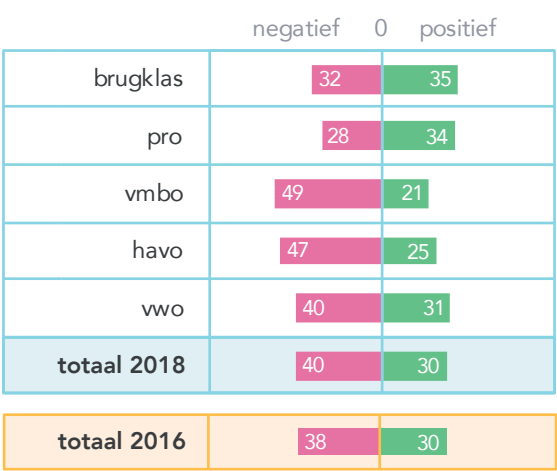
Het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen gaat ook dit jaar moeizaam. Veertig procent van de scholieren geeft aan dat dit niet op tijd gebeurt tegenover dertig procent die vindt dat wijzigingen wel op tijd doorgegeven worden. Het aandeel dat ontevreden is, is ten opzichte van 2016 iets gestegen. De meerderheid van de scholieren, meer nog dan in 2016, is tevreden over de informatie die zij van school krijgen over belangrijke schoolgerelateerde zaken. Ook wat betreft de informatie aangaande de eindexamens is meer dan de helft van de eindexamenleerlingen tevreden, eveneens een stijging ten opzichte van 2016. Het oordeel over de informatie over rechten en plichten is met 47 procent iets positiever dan een meting eerder.

Voor al vmbo’ers en havisten zijn niet te spreken over het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen. Hierover zijn brugklassers (35%) en scholieren in het praktijkonderwijs (34%) het meest tevreden. Brugklassers zijn in meerderheid positief over de informatie over belangrijke schoolzaken. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn hier met 51 procent het minst positief over. Ook over de informatie over rechten en plichten zijn brugklassers (58%) het meest positief. Havisten zijn hier het minst over te spreken. Vwo’ers in de eindexamenklassen zijn meer tevreden over de informatie over de eindexamens dan havisten en vmbo’ers .

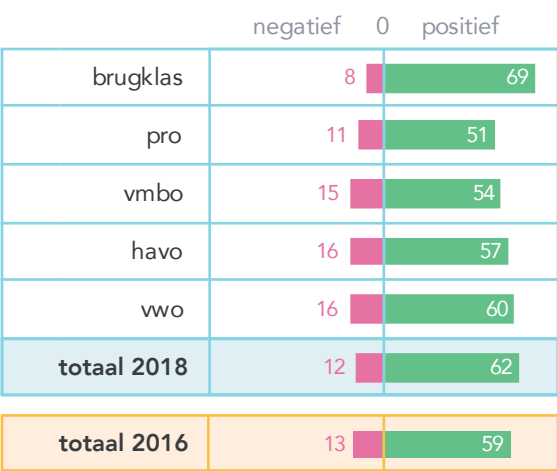
Op drie vragen over de informatievoorziening constateren we de grootste verschillen tussen vmbo-leerlingen in de gemengde leerweg en in de basisberoepsgerichte leerweg. Als het gaat om het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen, de informatie die school verstrekt over schoolzaken en de informatie over eindexamens zijn leerlingen in de gemengde leerweg het meest tevreden en in de basisberoepsgerichte leerweg het minst. De informatie over rechten en plichten wordt door gl-leerlingen het meest positief beoordeeld en het minst positief door gl/tl-leerlingen.

Voor alle niveaus geldt dat er geen verschillen in tevredenheid over het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen gevonden zijn naar leerjaar. Over de informatie die leerlingen krijgen over belangrijke schoolzaken zijn leerlingen in het praktijkonderwijs in leerjaar vier minder tevreden dan in leerjaar drie. Vmbo-leerlingen verschillen niet in hun oordeel hierover naarmate het leerjaar stijgt. Voor havo- en vwo-leerlingen geldt dat het oordeel over deze informatie minder positief wordt bij stijgen van het leerjaar. Het oordeel over de informatie over de rechten en plichten van scholieren verschilt niet naar leerjaar als we kijken naar pro-leerlingen en vmbo-leerlingen. Voor havisten en vwo’ers zijn die verschillen er wel. Voor al na leerjaar drie daalt de tevredenheid over de informatie die zij krijgen over hun rechten en plichten, daarna blijft de tevredenheid vrijwel onveranderd.

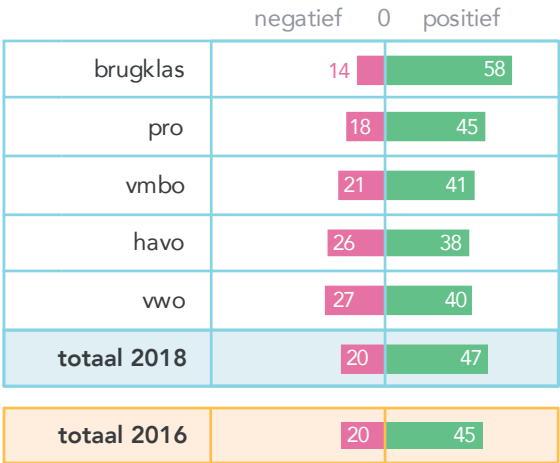
Jongens zijn meer tevreden over het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen dan meisjes. Ook over de informatie die zij krijgen over hun eindexamens zijn jongens in eindexamenklassen meer tevreden dan meisjes in eindexamenklassen. Over de andere twee vragen, informatie over belangrijke schoolzaken en informatie over rechten en plichten, verschillen jongens niet van meisjes in hun oordeel.

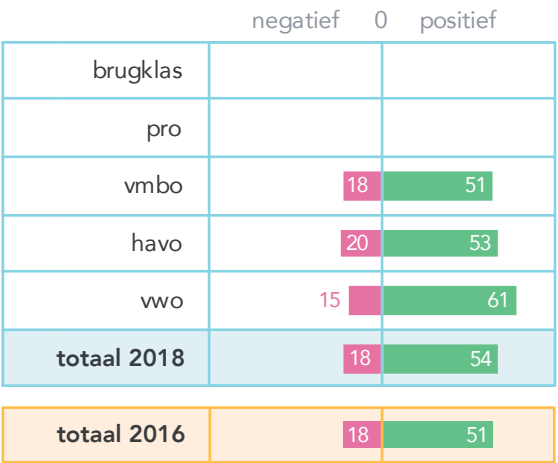
Figuur 9. Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen?

Figuur 10. Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?

Figuur 11. Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school?

Figuur 12. Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens?

3.5 Samenvatting

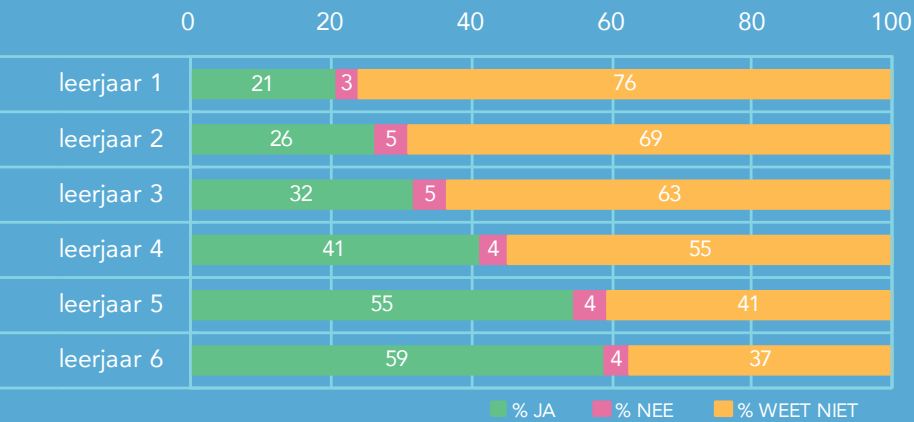
In dit hoofdstuk hebben we gekeken naar inspraak en naar informatievoorzieningen op school. De twee organen waarin scholieren zitting kunnen hebben om inspraak uit te oefenen, de leerlingenraad en de medezeggenschapsraad, verschillen in bekendheid. De leerlingenraad is onder scholieren vaker bekend dan de medezeggenschapsraad. De onbekendheid van de medezeggenschapsraad is iets toegenomen ten opzichte van 2016. Leerlingen in het praktijkonderwijs zijn het minst bekend met de twee inspraakorganen. Vwo’ers zijn hiermee het meest bekend. Hoewel bijna de helft van de scholieren aangeeft dat hun mening op school meetelt, laat de tevredenheid over de leerlingenraad en de medezeggenschapsraad te wensen over. Iets meer dan een derde van de scholieren oordeelt positief over de leerlingenraad en over de medezeggenschapsraad. Over de mogelijkheden om mee te praten over wat er op school gebeurt en over de manier waarop klachten worden behandeld is een even groot deel tevreden. De behoefte om mee te praten over wat er op school gebeurt, is met 31 procent beperkt. Brugklassers en vwo’ers hebben de meeste behoefte om mee te praten over wat er op school gebeurt. Over de informatieverstrekking is men wisselend tevreden. De informatie over belangrijke schoolzaken wordt door een ruime meerderheid positief beoordeeld. Het tijdig doorgeven van roosterwijzigingen vergt meer aandacht: veertig procent is hier ontevreden over, waar dertig procent vindt dat er op tijd roosterwijzigingen worden doorgegeven.

3.6 LAKS duikt in de resultaten

De school verbeter je samen. Daarom vindt het LAKS leerlingenparticipatie ontzettend belangrijk. We zijn dan ook blij om te zien dat 31 procent van de scholieren mee wil praten over wat er bij hen op school gebeurt. Leerlingenparticipatie begint immers met de bereidheid van scholieren om betrokken te zijn. Het is wel jammer om te zien dat 25 procent van de scholieren die wel mee wil praten ontevreden is over de mogelijkheden die de school biedt om mee te praten. Wij vinden dat alle scholieren de kans zouden moeten krijgen om mee te praten!

Bekendheid met de leerlingen- en medezeggenschapsraad

Vaak wordt leerlingenparticipatie geregeld via de leerlingenraad. De meeste scholieren geven aan bekend te zijn met de leerlingenraad (73%). Daar zijn wij als LAKS blij mee. Het is wettelijk bepaald dat leerlingenparticipatie georganiseerd wordt via de medezeggenschapsraad. 27 procent van de ondervraagde scholieren is bekend met het bestaan van de medezeggenschapsraad. Het valt het LAKS op dat de medezeggenschapsraad vooral binnen het vwo bekend is (47%). We zijn dit verder gaan uitzoeken. De bekendheid van de medezeggenschapsraad zit vooral in vwo 5 (55%) en in vwo 6 (59%; figuur 13). Er lijken dus voornamelijk vwo-scholieren in de bovenbouw bekend te zijn met de medezeggenschapsraad. Het LAKS vermoedt dat dit komt omdat deze scholieren ook vaak zitting nemen in de medezeggenschapsraad. Het LAKS adviseert om te streven naar meer diversiteit en meer bekendheid van de medezeggenschapsraad.

Figuur 13. Aanwezigheid medezeggenschapsraad bij vwo-scholieren, naar leerjaar

Het is een gemiste kans dat de mogelijkheden om formeel mee te praten redelijk onbekend zijn bij havo, vmbo en praktijkonderwijs. Zeker omdat deze scholieren wel mee willen praten. Zo blijkt onder andere dat een even groot aandeel van de praktijkonderwijsscholieren (34%) als van de vwo-scholieren (35%) mee wil praten over wat er op school gebeurt. Het LAKS wil zich de komende tijd meer richten op het betrekken van havisten, vmbo'ers en praktijkonderwijsscholieren bij de medezeggenschap. Op dit moment is leerlingenparticipatie voornamelijk georganiseerd via de leerlingenraad en de medezeggenschapsraad. Het LAKS kan zich voorstellen dat er meer laagdrempelige manieren zijn waarop leerlingenparticipatie georganiseerd kan worden. Het LAKS wil samen met scholieren uit de verschillende niveaus gaan uitzoeken hoe zij het beste mee kunnen én willen praten over wat er op school gebeurt.

Roosters

Een ander onderwerp in dit hoofdstuk is roosters. Het valt op dat 40 procent van de scholieren ontevreden is over het op tijd doorkrijgen van roosterwijzigingen. Brugklassers en praktijkonderwijsscholieren zijn het vaakst wel tevreden (35%), vmbo- en havo-scholieren zijn (zeer) ontevreden (resp. 49 en 47% is ontevreden). De verantwoordelijkheid voor roosters en roosterwijzigingen ligt bij de scholen. LAKS adviseert leerlingenraden daarom om hierover in gesprek te gaan met hun school, maak bijvoorbeeld duidelijke afspraken over het communiceren van roosterwijzigingen. We adviseren scholengemeenschappen om te kijken wat er bij praktijkonderwijs en brugklassen relatief goed gaat en hoe de andere niveaus hiervan kunnen leren.

Wat gaat het LAKS doen?

- Medezeggenschapsraad: het LAKS streeft naar meer diversiteit en meer bekendheid van de medezeggenschapsraad. Als LAKS geven we trainingen^[5] over onder andere het bereiken van de achterban en bekender maken van de medezeggenschapsraad.
- Onderzoeken van andere vormen van leerlingenparticipatie: het LAKS gaat graag in gesprek met de verschillende niveaus om samen te kijken in welke vorm zij het beste inspraak kunnen én willen hebben op hun onderwijs.

Wat kan de leerlingenraad (en de medezeggenschapsraad) doen?

- Medezeggenschapsraad: wisten jullie zelf dat een medezeggenschapsraad op school verplicht is? Vraag bij je medescholieren of zij dit wisten en zoek samen met de leerlinggeleding van de medezeggenschapsraad een manier om deze raad bekender te maken.
- Roosterwijzigingen: ga in gesprek met je medescholieren en vraag hoe tevreden ze zijn over de roosterwijzigingen. Als ze ontevreden zijn, vraag dan hoe dat komt. Met dit verhaal kan je vervolgens naar de schoolleiding gaan om samen te zoeken naar een oplossing.

[5] Voor meer informatie kijk op www.laks.nl of stuur een mail naar info@laks.nl

4 Lessen en toetsen

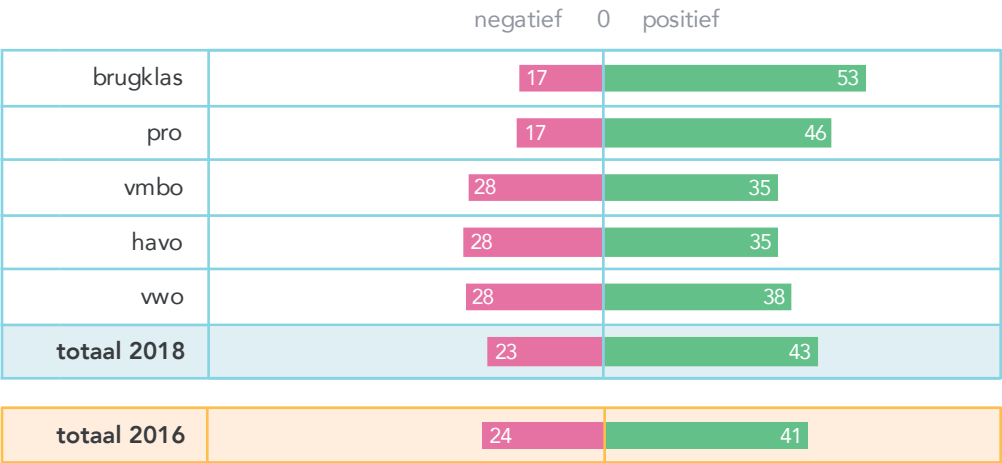
Hoe tevreden zijn scholieren over het gebruik van ict in de klas? Weten scholieren op tijd wanneer ze een toets hebben en wat ze hiervoor moeten leren? Hoe is het met de lesuitval gesteld? En voor scholieren in het praktijkonderwijs: wat is het oordeel over de verplichte stage? In dit vierde hoofdstuk een beschrijving van de leerlingtevredenheid over een aantal voor hen belangrijke aspecten van lessen en toetsen.

4.1 Ict-gebruik in de klas

Het totaaloordeel over ict-gebruik in de klas is gebaseerd op de gemiddelde score op de volgende drie vragen:

- Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?
- Hoe werkt de ict op jouw school?
- Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ict die gebruikt wordt tijdens de lessen?

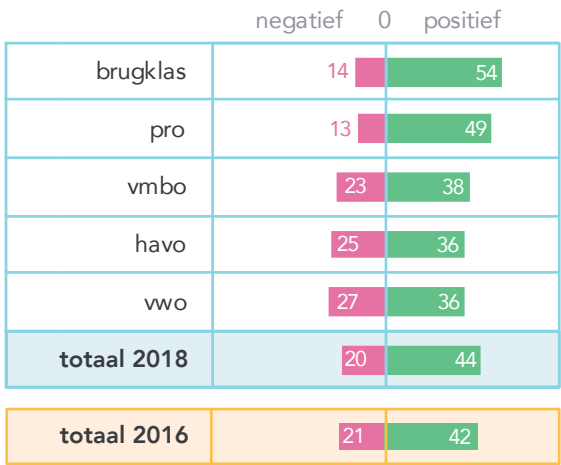
Het totaaloordeel over ict-gebruik is ten opzichte van 2016 licht verbeterd. In 2018 is 43 procent positief en 23 procent negatief gestemd over het ict-gebruik in de klas. Vooral brugklassers, gevolgd door scholieren praktijkonderwijs, zijn te spreken over het gebruik van ict in de klas.

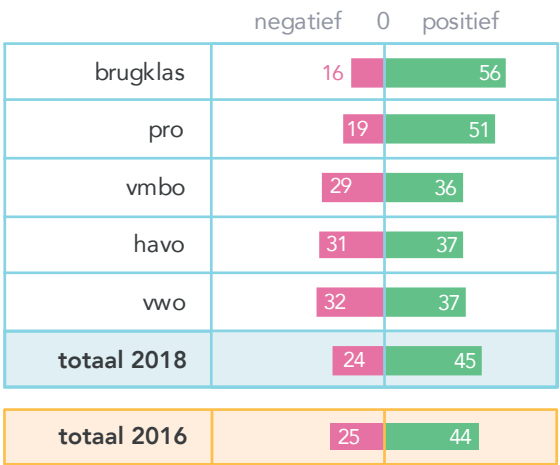
Figuur 14. Oordeel over ict-gebruik (totaaloordeel)

Ook over de onderliggende aspecten van ict-gebruik wordt dit jaar iets positiever geoordeeld dan in 2016. Het meest tevreden zijn scholieren over de werking van ict op school. Bijna de helft van de scholieren (45%) is hier tevreden over. Over de hoeveelheid ict tijdens de lessen zijn scholieren van alle drie de ict-aspecten het minst tevreden. Voor alle aspecten van ict-gebruik geldt dat brugklassers het meest tevreden zijn, op de voet gevolgd door praktijkonderwijs. De oordelen van vmbo’ers, havisten en vwo’ers verschillen nauwelijks van elkaar wat betreft de tevredenheid over hoe goed docenten met ict kunnen werken en de werking van ict op school. Over de hoeveelheid ict tijdens de lessen oordelen vwo’ers beduidend positiever dan vmbo’ers en havisten.

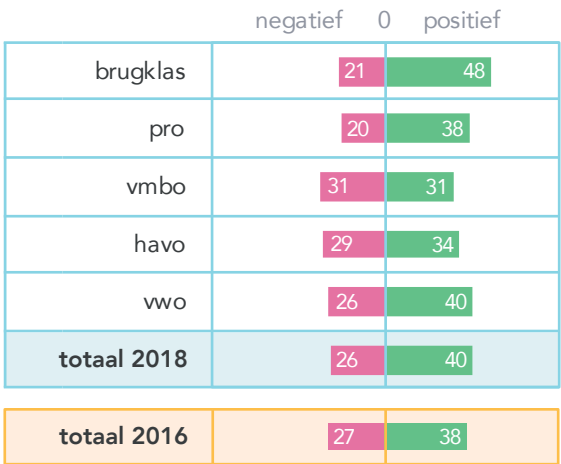

Figuur 15. Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?

Figuur 16. Hoe werkt de ict op jouw school?

Figuur 17. Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ict die gebruikt wordt tijdens de lessen?

Als we de verschillen binnen vmbo-leerwegen bekijken, zijn het met name de vmbo-gl'ers die het meest positief oordelen over de drie aspecten van ict-gebruik in de klas. Vmbo'ers die gl met tl combineren doen dit het minst. De leerlingen in de andere drie leerwegen oordelen hetzelfde : zij zijn op de drie onderdelen van ict-gebruik minder tevreden dan de gl'ers maar meer tevreden dan de gl/tl'ers.

Bekijken we de verschillende onderwijsniveaus meer in detail door de verschillende leerjaren per niveau naast elkaar te leggen, dan zien we nauwelijks verschil in tevredenheid tussen de leerjaren. Met uitzondering van het oordeel over de werking van ict op school. Leerlingen in het praktijkonderwijs zijn in klas drie meer tevreden hierover dan in klas vier. Ook havisten en vwo'ers zijn in klas drie het meest tevreden over de werking van ict op school. In de vierde klas daalt de tevredenheid onder havisten en vwo'ers en blijft in de laatste leerjaren verder onveranderd. Vmbo'ers verschillen niet in oordeel over de werking van ict bij verandering van het leerjaar.

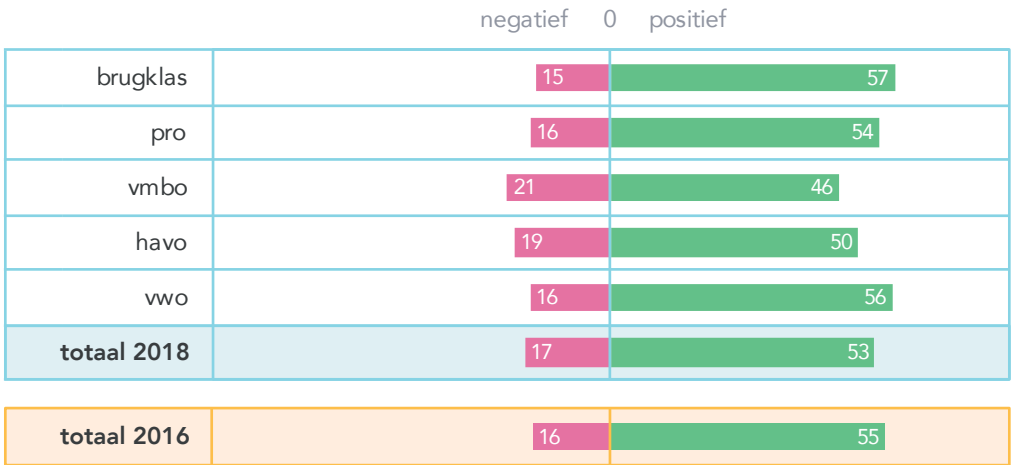
Jongens zijn meer ontevreden over hoe docenten met ict werken dan meisjes. Op de andere aspecten zijn geen verschillen gevonden tussen jongens en meisjes.

4.2 Toetsen

Het totaaloordeel toetsen is opgebouwd uit de antwoorden op vijf vragen:

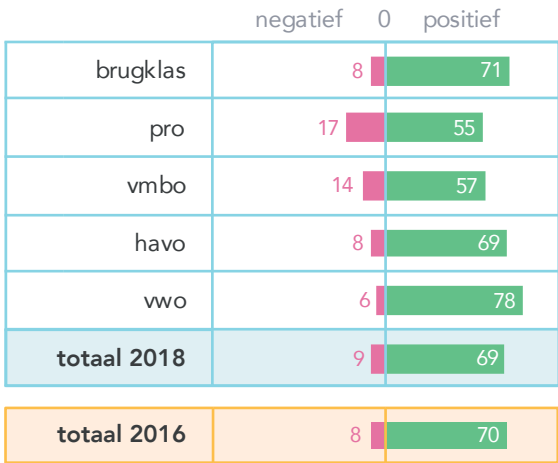
- Weet je op tijd dat je een toets hebt?
- Weet je wat je moet leren voor een toets?
- Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt?
- Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten zijn?
- Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets?

Scholieren zijn dit jaar met 55 procent tevredenheid iets minder positief in hun oordeel over toetsen dan in 2016. Over toetsen oordelen zowel brugklassers als vwo'ers het meest positief. Vmbo'ers zijn hier het minst tevreden over.

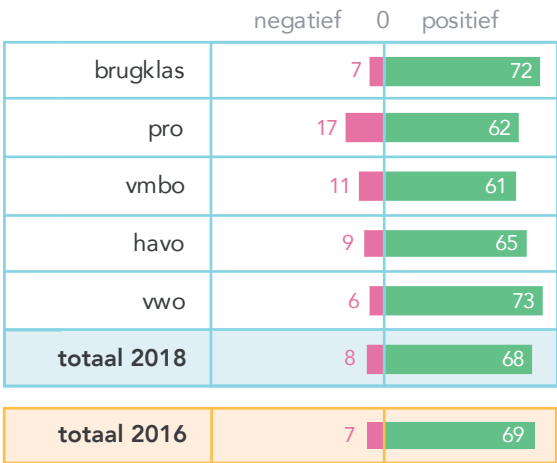

Figuur 18. Oordeel over toetsen (totaaloordeel)

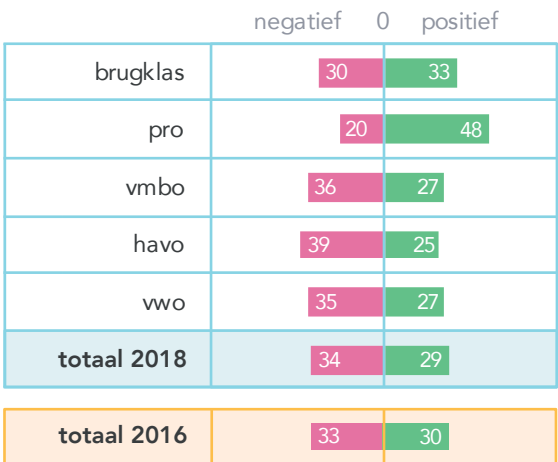
Behalve voor de mate waarin de leerstof terugkomt in de toets, geldt voor alle aspecten eveneens een lichte daling in tevredenheid. Het grootste verschil merken we op bij het oordeel over of docenten duidelijk vertellen hoe de resultaten zijn. In 2016 was 58 procent hier over te spreken, twee jaar later is dit aandeel gezakt naar 52 procent. Van alle aspecten rondom toetsen zijn scholieren het meest tevreden over het tijdig weten dat er een toets aankomt en het weten wat er voor een toets geleerd moet worden. Het op tijd terug krijgen van de uitslag van de toets wordt het minst positief beoordeeld. Hierover is 29 procent tevreden en 34 procent niet. Het terugkomen van de lesstof in de toets wordt door brugklassers het meest positief gewaardeerd. Vmbo'ers en havisten zijn hier het minst tevreden over. Leerlingen in het praktijkonderwijs zijn van alle leerlingen het meest tevreden over de snelheid waarmee de toetsuitslag bekend gemaakt wordt. Hierover zijn havisten, op de voet gevolgd door vmbo'ers en vwo'ers, het minst tevreden. Over de mate van terugkoppelen van de resultaten door docenten zijn zowel leerlingen in het praktijkonderwijs als vwo'ers het meest tevreden (vmbo'ers het minst). Verschillen naar onderwijsniveau zijn ook te zien in het oordeel over het tijdig weten dat er een toets is: vwo'ers zijn hier meer van op de hoogte dan leerlingen in het praktijkonderwijs en vmbo'ers. Vwo'ers zijn, net als brugklassers, ook het meest te spreken over de informatie over wat er voor een toets geleerd moet worden. Leerlingen in het praktijkonderwijs en vmbo'ers hebben hier minder zicht op.

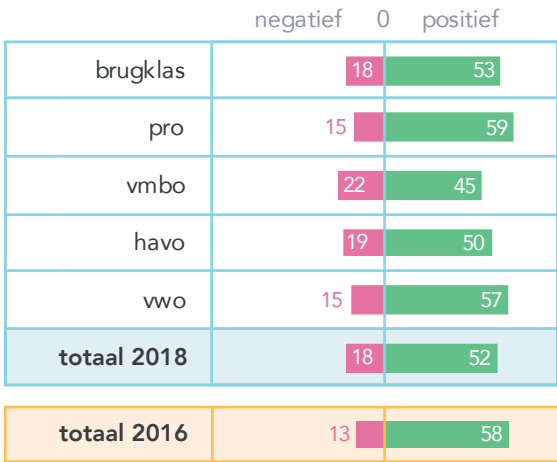
Figuur 19. Weet je op tijd dat je een toets hebt?

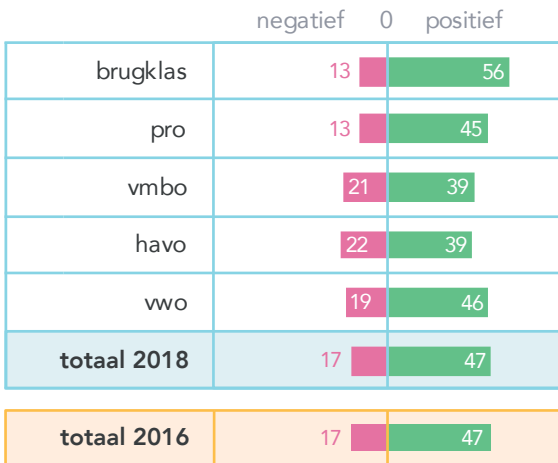
Figuur 20. Weet je wat je moet leren voor een toets?

Figuur 21. Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt?

Figuur 22. Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten zijn?

Figuur 23. Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets?

Binnen de verschillende de leerwegen in het vmbo, zijn vmbo-gl'ers het meest tijdig op de hoogte dat er een toets aankomt, vmbo-bl'ers het minst. Vmbo-bl'ers zijn ook het minst op de hoogte van wat ze voor een toets moeten leren. Hier zijn vmbo-gl'ers, vmbo-tl'ers en vmbo'ers die zowel gl als tl volgen het meest van op de hoogte. Vmbo-bl'ers zijn op hun beurt weer het meest tevreden over de snelheid waarmee de toetsuitslag wordt teruggekoppeld. Vmbo-tl'ers en vmbo-gl/tl'ers zijn hier het minst tevreden over en het aandeel ontevreden scholieren is onder deze twee groepen zelfs groter dan het aandeel tevreden scholieren. Ook de kennis over hoe ze ervoor staan is bij vmbo-bl'ers het meest aanwezig. Voor vmbo-gl/tl'ers is de informatie over hun resultaten het minst duidelijk. Het terugkomen van de leerstof in de toets wordt het meest gewaardeerd door vmbo-gl'ers. Vmbo'ers die zowel gl als tl volgen, zijn het minst tevreden over het terugkomen van de leerstof in de toets.

Als er wordt vergeleken op leerjaar, is het in het eindexamenjaar voor scholieren het meest duidelijk wanneer er een toets is. In het laatste jaar havo of vwo is scholieren het meest bekend welke stof ze voor een toets moeten kennen. Voor de andere onderwijsniveaus zien we geen verschil in bekendheid van de toetsstof naar leerjaar. De tevredenheid over de snelheid waarmee de toetsuitslag bekend wordt gemaakt verschilt voor alle onderwijsniveaus niet naar leerjaar. De duidelijkheid waarmee docenten vertellen hoe de resultaten zijn, wordt minder naarmate leerlingen in het praktijkonderwijs langer op school zitten. Voor vmbo'ers, havisten en vwo'ers geldt het omgekeerde: zij vinden juist dat met het stijgen van leerjaar docenten steeds duidelijker vertellen hoe de resultaten zijn. Wat betreft de tevredenheid over het terugkomen van de leerstof in de toets zien we alleen bij havo- en vwo-leerlingen verschillen naar leerjaar. In het voorlaatste jaar havo (leerjaar 4) en in de twee voorlaatste jaren vwo (leerjaar 4 en 5) zijn leerlingen het minst tevreden over hoe de leerstof in de toets wordt verwerkt. In het derde en laatste leerjaar is men hier het meest tevreden over.

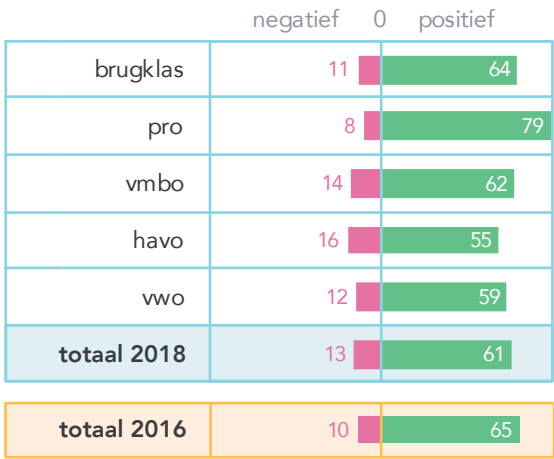
Jongens zijn in het algemeen meer tevreden over toetsen dan meisjes. De verschillen zijn vooral groot bij het oordeel over de snelheid waarmee de toetsuitslag wordt teruggekregen, de duidelijkheid waarmee docenten de resultaten terugkoppelen en de mate waarin de leerstof terugkomt in toets.

4.3 Lesrooster en uitval

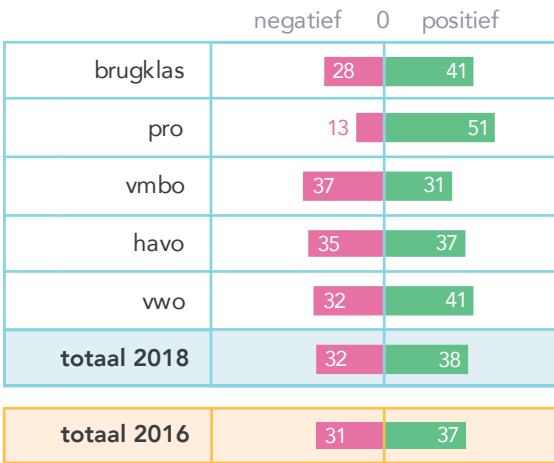
Hoe het lesrooster in elkaar zit, mogen scholen zelf bepalen. Wel moeten scholen zich houden aan een minimum aantal lessen per schoolniveau. Voor scholieren is het prettig als er zo min mogelijk gaten in het rooster zitten en de lesuitval beperkt blijft. In deze paragraaf bespreken we de oordelen over lesuitval en het rooster aan de hand van twee vragen:

- Hoeveel lessen vallen er uit?
- Hoe tevreden ben je over jouw rooster?

Een ruime meerderheid van de scholieren is van mening dat de lesuitval beperkt blijft. Dertien procent vindt dat er (te) veel lessen uitvallen. Over de lesuitval is men iets minder te spreken dan in 2016. Het rooster wordt dit jaar niet veel anders beoordeeld dan in 2016: 38 procent is tevreden over het rooster, 32 procent is dit niet. Leerlingen in het praktijkonderwijs zijn het meest van oordeel dat de lesuitval beperkt blijft, havisten zijn over lesuitval het minst te spreken. Over het rooster is de helft van de leerlingen in het praktijkonderwijs tevreden. Vmbo'ers zijn met 31 procent tevredenheid en 37 procent ontevredenheid het minst te spreken over het rooster.

Figuur 24. Hoeveel lessen vallen er uit?

Figuur 25. Hoe tevreden ben je over jouw rooster?

Verschillen naar vmbo-leerweg zien we niet bij het oordeel over lesuitval. Over het rooster verschillen de oordelen wel naar leerweg: vmbo-gl is het meest tevreden met het rooster, vmbo-kl het minst.

Naarmate het leerjaar vordert, wordt de lesuitval volgens scholieren groter. Dit is terug te zien bij alle onderwijsniveaus. De tevredenheid over het rooster is onder scholieren in het praktijkonderwijs en in het vmbo hoger naarmate men langer op school zit. Voor havisten en vwo'ers geldt dat zij in leerjaar drie meer tevreden zijn over het rooster dan in de vooreindexamenklassen. In de eindexamenklassen havo en vwo is men over het rooster het meest te spreken, meer dan in leerjaar drie.

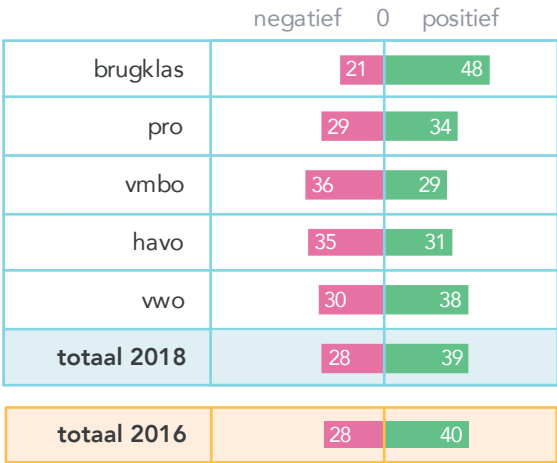
Jongens zijn meer dan meisjes van mening dat er weinig lesuitval is. Het rooster wordt door jongens niet anders beoordeeld dan door meisjes.

4.4 Buitenschoolse activiteiten

Het oordeel over aangeboden buitenschoolse activiteiten, bijvoorbeeld het bezoeken van een museum met school of schoolreisjes, is gevraagd met de volgende vraag:

- Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten?

Met 39 procent tevredenheid over de buitenschoolse activiteiten is het oordeel ten opzichte van 2016 vrijwel onveranderd. Bijna de helft van de brugklassers is tevreden over de aangeboden buitenschoolse activiteiten. Vmbo'ers en havisten zijn hier het minst tevreden over. Meer vmbo'ers en havisten zijn hierover ontevreden dan tevreden.

Figuur 26. Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten?

Binnen de vmbo-leerwegen, zijn vmbo'ers in de gemengde leerweg het meest tevreden met de aangeboden buitenschoolse activiteiten. Vmbo'ers die de gemengde leerweg combineren met de theoretische leerweg zijn het minst tevreden met deze activiteiten.

Voor alle onderwijsniveaus, behalve vwo, geldt dat de ontevredenheid over de buitenschoolse activiteiten groeit naarmate men langer op school zit. Voor vwo'ers zien we een relatief grote tevredenheid in leerjaar drie en leerjaar zes; in de twee voorlaatste eindexamenjaren is de tevredenheid over de buitenschoolse activiteiten het laagst.

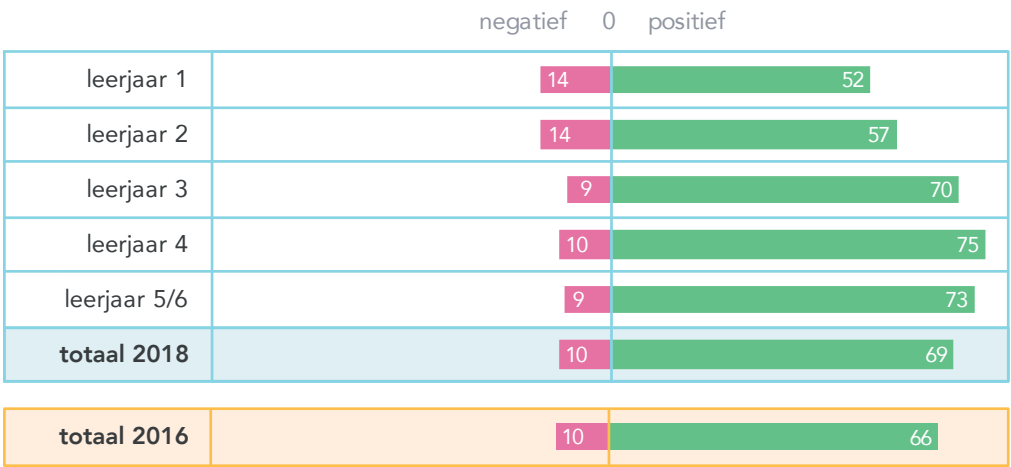
Jongens zijn even tevreden over de aangeboden buitenschoolse activiteiten als meisjes.

4.5 Stage praktijkonderwijs

In het praktijkonderwijs leren scholieren niet alleen uit boeken maar vooral door te doen. Stages vormen dan ook een belangrijk deel van het onderwijsprogramma. Hoewel het type stages in het praktijkonderwijs kan verschillen bijvoorbeeld maatschappelijke stages, stages op school, stages buiten school - maken we in dit rapport geen onderscheid hierin. Scholieren in het praktijkonderwijs hebben we twee vragen voorgelegd over stages die samen het totaaloordeel vormen:

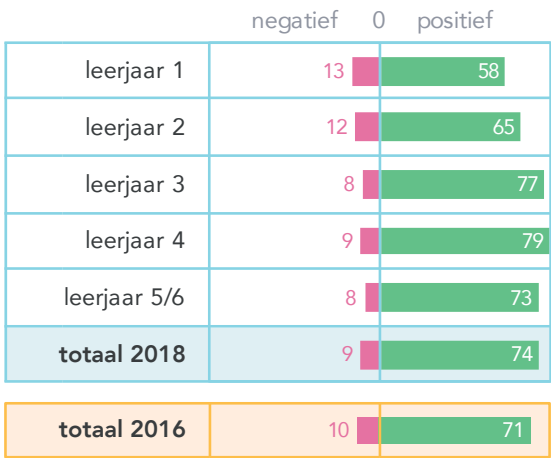
- Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage?
- Vind je dat je echt iets leert op je stage?

De tevredenheid over stages in het praktijkonderwijs is toegenomen. In 2018 is 69 procent hier tevreden over, in 2016 was dit 66 procent. In de bovenbouw zijn leerlingen meer tevreden over de gelopen stage dan in de onderbouw. Vooral in de laatste jaren (leerjaar 4 en hoger) is de tevredenheid over de stage als geheel, groot.

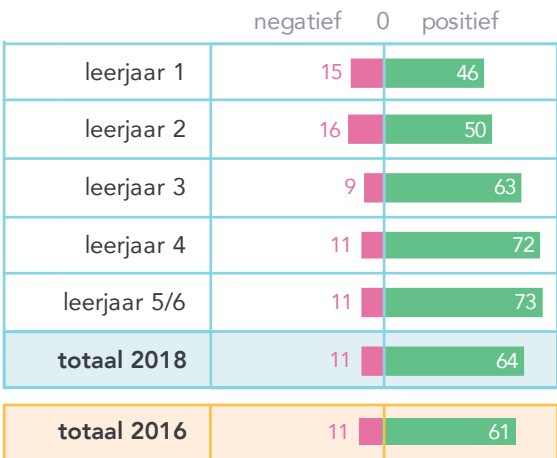

Figuur 27. Oordeel over stage praktijkonderwijs (totaaloordeel)

Scholieren worden iets meer geholpen door school bij het zoeken naar een stageplek dan in 2016. Ook vinden scholieren dat ze meer leren tijdens de stage dan in 2016 het geval was. Verschillen naar leerjaar zijn groot. De geboden hulp door school bij het zoeken naar een stage wordt groter naarmate het leerjaar stijgt. Op de meeste scholen is hulp hierbij in de lagere leerjaren van het praktijkonderwijs overigens ook niet nodig, aangezien de stage de eerste twee leerjaren doorgaans op school gelopen worden en de hulp er hooguit uit bestaat om een stage te kiezen die helemaal bij de leerling past. Ook het nut van de stage wordt positiever beoordeeld naarmate men langer op school zit.

Figuur 28. Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage?

Figuur 29. Vind je dat je echt iets leert op je stage?

4.6 Samenvatting

Dit hoofdstuk bevat oordelen over lessen en toetsen. Als eerste gingen we in op de tevredenheid over het ict-gebruik in de klas. Deze tevredenheid is iets verbeterd ten opzichte van 2016. Vooral over hoe docenten met ict werken en de hoeveelheid ict die gebruikt wordt tijdens de lessen zijn scholieren positiever geworden.

Het oordeel over toetsen is iets achteruit gegaan. Met name de mate waarin docenten de resultaten terugkoppelen aan scholieren is verslechterd. De grootste uitdaging voor scholen ligt bij de snelheid waarmee toetsuitslagen bekend worden gemaakt. Hierover is 29 procent van de scholieren tevreden en 34 procent ontevreden. Het communiceren wanneer er een toets is en waar deze over gaat is prima in orde.

Hoewel een meerderheid (61%) van mening is dat er weinig lessen uitvallen, zijn scholieren hierover iets minder te spreken dan in 2016. Vooral als scholieren in hogere klassen komen, ervaren ze steeds meer lesuitval. Het rooster verdient aandacht: 38 procent is hier tevreden over en 32 procent ontevreden. Vooral in leerjaar vier van havo en leerjaren vier en vijf van vwo is men minder tevreden over het rooster.

Over de buitenschoolse activiteiten is 39 procent tevreden. Vooral de buitenschoolse activiteiten die aangeboden worden voor vmbo'ers en havisten zijn voor verbetering vatbaar: zij zijn meer ontevreden dan tevreden over deze activiteiten.

De tevredenheid over de stages aangeboden in het praktijkonderwijs is in tevredenheid gestegen. Scholieren ervaren meer hulp bij het zoeken naar een stage dan in 2016. Ook de inhoud van de stage wordt positiever beoordeeld: scholieren hebben meer het idee dat ze echt iets leren tijdens de stage dan in 2016. Wel zijn er verschillen naar leerjaar. In latere leerjaren ontvangen scholieren meer hulp bij het zoeken naar stageplekken en ook over wat ze leren tijdens de stage zijn scholieren in hogere klassen meer tevreden dan in de onderbouw.

4.7 LAKS duikt in de resultaten

In dit hoofdstuk staan ict-gebruik op school, lessen en toetsen centraal. Lessen en toetsen vormen een belangrijk onderdeel van het onderwijs. Er wordt echter geen landelijk beleid gevoerd op deze onderwerpen. De schoolleiding bepaalt in samenspraak met de medezeggenschapsraad de regels rondom lessen, toetsen en roosters. We willen de leerlingenraad en de leerlinggeleding van de MR daarom oproepen om scherp naar de resultaten over lessen en toetsen op hun eigen school te kijken. We bespreken de meest opvallende resultaten hieronder, te beginnen met ict-gebruik.

Ict-gebruik

Bijna een kwart van de scholieren is negatief over het ict-gebruik op school. Het LAKS heeft afgelopen jaar ook onderzoek gedaan naar het gebruik van digitale lesmiddelen in het onderwijs. Daaruit bleek dat scholieren negatief zijn over het ict-gebruik op school. Opvallend is dat veel scholieren in het digitaliseringsonderzoek aangeven dat ze weinig gebruik maken van digitale leermiddelen. Ook uit de LAKS-monitor blijkt dat ruim een kwart ontevreden is over de hoeveelheid ict tijdens de lessen. In het digitaliseringsonderzoek van het LAKS bleek dat de oorzaak ligt bij de relatief beperkte bekendheid van scholen met digitale middelen, ondanks het grote aanbod. Dit maakt dat scholen het lastig vinden om digitale leermiddelen in te zetten. De resultaten van de LAKS-monitor laten zien dat scholieren in het praktijkonderwijs (49%) en in de brugklas (54%) meer tevreden zijn over hoe docenten ict gebruiken dan de andere niveaus. Het LAKS vindt het positief dat het praktijkonderwijs en de brugklas het gebruik van ict als positief ervaren. Het LAKS maakt de komende jaren een speerpunt van ict-gebruik ^[6]. Ict is namelijk niet meer weg te denken uit onze samenleving. Het is daarom belangrijk dat scholieren ook op school in aanraking komen met de mogelijkheden van ict.

Toetsen

Het valt op dat scholieren ontevreden zijn over hoe snel ze de uitslag van hun toets ontvangen (34% ontevreden, 29% tevreden). Op de havo is zelfs 39 procent ontevreden (en een kwart tevreden). Het LAKS adviseert de leerlingenraad om in gesprek te gaan met de schoolleiding om duidelijke afspraken te maken over wanneer scholieren hun toetsresultaten kunnen verwachten. En ook zorgen dat docenten hiervan op de hoogte zijn!

Praktijkonderwijs doet het goed

Een dikke pluim voor het praktijkonderwijs! Ten eerste geeft 79 procent van de scholieren aan dat er (heel) weinig lessen uitvallen. In vergelijking: havisten zijn het minst positief over weinig uitvallen van lessen (55%). We vermoeden dat het praktijkonderwijs zo goed scoort op deze en andere thema's omdat er veel persoonlijke begeleiding is. Het LAKS is actief bezig om scholieren in het praktijkonderwijs bij de verschillende activiteiten te betrekken, zoals ledenvergaderingen en scholierencongressen. Ten tweede leren scholieren in het praktijkonderwijs veel op hun stage (69% leert veel). Vooral de stages in de hogere leerjaren worden goed beoordeeld. Het LAKS zou graag in gesprek gaan met scholieren van de verschillende leerjaren om te ontdekken waar dit verschil in tevredenheid vandaan komt.

Wat gaat het LAKS doen:

- Ict-gebruik: het LAKS vindt ict een belangrijk onderdeel van het onderwijs. Het LAKS wil met Kennisnet en de VO-raad in gesprek om te onderzoeken hoe er meer kennis over ict op school kan komen.
- Praktijkonderwijs: het LAKS blijft komend jaar actief inzetten op het betrekken van praktijkonderwijsscholieren bij de verschillende activiteiten van het LAKS.

Wat kan de leerlingenraad doen:

- Ict-gebruik: het LAKS adviseert de leerlingenraad om in gesprek te gaan met docenten en de school over de mogelijkheden om digitale leermiddelen aan te schaffen. Als leerlingenraad kunnen jullie meedenken over hoe het onderwijs beter kan worden met behulp van digitale leermiddelen.
- Lessen en toetsen: ga in gesprek met je medescholieren en ontdek wat er op het gebied van lessen en toetsen (nog) niet goed gaat. Maak afspraken met de schoolleiding over de nakijktermijn en laat dit aan de rest van de school (en vooral de docenten die moeten nakijken) weten.

[6] J.F. Koopmans & Landelijk Aktie Komitee Scholieren (LAKS), Stukje bij Bitje, (2018).

Docenten en begeleiding

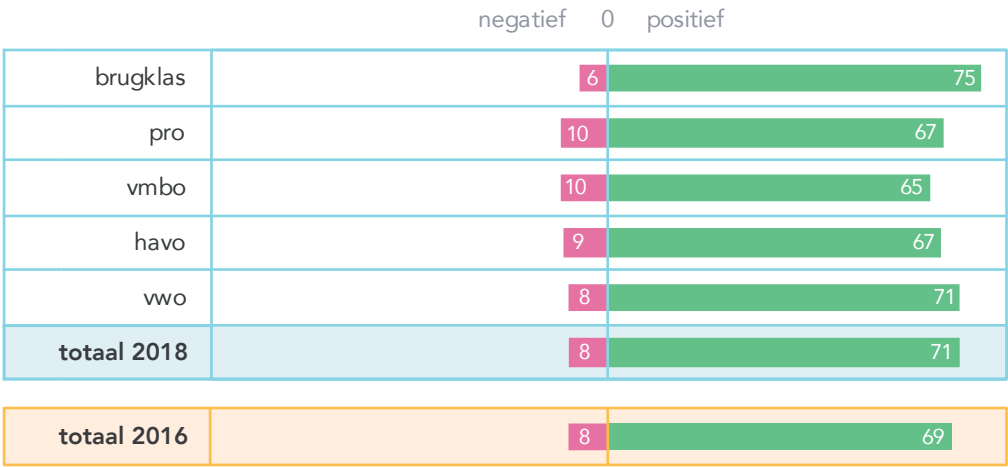
In dit hoofdstuk is er aandacht voor docenten en begeleiding. Onderwerpen die daarbij aan de orde komen hebben te maken met hoe docenten omgaan met leerlingen, wat leerlingen in docenten waarderen en waar docenten zich mogelijk nog op kunnen verbeteren. Ook gaat dit hoofdstuk over manieren van lesgeven, onderwijs op maat (gepersonaliseerd leren), motivatie en ruimte voor excellentie. Aan het eind van het hoofdstuk ook informatie over de tevredenheid over profielkeuze en de begeleiding daarbij, en over het contact met de decaan.

5.1 Docenten

Het totaaloordeel over docenten is gebaseerd op de volgende zes vragen:

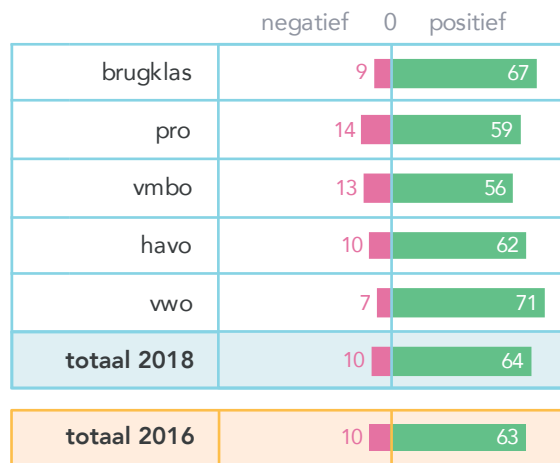
- Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan?
- Behandelen docenten jou met respect?
- Vind je dat jouw docenten goed uitleggen?
- Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten?
- Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten?
- Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach?

Scholieren zijn overwegend tevreden over hun docenten, dit jaar (71%) nog iets meer dan twee jaar geleden (69%). Brugklassers en vwo'ers oordelen het meest positief over hun docenten, vmbo'ers het minst.

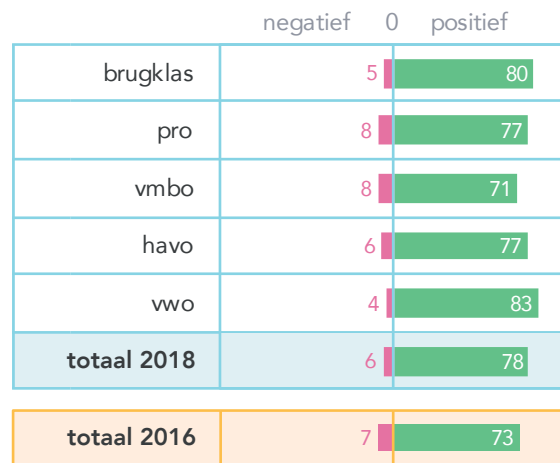

Figuur 30. Oordeel over docenten (totaaloordeel)

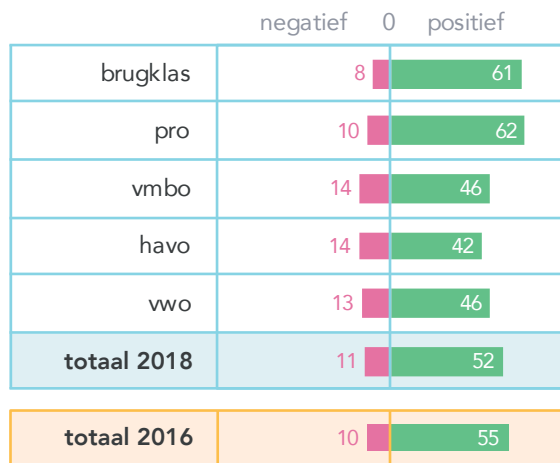
Het met respect behandelen van leerlingen, het met vragen bij docenten terechtkunnen en de vakkennis die docenten laten blijken, kunnen op waardering van scholieren rekenen: telkens bijna 80 procent van de scholieren is hierover (zeer) tevreden. Toch lukt het docenten niet altijd die vakkennis op de leerlingen over te dragen: het minst tevreden binnen dit thema zijn de leerlingen over de uitleg die docenten geven. In totaal geeft 55 procent van de scholieren aan dat ze vinden dat docenten goed uit kunnen leggen. Het meest positief daarover zijn brugklassers en leerlingen in het praktijkonderwijs, havisten het minst. Over de manier waarop docenten omgaan met leerlingen is 64 procent van de leerlingen positief, vwo'ers het meest. Brugklassers zijn vaker dan andere scholieren tevreden over hun mentor, gemiddeld geldt dat voor 73 procent van de leerlingen.

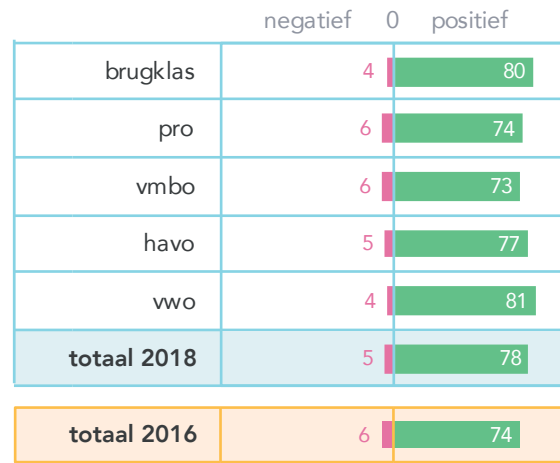
Figuur 31. Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan?

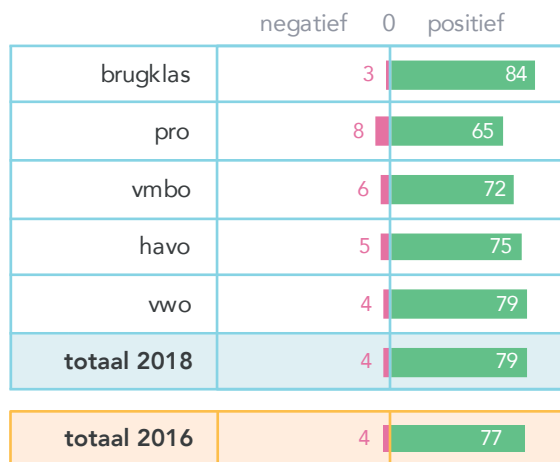
Figuur 32. Behandelen docenten jou met respect?

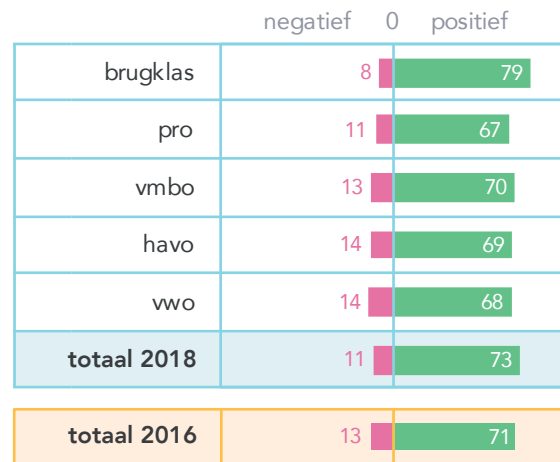
Figuur 33. Vind je dat jouw docenten goed uitleggen?

Figuur 34. Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten?

Figuur 35. Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten?

Figuur 36. Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach?

Binnen de verschillende leerwegen van het vmbo zijn leerlingen vmbo-bl het minst positief over hoe docenten met hen omgaan. Scholieren vmbo-gl zijn daarover het vaakst wel positief. Datzelfde doet zich voor bij de tevredenheid over het met vragen bij docenten terechtkunnen en de vakkennis waarvan docenten blijf geven: vmbo-gl-leerlingen oordelen daarover telkens het meest positief, vmbo-bl-leerlingen het minst.

Op een aantal punten zijn er verschillen naar leerjaar. Bij scholieren in het praktijkonderwijs neemt de tevredenheid over de mentor sterk af met het toenemen van het leerjaar. Op de havo worden scholieren naarmate ze langer op school zitten juist op vrijwel alle punten meer tevreden (met uitzondering van de tevredenheid over de mentor). Op het vwo zijn met name de scholieren in het derde en in het zesde leerjaar het meest positief in hun oordelen ten aanzien van alle aspecten vallend onder het thema docenten.

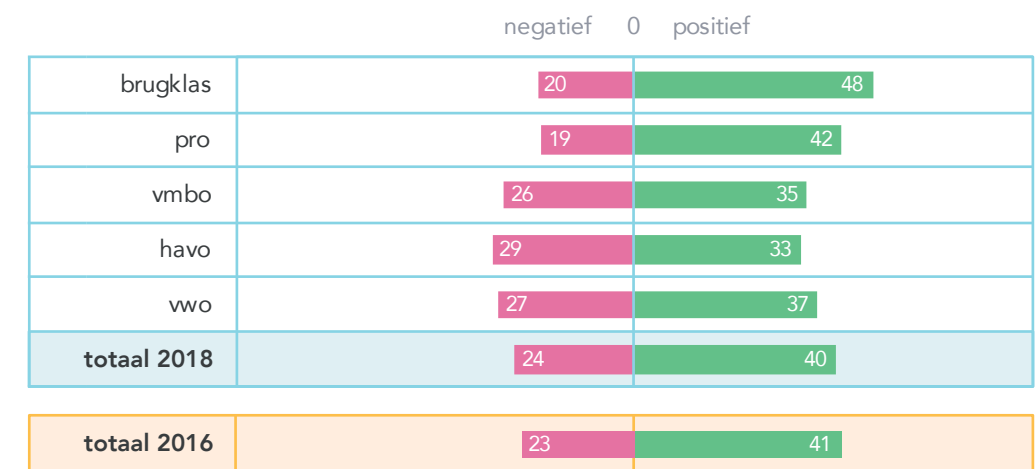
Verskil tussen jongens en meisjes is er alleen als het gaat om vinden dat je docent goed uitlegt: jongens zijn daarover vaker tevreden.

5.2 Manieren en vormen van lesgeven

Het totaaloordeel over manieren en vormen van lesgeven geeft het gemiddelde oordeel van scholieren weer op zes onderliggende vragen, te weten:

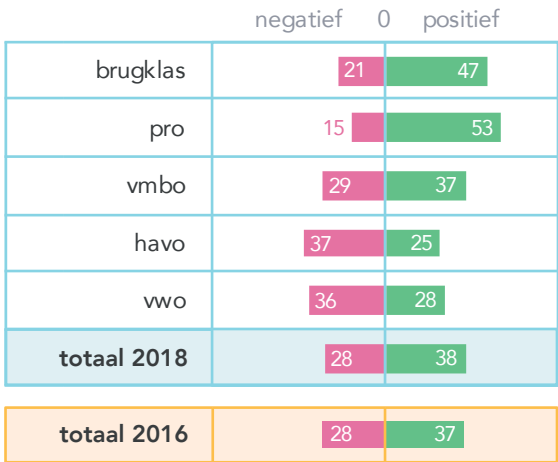
- Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk die je krijgt in de lessen?
- Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten tijdens de les?
- Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws?
- Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?
- Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten?
- Vind je dat de lessen zin hebben?

Ten opzichte van 2016 neemt de tevredenheid van scholieren over de manieren en vormen van lesgeven af. Bijna een kwart van de scholieren is (zeer) ontevreden hierover. Het vaakst ontevreden zijn de havisten, op de voet gevolgd door vwo'ers en vmbo'ers. Bijna de helft van de scholieren toont zich wel positief in hun oordeel over manieren en vormen van lesgeven.

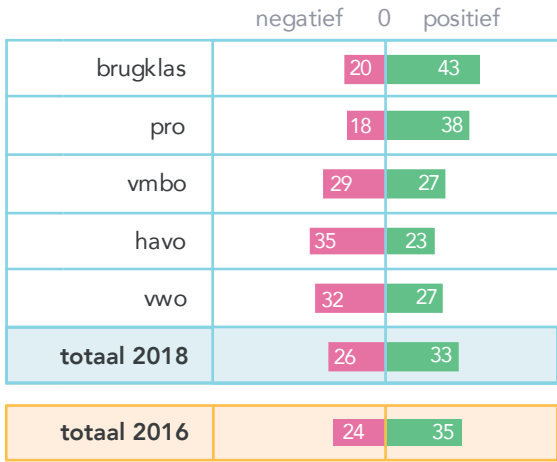

Figuur 37. Oordeel over manieren en vormen van lesgeven (totaaloordeel)

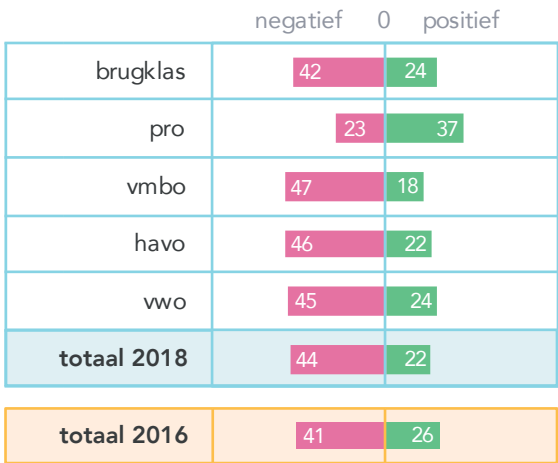
Met name over de mate waarin de lessen aansluiten bij gebeurtenissen uit het nieuws zijn scholieren vaak (zeer) ontevreden. Dit jaar oordeelt 44 procent hier negatief over, ten opzichte van 22 procent die wel tevreden is. Vergeleken met 2016 is de aansluiting van de lessen bij actuele gebeurtenissen iets verslechterd. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn de enige scholieren die hier wel vaker tevreden dan ontevreden over zijn. Binnen het thema manieren en vormen van lesgeven zijn scholieren het vaakst (54%) positief over de mate waarin ze vinden dat de lessen zin hebben. Brugklassers waarderen dit onderdeel positiever dan de andere niveau. Ongeveer de helft van de scholieren is tevreden over het lesmateriaal, brugklassers wederom meer dan andere leerlingen. Rond de 35 tot 40 procent van de scholieren oordeelt positief over de hoeveelheid praktijk in de lessen, de afwisseling van verschillende activiteiten en over de aansluiting van vakken op elkaar. Over de hoeveelheid praktijk in de lessen zijn scholieren in het praktijkonderwijs het vaakst te spreken, over de afwisseling van verschillende activiteiten zijn zowel brugklassers als praktijkscholieren vaker tevreden. De aansluiting van vakken onderling is wat betreft brugklassers en vwo'ers het vaakst op orde.

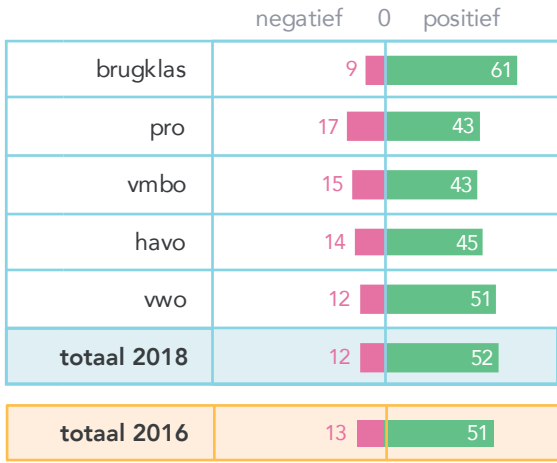
Figuur 38. Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk die je krijgt in de lessen?

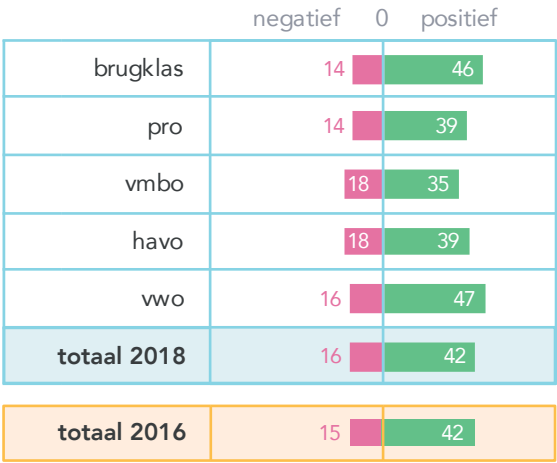
Figuur 39. Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten tijdens de les?

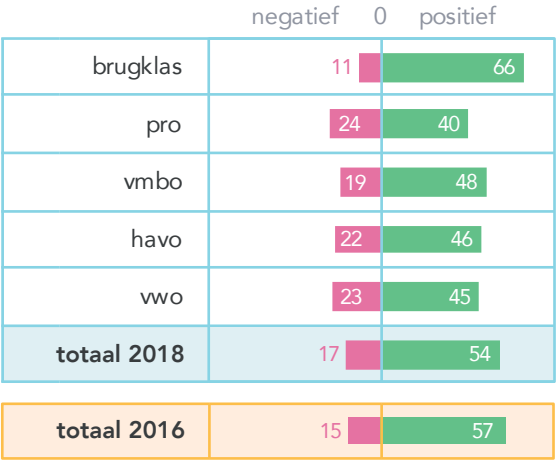
Figuur 40. Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws?

Figuur 41. Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?

Figuur 42. Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten?

Figuur 43. Vind je dat de lessen zin hebben?

Binnen de verschillende leerwegen in het vmbo is de hoeveelheid praktijk in de lessen is wat betreft telkens de helft van scholieren op vmbo-bl, -kl en -gl op orde. Scholieren vmbo-tl en -tl/-gl zijn daarover minder tevreden: van hen is één op de drie scholieren hierover te spreken. Over de afwisseling in verschillende activiteiten in de les zijn vmbo-bl-leerlingen het vaakst tevreden. De tevredenheid over het lesmateriaal en over hoe vakken onderling op elkaar aansluiten, is het hoogst onder vmbo-gl-scholieren. Ook vinden deze vmbo-gl-scholieren veel vaker dan de andere vmbo-scholieren dat de lessen zin hebben.

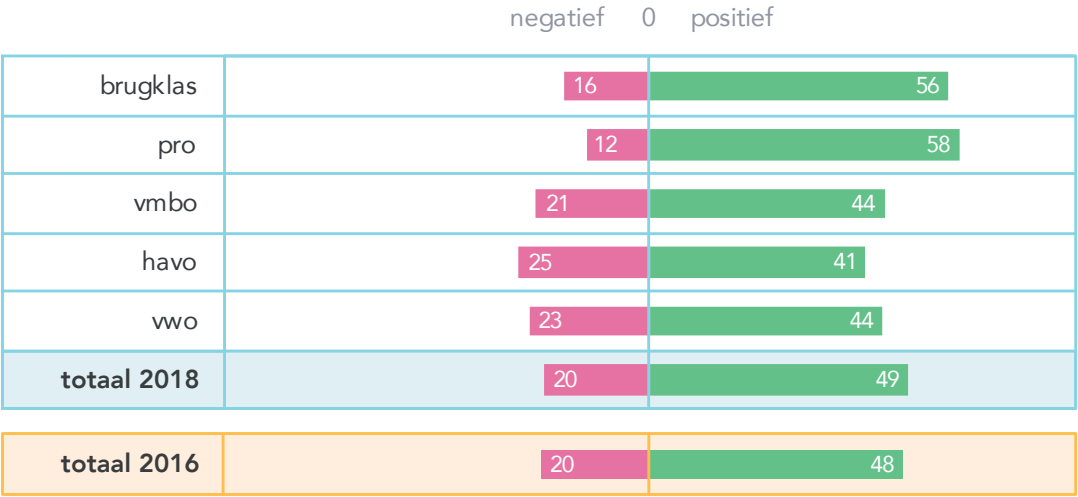
Kijken we naar leerjaar, dan blijkt de tevredenheid over de hoeveelheid praktijk in de les bij praktijkscholieren sterk af te nemen naarmate ze in een hoger leerjaar komen. De tevredenheid over hoe vakken op elkaar aansluiten en over hoeveel zin de lessen hebben, neemt juist toe met het stijgen van het leerjaar. Op de havo neemt de tevredenheid over de mate waarin lessen aansluiten bij elkaar en bij gebeurtenissen uit het nieuws toe naarmate leerlingen meer in de richting van hun eindexamen gaan. Met het toenemen van leerjaar vinden havisten de lessen daarentegen steeds minder zin hebben. Ook vwo-leerlingen worden steeds meer tevreden over de aansluiting van de les bij de actualiteit naarmate ze langer op school zitten. En ook zij vinden de lessen juist steeds minder zinvol.

5.3 Gepersonaliseerd leren

Het totaaloordeel over gepersonaliseerd leren baseren we op drie vragen aan de scholieren:

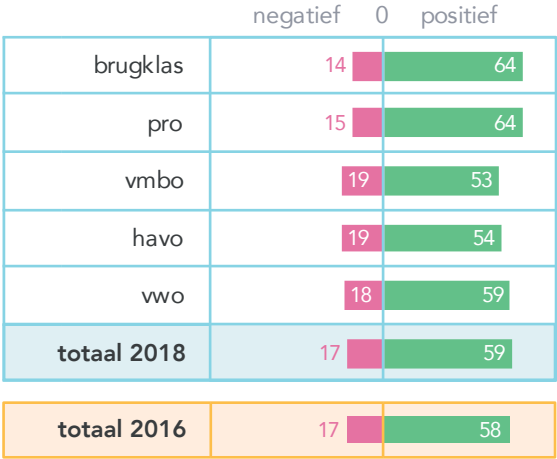
- Houden docenten rekening met je sterke en zwakte punten?
- Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken?
- Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren?

De tevredenheid over de aandacht voor gepersonaliseerd leren stijgt licht onder de scholieren: gemiddeld is bijna de helft er tevreden over. Meest tevreden zijn brugklassers en praktijkonderwijsleerlingen. Onder havisten is de ontevredenheid over gepersonaliseerd leren het grootst.

Figuur 44. Oordeel over gepersonaliseerd leren (totaaloordeel)

Binnen het thema gepersonaliseerd leren zijn scholieren het meest tevreden over de extra hulp die geboden wordt wanneer leerlingen problemen hebben met leren. De tevredenheid daarover neemt ten opzichte van twee jaar eerder heel licht toe. Ook over de begeleiding bij zelfstandig werken, zijn scholieren dit jaar meer tevreden dan in 2016. Dat geldt niet voor de mate waarin docenten rekening houden met de sterke en zwakke punten van leerlingen: hierover zijn leerlingen dit jaar juist net iets minder tevreden dan twee jaar eerder. Net als voor het totaaloordeel zien we ook bij alle onderliggende tevredenheidsoordelen dat deze door brugklassers en praktijkcholieren het meest positief beoordeeld worden.

Figuur 47. Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren?

Binnen de verschillende leerwegen van het vmbo, zijn vmbo-bl-leerlingen meer dan andere vmbo-leerlingen tevreden over de mate waarin docenten rekening houden met hun sterke en zwakke punten. Over de begeleiding bij zelfstandig werken en de begeleiding bij leerproblemen zijn vmbo-gl-leerlingen het vaakst tevreden.

De verschillen naar leerjaar binnen de onderwijsniveaus zijn klein. Alleen bij het vwo zien we duidelijk verschillen over de begeleiding bij zelfstandig werken: deze neemt af naarmate leerlingen in een hoger leerjaar komen.

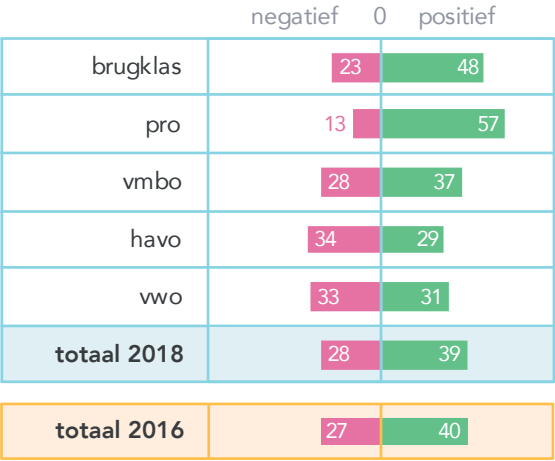
Jongens zijn in zowel hun totaaloordeel als bij alle onderliggende punten meer tevreden over gepersonaliseerd leren dan meisjes.

5.4 Motivatie en excellentie

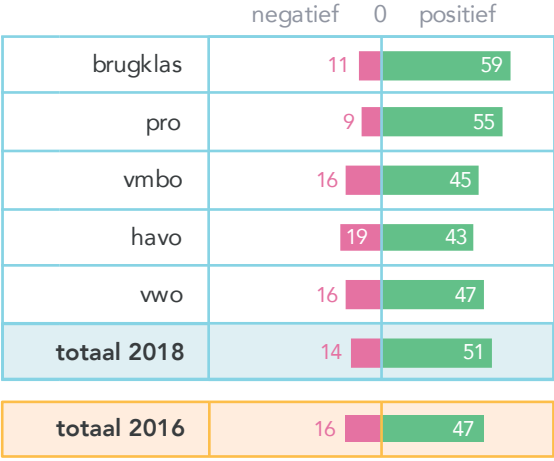
Tevredenheid over motivatie en excellentie is in de LAKS-monitor 2018 gemeten op basis van de volgende vijf vragen:

- Word je door school uitgedaagd om je best te doen?
- Word je gemotiveerd door docenten?
- Weet je waarom je iets moet leren?
- Kan je meepraten over wat je moet leren?
- Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?

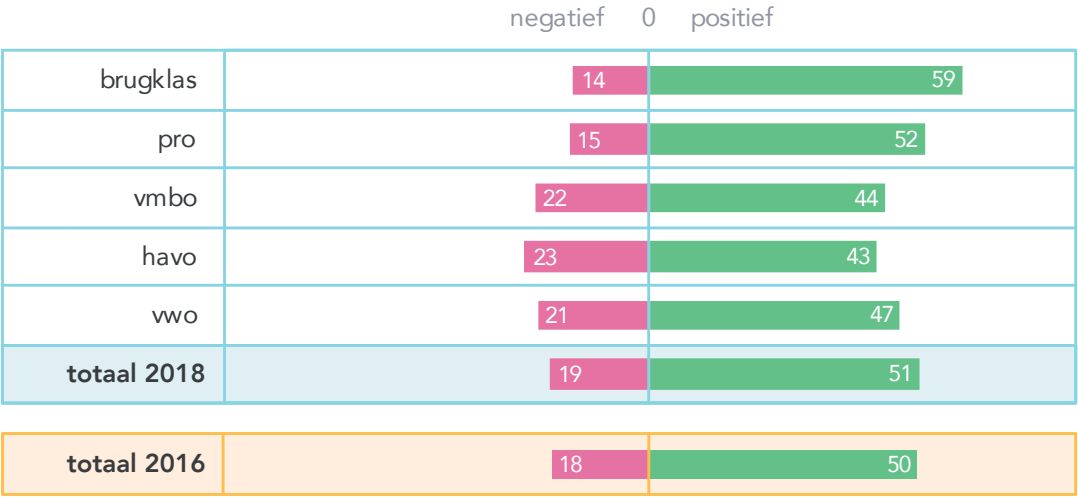
Zowel de tevredenheid als de ontevredenheid stijgt dit jaar licht in vergelijking met twee jaar eerder. Dit jaar oordeelt 51 procent positief over motivatie en excellentie, tegenover 19 procent die daarover niet tevreden is. De ontevredenheid is het hoogst onder havisten. Brugklassers zijn het meest tevreden, gevolgd door leerlingen in het praktijkonderwijs.

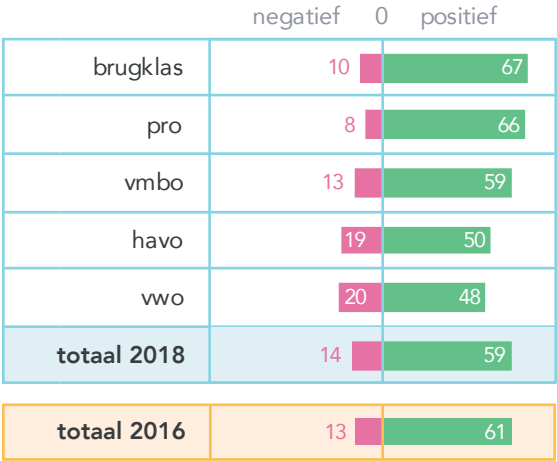
Figuur 45. Houden docenten rekening met je sterke en zwakke punten?

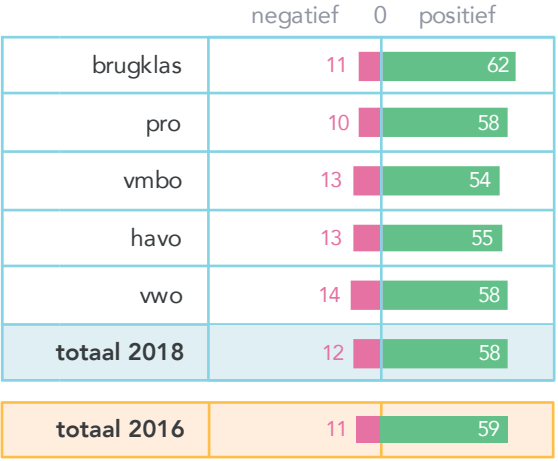
Figuur 46. Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken?

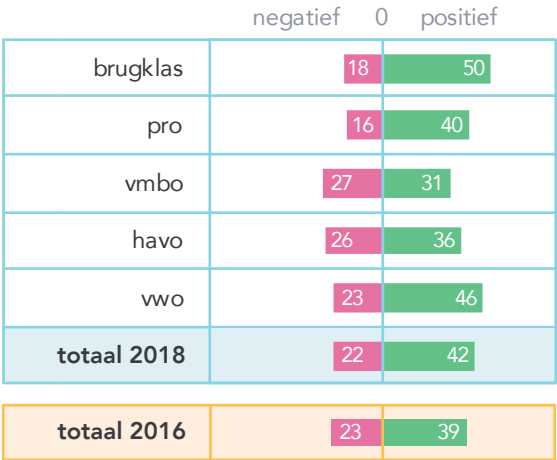
Figuur 48. Oordeel over motivatie en excellentie (totaaloordeel)

Figuur 51. Weet je waarom je iets moet leren?

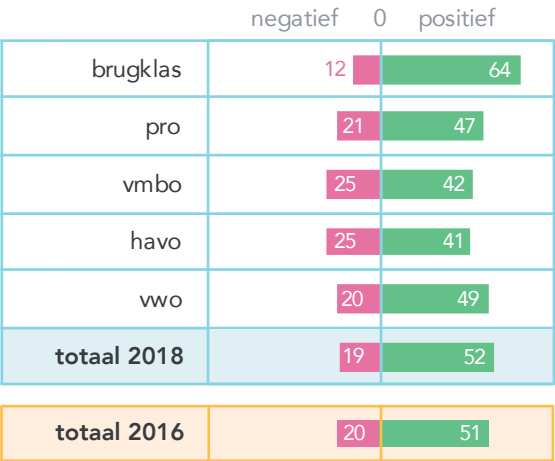
Figuur 50. Kan je meepraten over wat je moet leren?

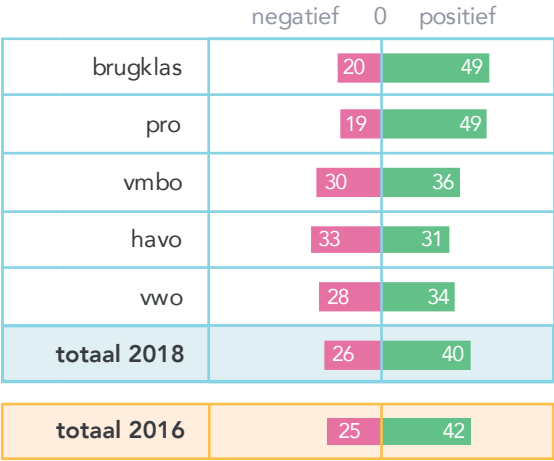
Figuur 53. Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?

Binnen de verschillende leerwegen van het vmbo, geven vmbo-gl-leerlingen meer dan andere vmbo-leerlingen aan dat ze worden uitgedaagd om hun best te doen en dat docenten hen motiveren. Leerlingen vmbo-bl geven vaker aan dat ze weten waarom ze iets moeten leren.

Met het toenemen van leerjaar neemt op zowel havo als vwo het aandeel scholieren dat zich uitgedaagd voelt af. De mogelijkheid om naast de normale vakken iets extra's te doen wordt door eindexamenleerlingen in havo en vwo beduidend minder positief beoordeeld dan door havo- en vwo-leerlingen in de eerdere leerjaren.

Figuur 49. Word je door school uitgedaagd om je best te doen?

Figuur 50. Word je gemotiveerd door docenten?

5.5 Begeleiding bij keuzes

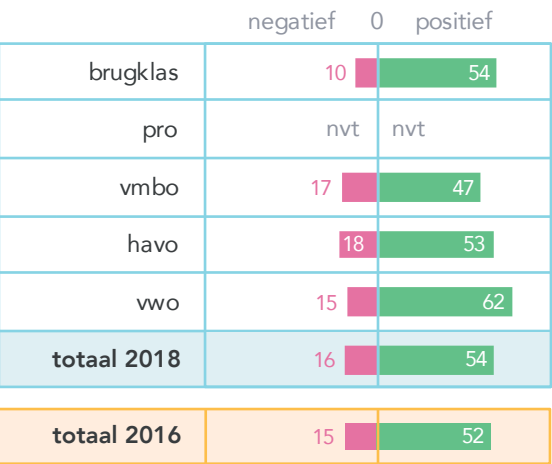
Over het kiezen van een profiel en de begeleiding vanuit school daarbij zijn aan scholieren in vmbo-2 en hoger, havo-3 en hoger, en vwo-3 en hoger de volgende twee vragen gesteld:

- Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze?
- Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze?

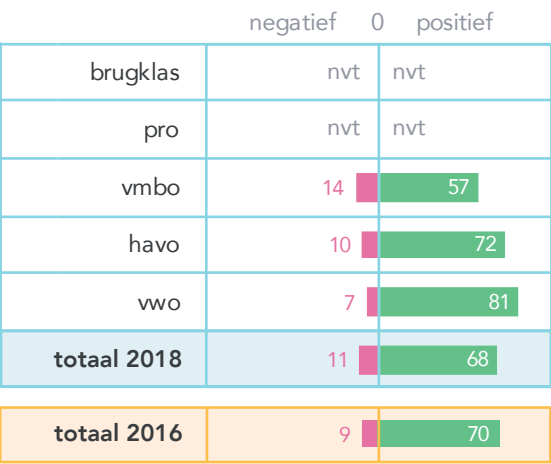
Daarnaast is aan alle scholieren dit jaar voor het eerst de volgende vraag voorgelegd:

- Hoe tevreden ben je over je decaan? Met hierbij de mogelijkheid om aan te geven dat je nog niet te maken had gehad met een decaan.

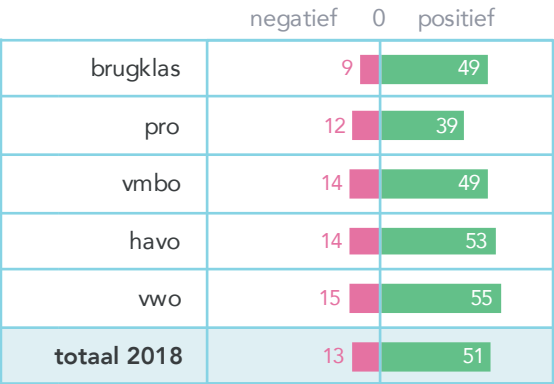
Scholieren zijn dit jaar positiever over de begeleiding bij hun profielkeuze, maar minder positief over de keuze die ze daarin uiteindelijk gemaakt hebben. In totaal is 54 procent tevreden met de begeleiding bij de profielkeuze en 68 procent blij met de keuze die ze voor een bepaald profiel gemaakt hebben. Vwo’ers zijn op beide punten het meest positief, vmbo’ers het allerminst. Net iets meer dan de helft van de scholieren is tevreden over hun decaan. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn hierover het minst positief, vwo’ers het meest. Overigens heeft niet iedere scholier (al) te maken gehad met een decaan (op veel praktijkscholen wordt geen gebruik gemaakt van de term ‘decaan’): in het praktijkonderwijs heeft één op de drie scholieren in leerjaar 3, dertig procent in leerjaar 4 en een op de vijf in leerjaar 5 geen contact met een decaan. In het vmbo in leerjaar 3 had 18 procent nog geen contact met een decaan gehad en in leerjaar 4 geldt dat nog voor zo’n zeven procent. In havo en vwo heeft één op de tien scholieren in leerjaar 3 nog geen contact gehad met een decaan, maar neemt dat percentage snel af tot nog maar 2,5 procent in het eindexamenjaar.

Figuur 54. Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze?

Figuur 55. Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze?

Figuur 56. Hoe tevreden ben je over je decaan?

Voor vmbo’ers is het duidelijk nog even wennen aan de nieuwe profielen. Sinds dit schooljaar (2017-2018) moeten vmbo-leerlingen in de beroepsgerichte leerwegen (bl, kl en gl) vanaf het derde leerjaar onderwijs in een bepaald profiel volgen, waar ze in het tweede leerjaar voor kiezen. In totaal zijn er tien verschillende profielen die gevolgd kunnen worden: (1) Bouwen, Wonen en Interieur, (2) Produceren, Installeren en Energie, (3) Mobiliteit en Transport, (4) Media, Vormgeving en Ict, (5) Economie en Ondernemen, (6) Horeca, Bakkerij en Recreatie, (7) Zorg en Welzijn, (8) Groen, (9) Maritiem en Techniek en (10) Dienstverlening en Producten. De profielen waar vmbo-tl-leerlingen uit kunnen kiezen, zijn vergelijkbaar met de oude sectoren: Economie, Groen, Techniek en Zorg en welzijn. Vergelijken we de tevredenheid over de begeleiding bij de profielkeuze, dan zien we slechts kleine verschillen tussen de leerwegen. Wel blijken de vmbo-tl-scholieren veel vaker tevreden over het profiel dat ze gekozen hebben dan de andere vmbo-scholieren. Vmbo-bl-scholieren zijn het minst tevreden met de keuze die ze maakten voor een bepaald profiel. Over hun decaan oordelen vmbo-tl- en vmbo-gl-scholieren het meest positief, vmbo-bl-scholieren doen dat het minst.

Op de havo zijn de scholieren die combinatieprofiel NG/NT gekozen hebben het meest tevreden over die keuze. Minst tevreden zijn de havisten die voor een NG-profiel kozen. Op het vwo zijn het de scholieren met combinatieprofiel CM/EM die het meest tevreden zijn met die keuze. Ook hier zijn de NG-profielers het minst vaak tevreden met hun profielkeuze.

De tevredenheid over de decaan neemt op het vmbo toe richting het eindexamen. Op havo en vwo is de tevredenheid juist relatief hoog in leerjaar 3 en neemt af naarmate het eindexamen in zicht komt.

5.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk is gekeken naar docenten, werkvormen, motivatie en begeleiding van leerlingen bij keuzes.

Over het algemeen zijn scholieren tevreden over hun docenten: 71 procent oordeelt positief, tegenover acht procent die negatief oordeelt. Het meest positief zijn leerlingen over de vakkennis van docenten en de mate waarin de docenten leerlingen met respect behandelen en openstaan voor vragen van leerlingen. Wel kunnen docenten de manier waarop ze die vakkennis overdragen op leerlingen verbeteren: slechts 55 procent van de leerlingen vindt namelijk dat docenten goed uit kunnen leggen.

Dit jaar zijn scholieren iets minder tevreden over de manieren en vormen van lesgeven: bijna een kwart geeft aan (zeer) ontevreden te zijn. Het meest ontevreden zijn de scholieren over de aansluiting van de lessen bij gebeurtenissen uit het nieuws. Eveneens een aanzienlijk deel van de scholieren is niet tevreden met de hoeveelheid praktijk in de lessen (met name havisten en vwo'ers zijn hier niet blij mee). Ook geeft één op de drie havisten en vwo'ers aan dat er te weinig afwisseling is in de activiteiten tijdens de les, iets waar scholieren in het praktijkonderwijs en vmbo veel meer over te spreken zijn.

Bijna de helft van de scholieren toont zich tevreden in hun totaaloordeel over gepersonaliseerd leren, één op de vijf scholieren is dat echter juist niet. Het meest tevreden zijn de scholieren over de extra hulp als ze problemen hebben met leren. Minder vaak tevreden zijn ze met de begeleiding bij zelfstandig werken en met name met de mate waarin docenten rekening houden met hun sterke en zwakke punten. Gepersonaliseerd leren lijkt het best op orde in het praktijkonderwijs, waar scholieren in meerderheid wel tevreden zijn. Het meest behoeft het aandacht op de havo.

Als het gaat over motivatie en excellentie oordeelt net iets meer dan de helft van de scholieren positief en nagenoeg één op de vijf scholieren negatief. Het minst positief zijn scholieren over het gemotiveerd worden door docenten en de mogelijkheid om iets extra's te doen naast de normale vakken. Weten waarom je iets moet leren en mee kunnen praten over wat je moet leren, wordt positiever beoordeeld door scholieren. Al is het opmerkelijk dat docenten in het praktijkonderwijs en vmbo er veel beter in slagen om duidelijk te maken waarom iets geleerd moet worden dan dat dat lukt op havo en vwo.

Alhoewel scholieren positiever oordelen over de begeleiding vanuit school bij de profielkeuze, zijn scholieren minder blij geworden met de keuze die ze gemaakt hebben. Dat geldt nog het meest voor vmbo'ers, voor wie er dit jaar ook wel erg veel veranderd is met de doorgevoerde vernieuwing en daarmee de komst van tien profielen voor de beroepsgerichte leerwegen. Tot slot mogen ook decanen een meer zichtbare plek innemen bij de keuzes die scholieren maken. Van de scholieren die contact hebben gehad met een decaan, is net iets meer dan de helft tevreden.

5.7 LAKS duikt in de resultaten

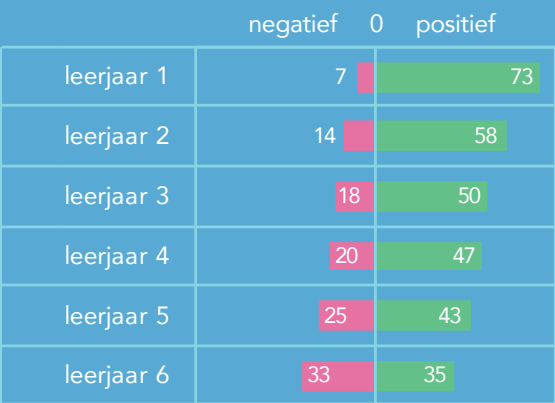
De stakingen van docenten uit het basisonderwijs en voortgezet onderwijs zijn bij het LAKS niet onopgemerkt gebleven. De werkdruk van docenten ligt hoog, wat ten koste kan gaan van persoonlijke aandacht voor en goede begeleiding van scholieren. Het LAKS maakt zich dan ook hard voor het verlagen van de werkdruk voor docenten. Tevens ziet het LAKS graag dat het onderwijs meer aansluit op de wensen en behoeften van de individuele scholier.

Gelukkig blijkt uit de LAKS-monitor dat de ondervraagde scholieren in hun algemene oordeel over docenten nog steeds behoorlijk positief zijn. In 2016 was het algemeen oordeel van de scholieren over docenten al positief (69%). In 2018 nam dit toe naar 71 procent. Het LAKS vindt het opvallend dat het oordeel van scholieren over de manieren en vormen van lesgeven veel lager ligt dan het algemene oordeel over docenten. Veertig procent van de scholieren is positief in hun algemene oordeel over lesgeven. Scholieren zijn dus wel erg tevreden over hun docenten, maar minder tevreden over hoe ze lesgeven. Kansen tot verbetering zien we in de manier van uitleggen door docenten. Met 52 procent tevredenheid concluderen we dat scholieren niet altijd tevreden zijn over de uitleg van docenten. Het LAKS ziet een belangrijke rol weggelegd voor de inspraak van scholieren, zodat scholieren kunnen meepraten over het functioneren van docenten en hun manier van lesgeven. Docenten en scholieren kunnen samenwerken aan het verbeteren van de lessen.

Vernieuwend en uitdagend onderwijs

Als er dieper wordt ingegaan op de vragen over manieren en vormen van lesgeven wordt duidelijk dat er nog veel te winnen valt op het gebied van vernieuwend en uitdagend onderwijs. De tevredenheid over de afwisseling van activiteiten tijdens de lessen en de aansluiting van de lessen op gebeurtenissen uit het nieuws is erg laag. Het LAKS vindt dit teleurstellende resultaten. Verder valt het op dat het praktijkonderwijs opvallend positief is over de aansluiting van de lessen op gebeurtenissen uit het nieuws. Wij pleiten voor meer actualiteit in de lessen en het gebruik van meer actieve werkvormen op alle schoolniveaus in het voortgezet onderwijs. Het LAKS, maar ook andere onderwijsorganisaties en het ministerie van OCW, streeft ernaar dat het onderwijs vernieuwend is en aansluit op de beleavingswereld van scholieren.

Verder blijkt dat slechts de helft van de ondervraagde scholieren vindt dat de lessen zinvol zijn. In onderstaande figuur is te zien dat de tevredenheid over de zin van de lessen afneemt naarmate het leerjaar vordert. In het eerste leerjaar vindt 73 procent van de scholieren dat lessen zin hebben. In leerjaar vier is dat nog maar 47 procent. We hebben de tevredenheid over de zin van de lessen ook afgezet tegen alle leerjaren per schoolniveau. Daaruit blijkt dat scholieren die in hun examenjaar zitten lessen het minst zinvol vinden (vmbo 49%; havo 43%; vwo 35%). Het LAKS vermoedt dat dit te maken heeft met de voorbereidingen voor de examens. De scholierenorganisatie hoort vaak dat scholieren in de bovenbouw voornamelijk worden voorbereid op de centrale examens, waarbij lesstof veel wordt herhaald.

Figuur 57. Vind je dat de lessen zin hebben?

Het LAKS heeft in de resultaten een aantal verbanden gevonden die een richting kunnen geven aan het meer zinvol maken van de lessen. Zo blijkt dat wanneer scholieren ervaren dat lessen goed aansluiten op gebeurtenissen uit het nieuws, scholieren ook beter weten waarom ze iets moeten leren. Verder blijkt afwisseling in de lessen bij te dragen aan de mate waarin scholieren ervaren dat lessen zinvol zijn. Het LAKS ziet daarom graag dat de lessen meer aansluiten op actuele gebeurtenissen en dat er tijdens de les wordt afgewisseld in activiteiten. Het LAKS verwacht dat de lessen daarmee als meer zinvol worden ervaren door scholieren, en dat de tevredenheid over manieren en vormen van lesgeven toeneemt. Het LAKS is erg blij dat er op het moment in het voortgezet onderwijs een grote curriculumherziening aan de gang is. Hiermee worden scholen hopelijk meer gestimuleerd het onderwijs verder te vernieuwen.

Maatwerk en persoonlijk onderwijs

Ook maatwerk en persoonlijk onderwijs zijn belangrijke thema's voor het LAKS. Maatwerk betekent dat elke scholier onderwijs kan volgen dat past bij de wensen en talenten van de scholier. De wet Onderwijstijd biedt scholen sinds 2016-2017 meer mogelijkheid voor het bieden van maatwerk. Denk aan het volgen van een vak op een hoger niveau of al een paar examens doen in je voorbereidingjaar. Echter maken weinig scholen gebruik van die mogelijkheid. Bijna een kwart van de scholieren (23%) geeft aan niet tevreden te zijn over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen.

Het praktijkonderwijs scoort hoog op vragen over persoonlijk onderwijs en begeleiding. Zo geeft 57 procent van de scholieren van het praktijkonderwijs aan docenten te hebben die goed rekening houden met hun sterke en zwakke punten. In de brugklas is dat 48 procent, terwijl de overige onderwijsniveaus niet hoger scoren dan 37 procent. Het LAKS weet dat het praktijkonderwijs ingericht is op persoonlijke begeleiding met kleinere klassen en een individueel ontwikkelplan per scholier. Uit de LAKS-monitor blijkt dat dit een positief effect heeft. Het LAKS ziet graag dat persoonlijke aandacht en kleine klassen ook op andere schoolniveaus meer wordt toegepast.

Wat gaat het LAKS doen?

- Vernieuwend en uitdagend onderwijs: het LAKS is nauw betrokken bij de curriculumherziening, en zet hier in op uitdagend en vernieuwend onderwijs vanuit het belang en de behoeften van scholieren.
- Meer maatwerk en persoonlijk onderwijs: het LAKS blijft zich inzetten voor meer maatwerk. Tijdens het LAKS Maatwerkt!-Congres in april zijn er goede discussies gevoerd over maatwerk, waaruit vijf voorstellen zijn voortgekomen om maatwerk voor meer scholieren toegankelijk te maken. Met deze resultaten en die uit de LAKS-monitor gaat het LAKS de komende tijd aan de slag.

Wat kan de leerlingenraad doen?

- Docenten en begeleiding: als leerlingenraad kun je ervoor zorgen dat inspraak van scholieren op lessen een grotere rol krijgt op school. Bedenk een manier waarop scholieren en docenten met elkaar in gesprek gaan over het verbeteren van de lessen. Het LAKS heeft LED-handboeken, waar tips in staan hoe je dit op school kunt aanpakken. LED staat voor Leerlingen Evalueren Docenten. Dit handboek kun je opvragen bij het LAKS.
- Meer maatwerk en persoonlijk onderwijs: de leerlingenraad kan onderzoeken wat er al mogelijk is aan maatwerk op jullie school. Deel de resultaten van het onderzoek met medescholieren. Open een meldpunt op je school zodat je medescholieren bij jullie terecht kunnen voor vragen over maatwerk. Heb je vragen over de mogelijkheden voor maatwerk? Neem contact op met het LAKS!

6 Schoolorganisatie

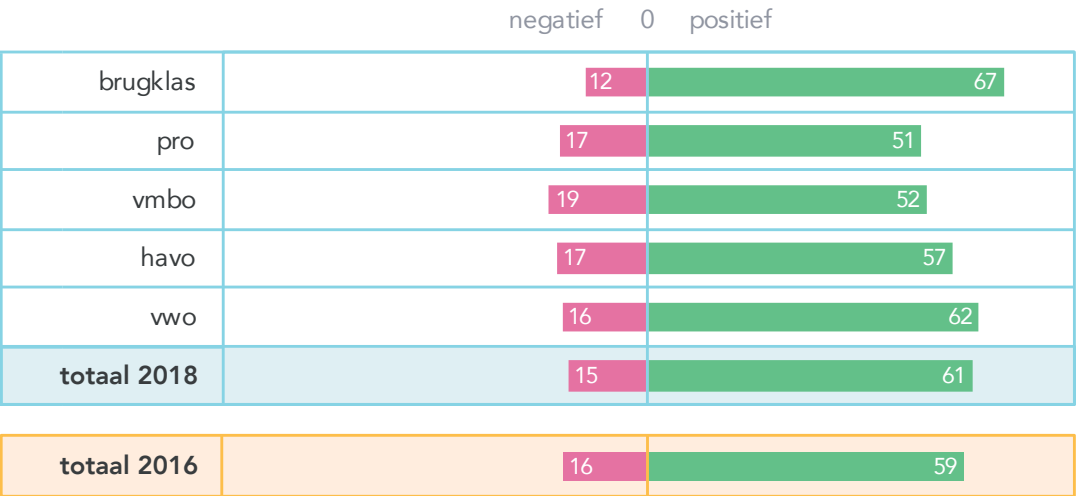
In dit zesde hoofdstuk wordt ingegaan op de schoolorganisatie. Hoe denken scholieren over de verschillende onderwijsvoorzieningen als het internet en de klaslokalen? Hoe tevreden zijn scholieren over de kantine en hoe er wordt schoongemaakt op school? Ook komen onderwerpen aan bod die vallen onder leefbaarheid en sfeer. Hoe waarderen scholieren de veiligheid op school en wat school doet tegen pesten? In lijn daarmee wordt ingegaan op de ervaring met pesten: wordt er veel gepest? Als laatste onderwerp in dit hoofdstuk aandacht voor scholieren die met een beperking kampen.

6.1 Onderwijsvoorzieningen

Het totaaloordeel over de onderwijsvoorzieningen is gebaseerd op de gemiddelde score op de volgende zes vragen:

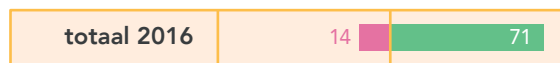
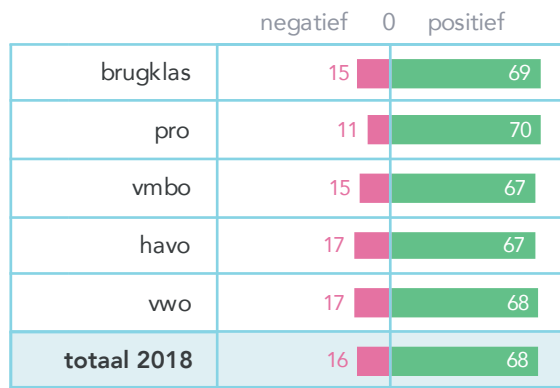
- Kun je op school gebruikmaken van internet als dat nodig is?
- Hoe tevreden ben je over de klaslokalen?
- Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school?
- Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school?
- Hoe tevreden ben je over praktijkmateriaal voor gym/techniek/kunst?
- Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie?

Over de onderwijsvoorzieningen oordeelt 61 procent positief en vijftien procent negatief: een lichte verbetering ten opzichte van 2016. In de brugklas is de tevredenheid over de onderwijsvoorzieningen het grootst met 67 procent. In het praktijkonderwijs en het vmbo zijn scholieren het minst te spreken over de onderwijsvoorzieningen.

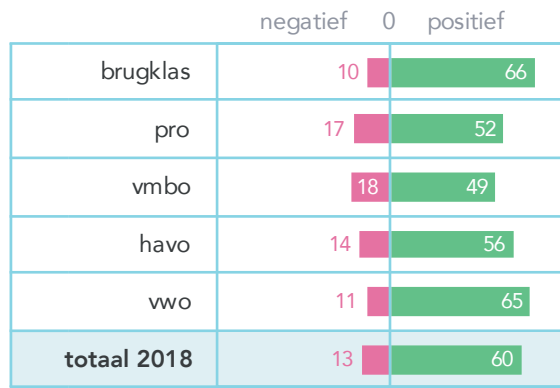

Figuur 58. Oordeel over onderwijsvoorzieningen (totaaloordeel)

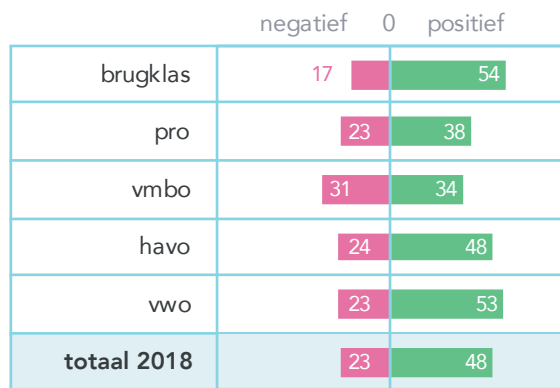
Wat betreft de onderliggende aspecten van de onderwijsvoorzieningen, is de grootste vooruitgang waar te nemen bij het oordeel over klaslokalen. In 2018 is 60 procent hier tevreden over tegenover 55 procent in 2016. Van de onderwijsvoorzieningen zijn scholieren het meest te spreken (70%) over het praktijkmateriaal dat gebruikt wordt bij lessen gym, techniek en kunst. Minder positief zijn scholieren over de studieplekken op school. Iets minder dan de helft geeft de studieplekken een positief oordeel en 23 procent oordeelt hier negatief over. De oordelen over het gebruik kunnen maken van internet op school als dat nodig is, verschillen niet naar onderwijsniveau. Wat de andere aspecten betreft, zien we wel verschillen.

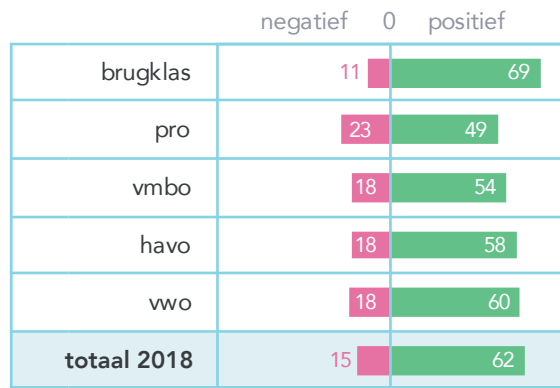
Figuur 59. Kun je op school gebruikmaken van internet als dat nodig is?

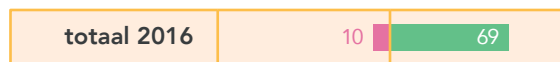
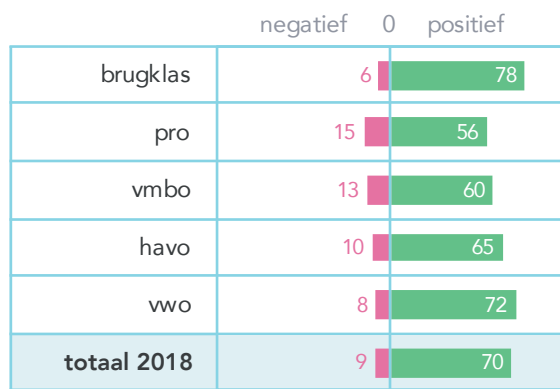
Figuur 60. Hoe tevreden ben je over de klaslokalen?

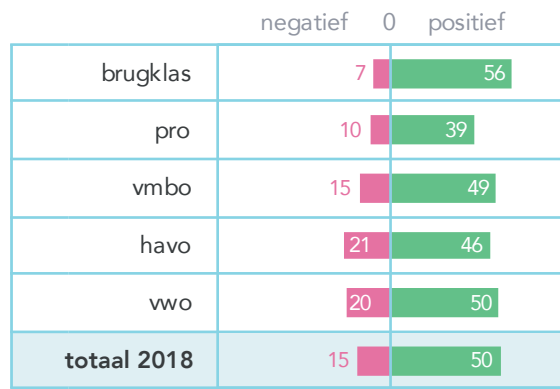
Figuur 61. Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school?

Figuur 62. Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school?

Figuur 63. Hoe tevreden ben je over praktijkmateriaal voor gym/techniek/kunst?

Figuur 64. Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie?

Over het aantal computers, het praktijkmateriaal en de begeleiding richting een vervolgstudie zijn brugklassers het meest positief in hun oordeel. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn over deze drie aspecten het minst te spreken. Over de klaslokalen en de studieplekken zijn brugklassers samen met vwo'ers het meest positief en vmbo'ers het minst.

Zowel in hun totaaloordeel over de onderwijsvoorzieningen als over de onderliggende aspecten zijn vmbo'ers in de gemengde leerweg het meest positief. Als het gaat om het gebruik kunnen maken van internet, de klaslokalen en het praktijkmateriaal zijn scholieren die de gemengde leerweg met de theoretische leerweg combineren het minst positief. Vmbo-kl'ers zijn het minst te spreken over de beschikbare studieplekken. Vmbo-bl'ers oordelen het minst positief over het aantal computers en de begeleiding richting een vervolgstudie.

Wat betreft de verschillen naar leerjaar, zien we het volgende. Havisten en vwo'ers zijn meer tevreden over de mogelijkheid om van internet gebruik te maken op school naarmate ze langer op school zitten. Scholieren in het praktijkonderwijs en in het vmbo oordelen hierover niet verschillend naar gelang het leerjaar stijgt. Het oordeel over klaslokalen verschilt voor geen enkel onderwijsniveau naar leerjaar. Wat betreft de studieplekken constateren we alleen bij scholieren in praktijkonderwijs en vwo'ers een daling in tevredenheid bij het toenemen van leerjaar. In de hogere leerjaren zijn scholieren in het praktijkonderwijs, havisten en vwo'ers minder tevreden over het aantal computers. Voor vmbo'ers zien we dit effect niet. Praktijkmateriaal wordt met het stijgen van leerjaar steeds minder positief beoordeeld. Over de begeleiding richting een vervolgstudie zijn scholieren in het praktijkonderwijs en in het vmbo in hun laatste jaar het meest tevreden. Havisten en vwo'ers zijn over deze begeleiding juist minder tevreden in hun laatste twee jaar, dan in eerdere leerjaren.

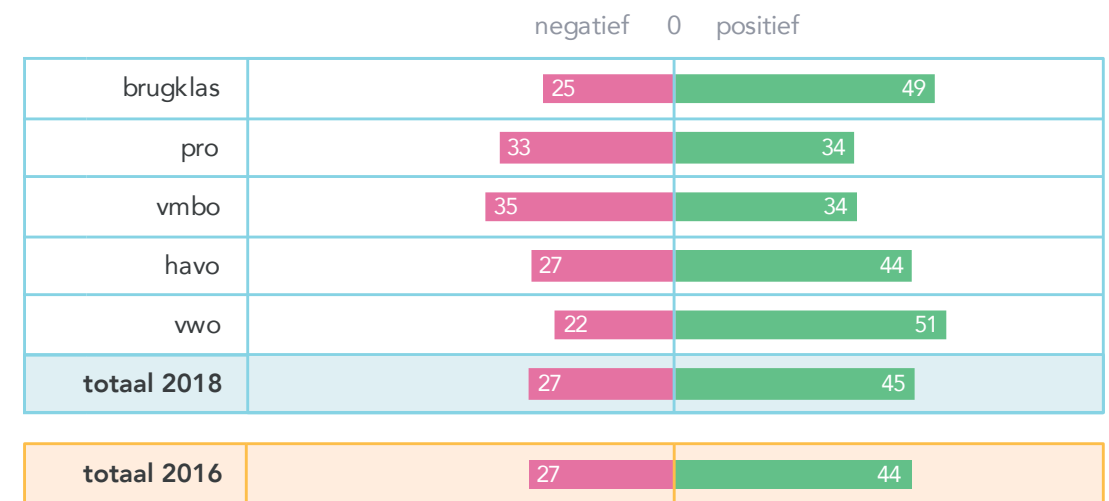
Verschillen tussen jongens en meisjes constateren we alleen bij het oordeel over de begeleiding richting een vervolgstudie. Jongens zijn hier meer tevreden over dan meisjes.

6.2 Faciliteiten en voorzieningen op school

Het totaaloordeel over faciliteiten is gebaseerd op het gemiddelde antwoord op de volgende drie vragen:

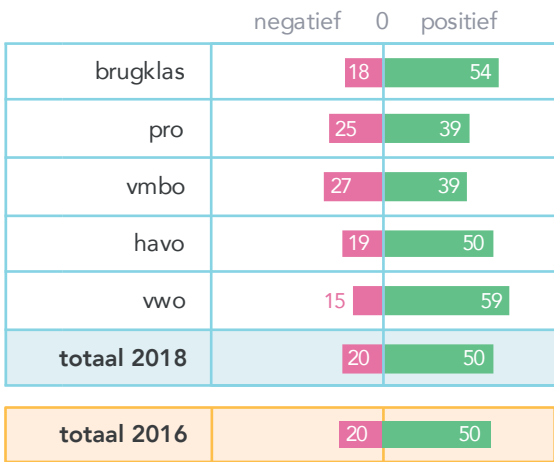
- Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school?
- Hoe tevreden ben je over de kantine?
- Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn?

Met 45 procent tevredenheid en 27 procent ontevredenheid over faciliteiten is het oordeel op dit punt onveranderd gebleven ten opzichte van 2016. Vwo'ers zijn in hun totaaloordeel over faciliteiten het meest positief, gevolgd door brugklassers. Scholieren in praktijkonderwijs en vmbo'ers oordelen even vaak positief als negatief over dit onderwerp.

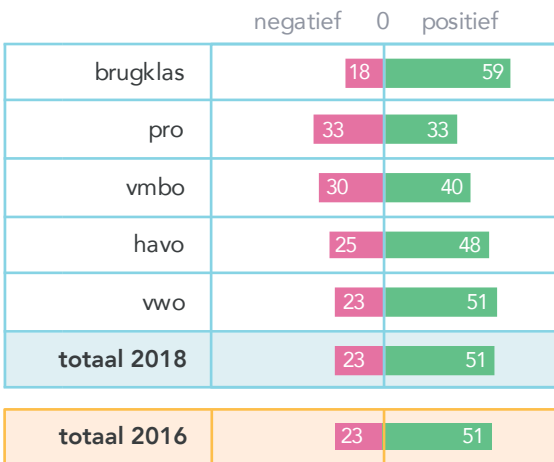

Figuur 65. Oordeel over faciliteiten (totaaloordeel)

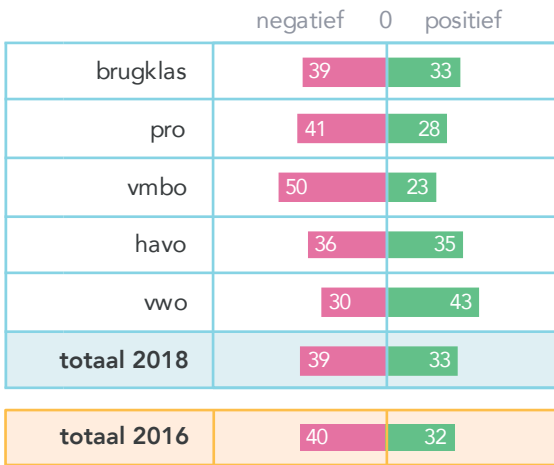
Net als bij het totaaloordeel zijn ook bij de onderliggende aspecten van faciliteiten de oordelen onveranderd gebleven ten opzichte van 2016. De school wordt door de helft van de scholieren als schoon ervaren. Over de kantine is 51 procent tevreden. Minder te spreken zijn scholieren over de toiletten. Eén op de drie scholieren vindt de toiletten schoon, 39 procent vindt ze smerig. Vwo’ers vinden de school en de toiletten het vaakst schoon. Scholieren in het praktijkonderwijs en vmbo’ers zijn minder tevreden over hoe schoon de school is. De toiletten worden door vmbo’ers het minst schoon gevonden.

Figuur 66. Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school?

Figuur 67. Hoe tevreden ben je over de kantine?

Figuur 68. Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn?

Van de vmbo’ers zijn vmbo-gl’ers het meest tevreden over hoe schoon de school en de toiletten zijn. Vmbo-bl’ers vinden de school en toiletten het minst schoon. De kantine krijgt van vmbo-gl’ers de beste beoordeling. Scholieren die gl combineren met tl zijn het minst tevreden over de kantine.

Ook naar leerjaar zien we verschillen. Scholieren in het praktijkonderwijs vinden hun school minder schoon naarmate zij langer op school zitten. Havisten en vwo’ers zijn in de bovenbouw minder tevreden over de kantine, dan wanneer ze in leerjaar drie zitten. Vwo’ers worden naarmate zij stijgen in leerjaar meer tevreden over hoe schoon de toiletten zijn. Andere verschillen naar onderwijsniveau en leerjaar zijn niet gevonden.

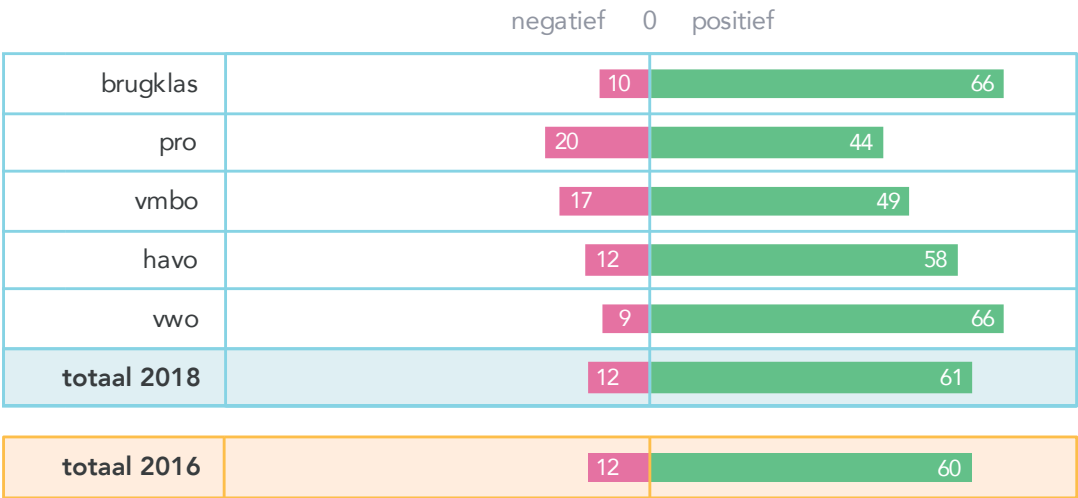
Meisjes vinden de toiletten schoner dan jongens. Jongens zijn ronduit ontevreden over hoe schoon de toiletten zijn (tevreden: 29%; ontevreden 43%). Het aandeel meisjes dat de toiletten schoon vindt, is even groot als de groep die ze vies vindt (36%).

6.3 Leefbaarheid en sfeer

Het totaaloordeel over leefbaarheid en sfeer is opgebouwd uit de antwoorden op zes vragen:

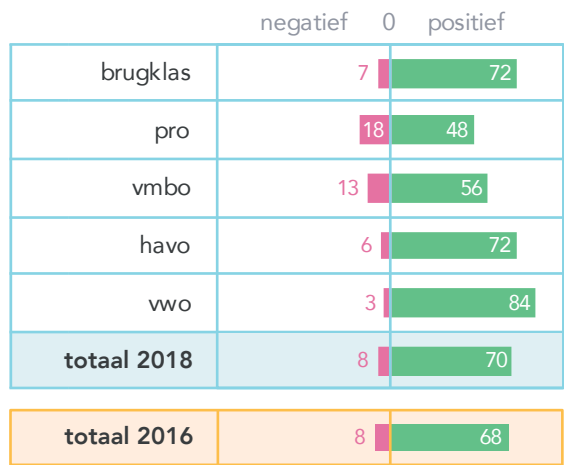
- Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?
- Hoe duidelijk vind je de regels op school?
- Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten?
- Hoe tevreden ben je over hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen?
- Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?
- Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school?

De meerderheid van de scholieren oordeelt positief over leefbaarheid en sfeer. Het oordeel is nauwelijks anders dan in 2016. De grootste tevredenheid leeft onder brugklassers en vwo’ers. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn het minst tevreden over leefbaarheid en sfeer.

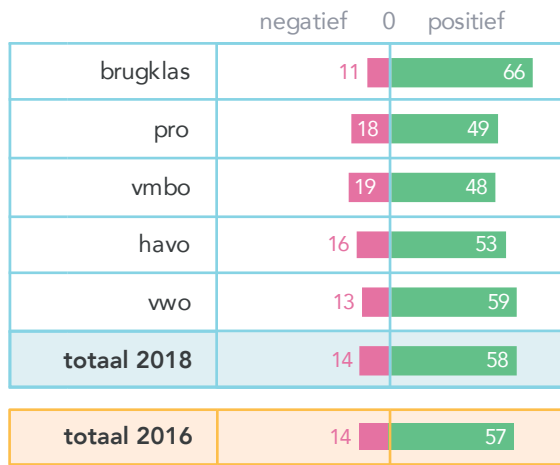

Figuur 69. Oordeel over leefbaarheid en sfeer (totaaloordeel)

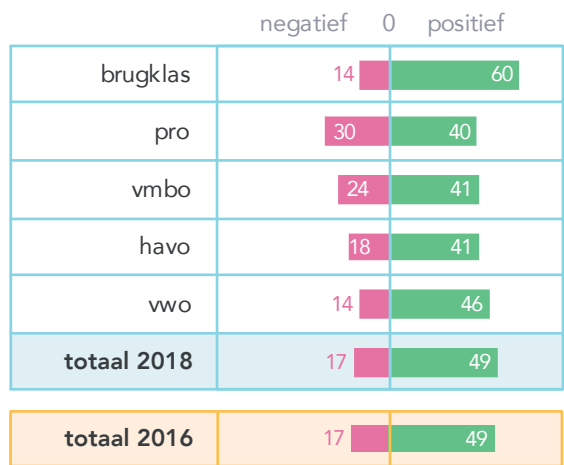
Van alle aspecten van leefbaarheid en sfeer, zijn scholieren het meest tevreden over de veiligheid op school. Over de aspecten die te maken hebben met leefbaarheid en sfeer zijn maar weinig scholieren echt ontevreden. We zien eveneens dat het oordeel hierover ten opzichte van 2016 iets verbeterd is. Eenzelfde verbetering constateren we in het oordeel over de hulp die de school biedt bij persoonlijke problemen. In 2018 is 56 procent hier tevreden over, tegenover 54 procent in 2016. Het minst positief in hun oordeel (48% ontevreden) zijn scholieren over wat de school onderneemt tegen pesten. Scholieren in het praktijkonderwijs zijn over alle aspecten van leefbaarheid en sfeer het minst positief. Vmbo’ers sluiten bij het oordeel van de leerlingen in het praktijkonderwijs aan wat betreft de duidelijkheid van de regels op school, de tevredenheid over de acties ondernomen door school tegen pesten en de geboden hulp bij persoonlijke problemen. Brugklassers zijn over deze drie aspecten het meest te spreken. De veiligheid op school, de sfeer op school en de omgang met andere leerlingen op school wordt door vwo’ers het meest positief beoordeeld.

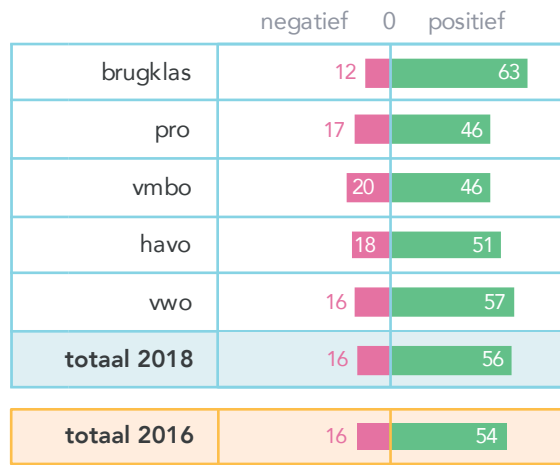
Figuur 70. Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?

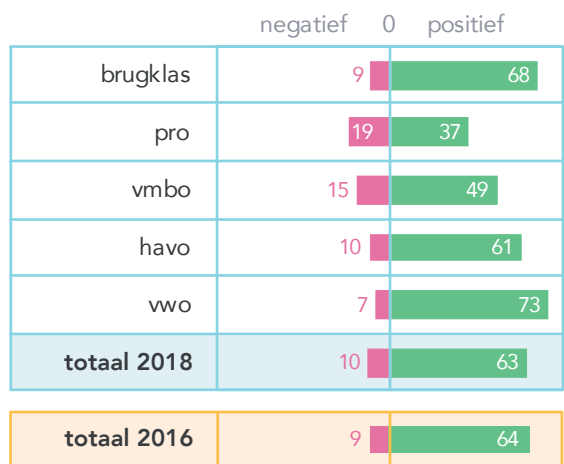
Figuur 71. Hoe duidelijk vind je de regels op school?

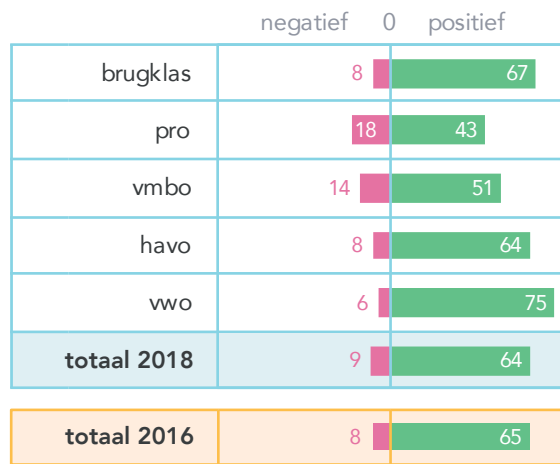
Figuur 72. Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten?

Figuur 73. Hoe tevreden ben je over hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen?

Figuur 74. Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?

Figuur 75. Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school?

Tussen de vmbo-leerwegen zijn verschillen in tevredenheid over de aspecten van leefbaarheid en sfeer. Vmbo-gl'ers zijn over alle aspecten het meest tevreden. Zij zijn, meer dan andere vmbo'ers, tevreden over de duidelijkheid van de regels, de acties die school tegen pesten onderneemt en de hulp die school biedt bij persoonlijke problemen. Vmbo-bl'ers oordelen het minst positief over de veiligheid op school, de sfeer en de omgang met andere leerlingen oordelen.

Vergelijken we naar leerjaar dan blijkt het gevoel van veiligheid groter te worden naarmate havisten en vwo'ers in leerjaar stijgen. In vmbo en praktijkonderwijs constateren we geen verschil naar leerjaar. Hoe langer op school, hoe minder scholieren te spreken zijn over de acties die school onderneemt tegen pesten. Wat betreft de regels op school, de hulp bij persoonlijke problemen, de sfeer op school en de omgang met andere scholieren op school oordelen scholieren niet anders bij het stijgen van leerjaar.

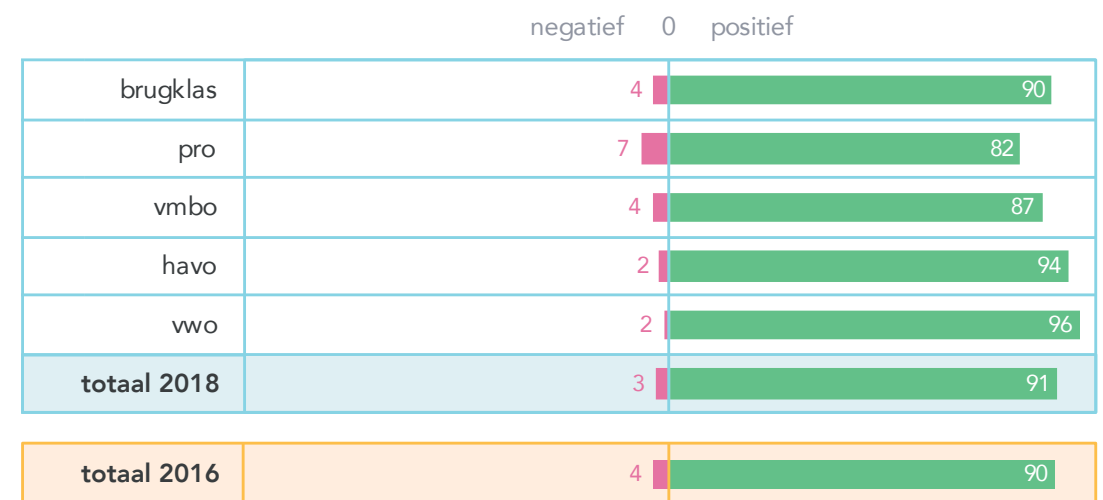
Jongens en meisjes oordelen vrijwel hetzelfde over leefbaarheid en sfeer en de onderliggende aspecten.

6.4 Pesten

In deze paragraaf bespreken we het ervaren pestgedrag. In de figuren wordt in groen het aandeel niet of nauwelijks gepest weergegeven; de roze balkjes presenteren het aandeel dat wél gepest is. Het totaaloordeel pesten is samengesteld uit de gemiddelde score op de volgende vier vragen over pesten:

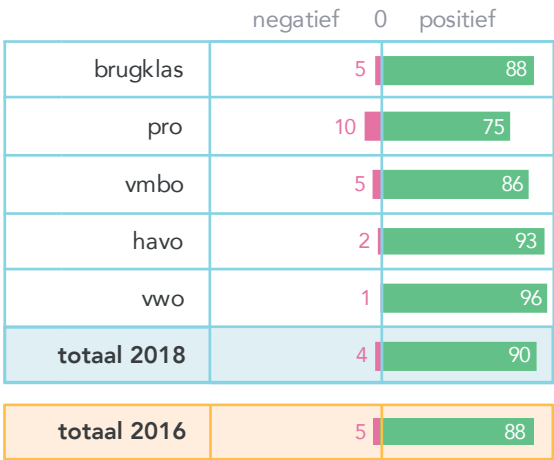
- Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school?
- Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school?
- Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan?
- Ben je de afgelopen drie maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school?

De meeste scholieren zijn in de drie maanden voor de afname van de LAKS-monitor niet of nauwelijks gepest. Gemiddeld geeft drie procent van de scholieren aan dat zij wel degelijk (veel) zijn gepest. Ten opzichte van 2016 zijn dit stabiele cijfers. Vooral scholieren in het praktijkonderwijs geven bovengemiddeld vaak aan dat zij gepest zijn. Havisten en vwo'ers ervaren het minst dat zij (vaak) gepest worden.

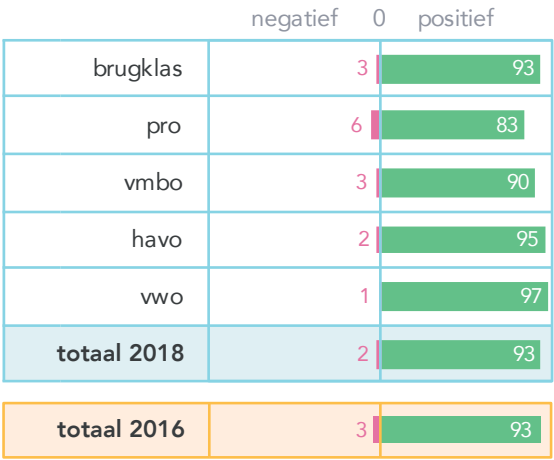

Figuur 76. Ervaren pestgedrag (totaaloordeel)

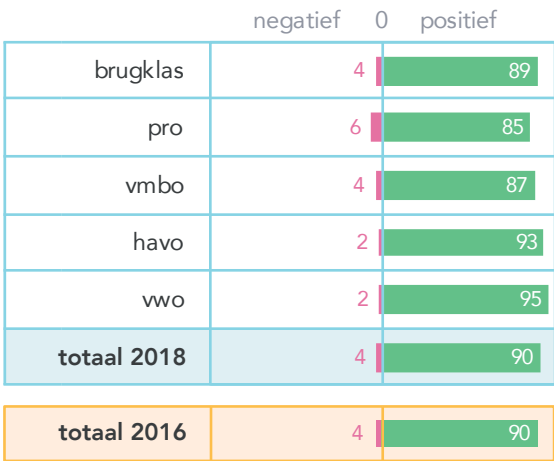
Online pesten komt het minst voor: 93 procent geeft aan hier niet of nauwelijks last van te hebben, twee procent overkomt dit wel (veel). De overige drie vormen van pesten komen even vaak voor. Net als bij het totaaloordeel geven scholieren in het praktijkonderwijs het vaakst aan gepest te worden. Hierbij worden ze het vaakst (10%) gepest door leerlingen van de eigen school. Vwo'ers geven het minst vaak aan op welke manier dan ook gepest te worden.

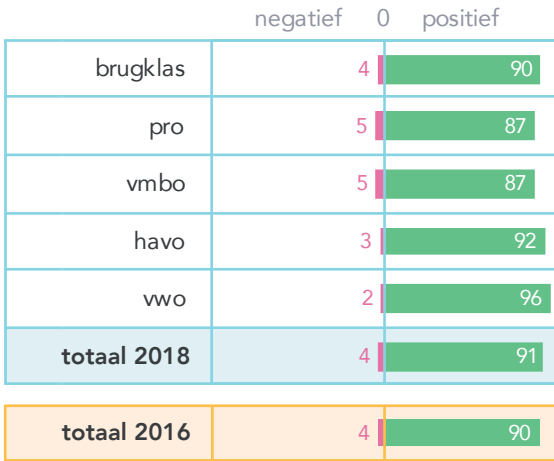
Figuur 77. Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school?

Figuur 78. Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school?

Figuur 79. Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan?

Figuur 80. Ben je de afgelopen drie maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school?

Vmbo-bl'ers worden vaker dan andere vmbo'ers gepest, ongeacht de vorm van het pesten.

Hoe langer men op school zit, hoe minder vaak scholieren gepest worden door leerlingen van dezelfde school. Voor de overige vormen van pesten (online pesten, lichamelijk pijn doen en discrimineren) constateren we geen verschil in mate van pesten bij het stijgen van leerjaar.

Jongens geven vaker dan meisjes aan dat ze lichamelijk pijn worden gedaan. Wat de overige pestvormen betreft, zien we geen verschillen tussen jongens en meisjes.

Onderneemt de school op de juiste manier actie tegen pesten, dan zien we dit terug in de resultaten.. Scholieren die tevreden zijn over de acties van school tegen pesten, voelen zich minder vaak gepest door leerlingen van dezelfde school (vaak gepest: 2%, tegenover de groep die ontevreden is over de acties van school: 11% vaak gepest). Hetzelfde patroon zien we bij online pesten (tevreden over de acties van school: 1% vaak online gepest; ontevreden over de acties: 6% vaak online gepest) en bij het expres lichamelijk pijn aangedaan worden (tevreden over acties: 2% vaak lichamelijk pijn; ontevreden over acties: 9% vaak lichamelijk pijn). Op het punt van discriminatie zijn eveneens effecten van schoolbeleid te zien. De groep die tevreden is over het pestbeleid van school voelt zich minder gediscrimineerd dan degenen die ontevreden zijn over het pestbeleid (tevreden: 2% ervaart discriminatie; ontevreden: 9% ervaart discriminatie).

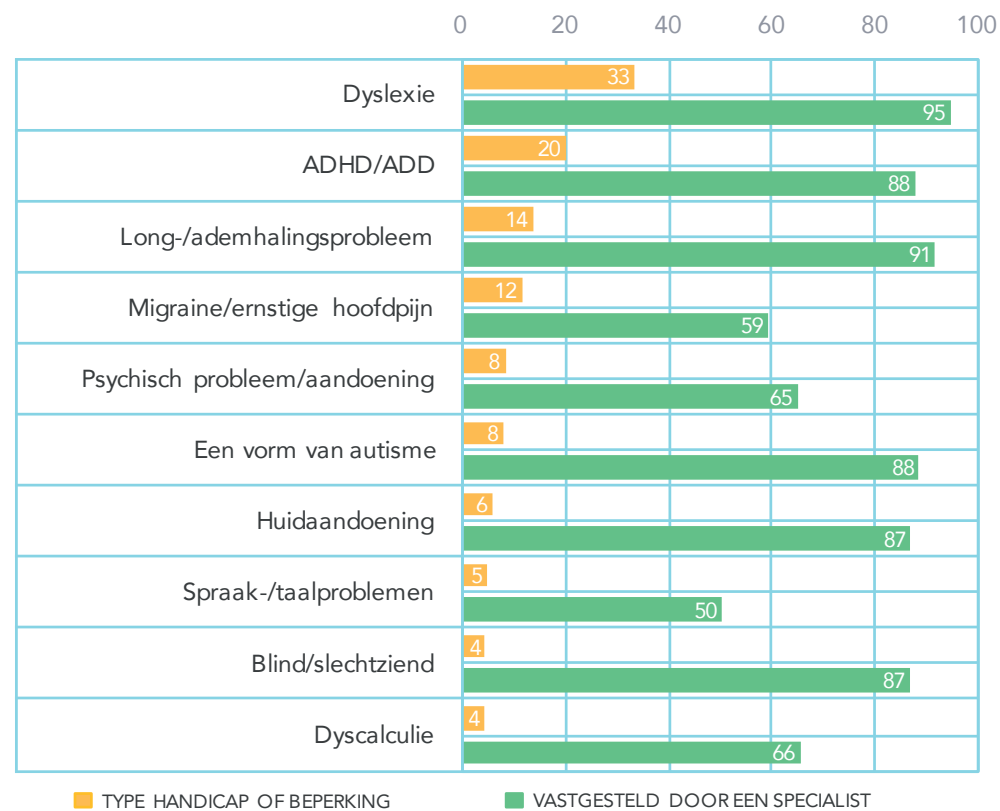
6.5 Leren met een beperking

In de LAKS-monitor wordt elke meting een aantal vragen gesteld over leren met een beperking:

- Heb je één van de volgende lichamelijke handicaps, functiebeperkingen of (chronische) ziektes?
- Is dit vastgesteld door een specialist?
- Heb je last van je beperking in je opleiding?
- Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt?
- Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?
- Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?
- Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?

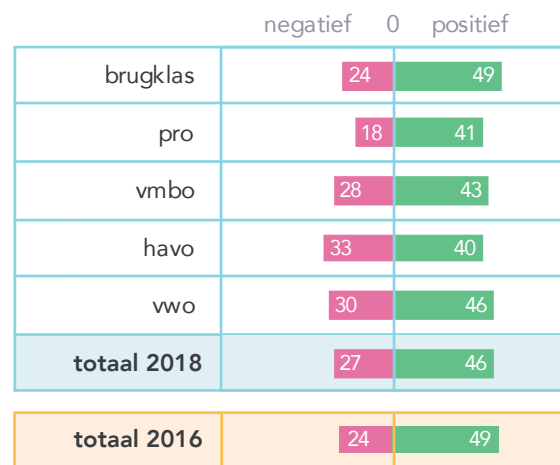
Net als in 2016, geeft ook in 2018 één op de drie scholieren aan dat zij één of meerdere beperkingen hebben. Hiervoor geldt in meerderheid (88%) dat minstens één van deze beperkingen vastgesteld is door een arts of specialist. De zes meest voorkomende beperkingen zijn: dyslexie (33%), ADHD/ADD (20%), long-/ademhalingsproblemen (14%), migraine/ernstige hoofdpijn (12%), psychische problemen/aandoeningen (8%) en een vorm van autisme (8%). Migraine is hiervan het minst vaak door een arts of specialist vastgesteld.

Kijken we naar verschillen in schooltype, dan valt op dat relatief veel scholieren in het praktijkonderwijs en in het vmbo te kampen hebben met een beperking. In het vmbo kunnen leerlingen die extra hulp nodig hebben bij het behalen van hun diploma, in aanmerking komen voor leerwegondersteunend onderwijs (lwoo). Scholen krijgen voor leerlingen met een lwoo-indicatie extra middelen die zij mogen inzetten naar eigen inzicht. Zij kunnen bijvoorbeeld kiezen voor het inzetten van bijlessen, kleinere klassen, extra trainingen aan leerlingen met lwoo of het bieden van huiswerkbegeleiding. In de vragenlijst heeft zestien procent van de vmbo-leerlingen aangegeven dat zij een lwoo-indicatie hebben.

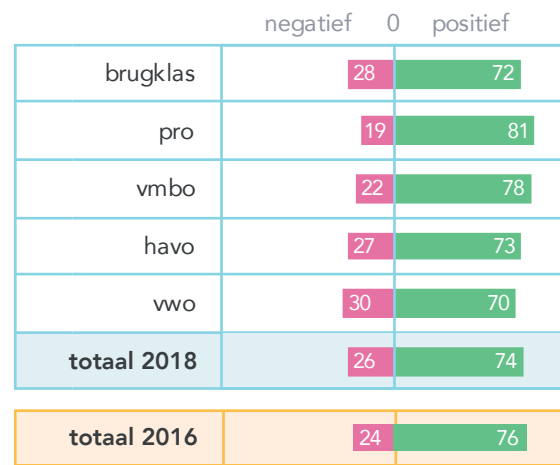

Figuur 81. Percentage type handicap of beperking (meerdere antwoorden mogelijk; alleen scholieren met handicap/beperking)

De vragen die dieper ingaan op leren met een beperking, zijn alleen voorgelegd aan scholieren die hebben aangegeven een beperking te hebben. Het aandeel scholieren dat aangeeft last te hebben van hun beperking in de opleiding, is met 27 procent iets toegenomen ten opzichte van 2016 (24%). Iets minder dan de helft van de scholieren met een beperking heeft hier nooit last van tijdens de opleiding. Bijna driekwart van de scholieren met een beperking heeft bij school aangegeven dat ze een beperking hebben. Een kwart heeft hun beperking niet aangekaart bij school. Vwo'ers geven dit minder vaak aan dan scholieren in andere onderwijstypen. Scholieren die last hebben van hun beperking in de opleiding geven de beperking vaker aan bij school, dan scholieren die hier geen last van ondervinden (84% tegenover 65% die aangeven nooit last van hun beperking te hebben).

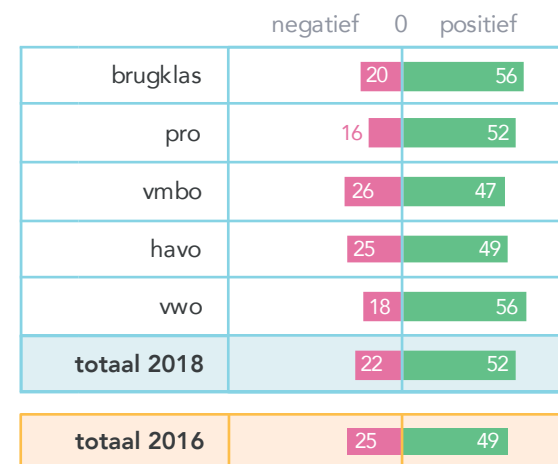

Figuur 82. Heb je last van je beperking(en) in je opleiding? (groen = nooit)

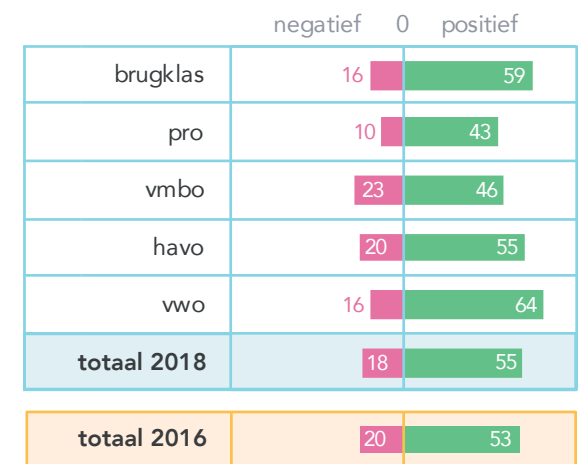

Figuur 83. Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt?

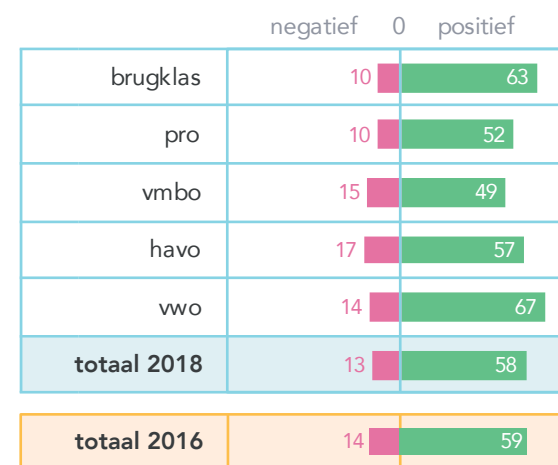
Er is aan scholieren met een beperking gevraagd of zij tevreden zijn over de ondersteuning die zij van school krijgen. Als scholieren aangaven dat ze deze ondersteuning niet nodig hadden, zijn zij voor de volgende analyses buiten beschouwing gelaten. Meer dan de helft van de scholieren geeft aan dat docenten voldoende rekening houden met hun beperking. Ten opzichte van 2016 is dit een verbetering. Scholieren die te kampen met een verslaving (drugs, gamen, e.d.), eetstoornis, ADHD/ADD of dyscalculie zijn het minst tevreden over de mate waarin docenten rekening houden met hun beperking. Over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er zijn op school is 55 procent tevreden, tegenover 53 procent in 2016. Wederom een (lichte) verbetering. Toch is ook nog een deel ontevreden over de hulpmiddelen (18%). Het minst tevreden over de hulpmiddelen zijn scholieren met dyscalculie. Degenen met dyslexie zijn in meerderheid wel te spreken over de hulpmiddelen die er voor hun beperking zijn. Van degenen die aangeven dat voor hun beperking een bepaalde aanpassing aan het gebouw nodig is, is 59 procent tevreden over de geschiktheid van het gebouw. Vooral scholieren die slechtziend of blind zijn, of problemen hebben met (trap)lopen, bewegen of het gebruik van armen, zijn hierover tevreden.

Figuur 84. Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?

Figuur 85. Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?

Figuur 86. Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?

Wanneer we de oordelen over het onderwijs van leerlingen met een beperking vergelijken met die van leerlingen zonder beperking, zien we op sommige punten verschillen. De grootste verschillen in tevredenheid vinden we op de volgende punten:

- Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (73% tegenover 65%).
- Weet je op tijd dat je een toets hebt?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker op tijd van op de hoogte (71% tegenover 64%).
- Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (67% tegenover 59%).
- Weet je wat je moet leren?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker van op de hoogte (71% tegenover 64%).
- Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (65% tegenover 59%).
- Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school?
Scholieren zonder beperking worden minder vaak gepest (niet gepest: 92% tegenover 86%).
- Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (50% tegenover 44%).
- Behandelen docenten jou met respect?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker van overtuigd (80% tegenover 74%).
- Kan je meepraten over wat je moet leren?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker van overtuigd (60% tegenover 55%).
- Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker van overtuigd (63% tegenover 58%).
- Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?
Scholieren zonder beperking zijn hier vaker tevreden over (54% tegenover 49%).

6.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de oordelen van scholieren over de schoolorganisatie aan bod gekomen. De onderwijsvoorzieningen zijn als eerste besproken. Hierover is een meerderheid tevreden. Het meest tevreden zijn scholieren over het praktijkmateriaal voor gym-, techniek- en kunstlessen, gevolgd door de mate waarin gebruikgemaakt kan worden van internet op school. Scholieren zijn minder te spreken over de studieplekken. Vooral onder vmbo'ers is de ontevredenheid hierover groot.

Over faciliteiten is iets minder dan de helft van de scholieren tevreden. Dit oordeel is vergelijkbaar met 2016. De toiletten worden het slechtst beoordeeld: 39 procent vindt ze vies, 33 procent geeft aan dat ze schoon (genoeg) zijn. Vwo'ers zijn over het algemeen het meest positief gestemd over faciliteiten.

Wat betreft de leefbaarheid en sfeer oordeelt een meerderheid positief. De veiligheid op school komt het beste uit de bus: 84 procent is tevreden. Ook over de sfeer op school en de omgang met andere leerlingen van dezelfde school is een meerderheid tevreden. Het pestbeleid van school wordt minder goed beoordeeld: slechts 49 procent is tevreden met de acties die school onderneemt tegen pesten.

Voor scholieren in het praktijkonderwijs geven aan dat zij gepest worden. Pesten door leerlingen van de eigen school komt onder deze groep het vaakst voor. Vwo'ers worden het minst vaak gepest. We zagen in de resultaten effect als een school actie onderneemt tegen pesten. Als leerlingen tevreden zijn met de acties van school tegen pesten, dan geven ze (veel) minder vaak aan gepest te worden.

Als laatste is in dit hoofdstuk gekeken naar leren met een beperking. Eén op de drie scholieren heeft te kampen met één of meer beperkingen, waarbij dyslexie het vaakst voor komt. Scholieren geven iets vaker aan dat zij last hebben van hun beperking ten opzichte van 2016. Meer dan de helft van de scholieren met een beperking vindt dat docenten voldoende rekening houden met hun beperking.

Over de beschikbare aanpassingen en over het gebouw is eveneens meer dan de helft tevreden. Scholieren met een beperking verschillen op een aantal punten in oordeel van scholieren zonder beperking. De vijf zaken waar scholieren zonder beperkingen met name meer tevreden over zijn dan scholieren met een beperking zijn: de veiligheid op school, het tijdig weten dat er een toets aankomt, de omgang met andere leerlingen, het weten wat er geleerd moet worden voor een toets en de sfeer op school.

6.7 LAKS duikt in de resultaten

De schoolorganisatie is een overkoepelend thema. Het gaat over de voorzieningen en faciliteiten op school, maar ook over de sfeer en de veiligheid op school. In hoofdstuk 7 van de LAKS-monitor is te lezen dat vooral sfeer en veiligheid veel invloed hebben op het plezier waarmee scholieren naar school gaan. De resultaten laten zien dat scholieren tevreden zijn over de schoolorganisatie, maar dat er nog veel te winnen valt. Zo zit er veel verschil tussen schoolniveaus in de tevredenheid over faciliteiten en de sfeer op school.

Faciliteiten

Weinig scholieren in het praktijkonderwijs (34%) en het vmbo (34%) zijn tevreden over de faciliteiten op school, zoals de toiletten, de kantine en hoe schoon de school is. Dit is een verschil met havo (44%) en vwo (51%) waar de tevredenheid over de faciliteiten veel hoger ligt. Het LAKS is benieuwd waar dit grote verschil vandaan komt. Het LAKS vindt het belangrijk dat elke scholier in een fijne omgeving naar school gaat. Hierin spelen hygiëne en goede voorzieningen ook een grote rol. Het LAKS hoopt dat praktijk- en vmbo-scholen zich hierin gaan verbeteren. Slechte faciliteiten, bijvoorbeeld vieze toiletten of een dure kantine, zijn in een schooljaar op te lossen. Het LAKS hoopt dat de leerlingenraden en schoolleiding hier gezamenlijk mee aan de slag gaan.

Schoolklimaat

Naast tevredenheid over de voorzieningen zijn scholieren in het praktijkonderwijs en vmbo-scholieren ook minder positief over de leefbaarheid en sfeer op school dan scholieren van de andere schoolniveaus. Op het praktijkonderwijs is zelfs één op de vijf scholieren negatief over het schoolklimaat. Het LAKS herkent deze resultaten uit de LAKS-monitor van 2016. Het is jammer dat deze scholieren de sfeer en leefbaarheid op school niet als beter ervaren. Ook laten de resultaten zien dat de hulp die scholieren van school krijgen bij persoonlijke problemen nog niet voldoende is. Zo is twintig procent van de vmbo-scholieren ontevreden over de hulp die ze van school krijgen bij persoonlijke problemen. Het LAKS vindt dat scholen hierin tekort schieten en nog niet goed invulling geven aan hun taak om te zorgen voor een veilige sfeer op school.

Uit de LAKS-monitor blijkt dat het oordeel van scholieren over leefbaarheid en sfeer op school in grote mate een verband heeft met het ervaren pestgedrag door scholieren. Scholieren die vaak gepest zijn de afgelopen drie maanden, zijn meer ontevreden over de leefbaarheid en sfeer op school. Het lijkt een logisch verband, maar het duidt er ook op dat de veiligheid op veel scholen nog niet voldoende is. Het LAKS wil dat alle scholieren met een veilig gevoel en plezier naar school kunnen gaan. Dit is ook het streven van de Wet veiligheid op school. Deze wet verplicht scholen tot een aantal zaken, met als doel de veiligheid van scholieren en docenten te waarborgen en te verhogen. Het LAKS krijgt door de resultaten uit het tevredenheidsonderzoek de indruk dat deze wet op veel scholen nog onvoldoende tot verandering heeft geleid. Het LAKS vindt het jammer dat de resultaten over leefbaarheid en sfeer op school niet zijn verbeterd in vergelijking met 2016. Daarom blijft het LAKS nauw betrokken bij de ontwikkelingen op het gebied van sociale veiligheid op scholen. We gaan met alle scholieren structureel in gesprek over veiligheid op school. Verder vragen we onderwijsorganisaties, zoals de VO-raad en Stichting School en Veiligheid, om het LAKS te betrekken bij het monitoren van de wet.

Het LAKS wil leerlingenraden adviseren de veiligheid op school op de agenda van de schoolleiding te zetten. Schoolleiding en leerlingenraden moeten samen in gesprek over de verbeterpunten als het gaat om sociale veiligheid op school.

Leren met een beperking

Het hebben van een beperking is een actueel onderwerp door de negatieve verhalen over het passend onderwijs en het hoge aantal thuiszitters. Het LAKS vindt het belangrijk dat elke school zich inzet om scholieren met een beperking een passende onderwijsplek te bieden en ondersteuning te geven waar nodig. Niet alleen vindt het LAKS dit belangrijk, de Wet passend onderwijs verplicht scholen daar ook toe. Ook streeft het LAKS ernaar dat docenten scholieren met een beperking goed begeleiden en rekening houden met hun sterke en zwakke punten, en dat scholieren met een beperking zich veilig voelen op school. Een groot deel van de scholieren met een beperking is niet tevreden over de manier waarop docenten rekening houden met de beperking. Bij vmbo- en havo-scholieren met een beperking is zelfs een vijfde hier ontevreden over. Deze cijfers laten nog niet zien dat scholen zich goed inzetten om elke scholier met een beperking goed te begeleiden in hun schoolloopbaan.

Vier dagen in de week heeft het LAKS een klachtenlijn voor scholieren. Daar komen ook vragen of klachten binnen over het passend onderwijs. Het betreft dan scholieren die door school niet voldoende ondersteuning en hulp krijgen bij hun beperking. De resultaten van de LAKS-monitor bevestigen het beeld dat veel scholen nog tekort schieten in het bieden van goede ondersteuning aan scholieren met een beperking. Het LAKS streeft naar een leerrecht in plaats van een leerplicht. Het leerrecht kan ervoor zorgen dat alle scholieren – met of zonder beperking – het recht hebben op onderwijs dat voldoet aan hun individuele ondersteuningsbehoeften.

Wat gaat het LAKS doen?

- Schoolklimaat: samen met de VO-raad en Stichting School en Veiligheid wil het LAKS meer zicht krijgen op de sociale veiligheid in het praktijkonderwijs door gesprekken te voeren met schoolleiding, docenten en scholieren van het praktijkonderwijs. Tevens is sociale veiligheid een thema wat het LAKS bespreekbaar wil maken met alle scholieren, en wat structureel wordt meegenomen in trainingen, campagnes en promotiemateriaal.
- Leren met een beperking: het LAKS gaat schooljaar 2018-2019 signalen verzamelen die binnenkomen over het passend onderwijs. Daarnaast heeft het LAKS afspraken gemaakt met een onderwijsjuriste en de branchevereniging Ingrado om deze signalen door te geven en waar nodig (gezamenlijk) op te treden.

Wat kan de leerlingenraad doen?

- Faciliteiten: vraag aan je medescholieren wat ze van de kantine en de toiletten vinden. Ga met deze informatie en mogelijke oplossingen (bijvoorbeeld: meer gezonde snacks in de kantine) in gesprek met je schoolleiding.
- Schoolklimaat: op je eigen school kun je als leerlingenraad een paar dingen controleren die verplicht zijn op je school: Ten eerste, er moet een aanspreekpunt zijn voor scholieren en ouders om pesten te melden. Ten tweede, er moet een veiligheidsplan zijn. Controleer dit en ga met de schoolleiding in gesprek als het er helemaal niet is, niet makkelijk te vinden is of onduidelijk voor scholieren opgeschreven is.

Algemene tevredenheid

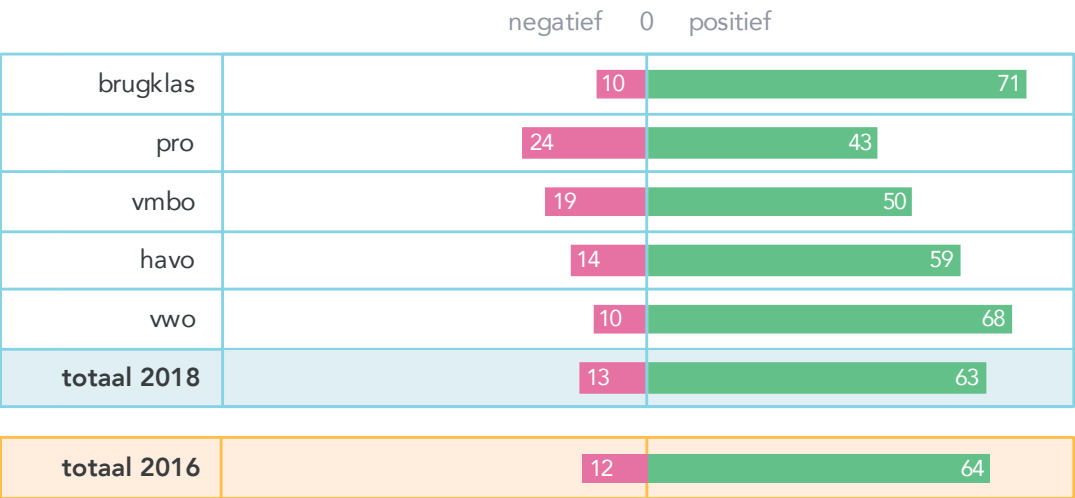
In dit laatste hoofdstuk gaat het over de algemene tevredenheid van scholieren: zouden ze opnieuw voor de school kiezen als ze daartoe de kans hadden? En in hoeverre gaan scholieren met plezier naar school? Ook mogen de scholieren in dit hoofdstuk nu eens een rapportcijfer uitdelen: alles overziend, welk cijfer krijgt school? Daarnaast pluizen we in dit hoofdstuk die algemene tevredenheid nog iets verder uit. Wat bepaalt nu of een scholier wel of niet tevreden is? En waar begin je als je de tevredenheid van scholieren wilt verbeteren?

7.1 Algemene tevredenheid

Om een overkoepelend beeld van de tevredenheid van scholieren over hun onderwijs te krijgen, is het totaaloordeel ‘algemene tevredenheid’ gebaseerd op het gemiddelde van de volgende twee vragen:

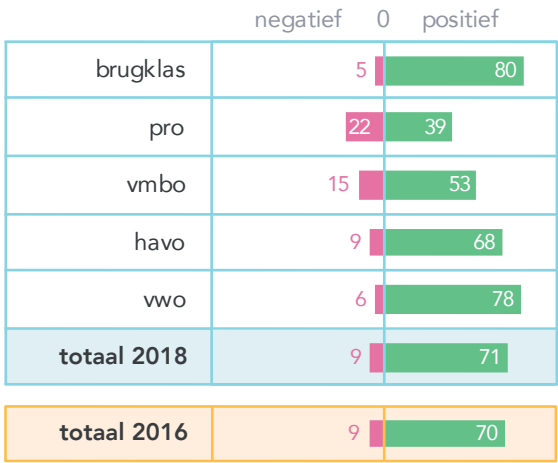
- Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school?
- Ga je met plezier naar school?

De algemene tevredenheid is iets afgenomen ten opzichte van twee jaar geleden. Dit jaar oordeelt 63 procent positief, ten opzichte van 64 procent in 2016. De brugklassers zijn het meest positief in hun totaaloordeel, op de voet gevolgd door vwo’ers. Minst tevreden zijn leerlingen in het praktijkonderwijs. Van deze groep is bijna een kwart zelfs nadrukkelijk ontevreden. Ook bij vmbo’ers is de tevredenheid niet uitgesproken hoog: hier is de helft van de scholieren positief over het onderwijs en bijna één op de vijf negatief.

Figuur 87. Algemeen oordeel (totaaloordeel)

Kijken we naar de twee oordelen waarop het totaaloordeel gebaseerd is dan blijken scholieren vooral minder vaak met plezier naar school te gaan (59% in 2016 naar 56% in 2018). Ze geven ten opzichte van vorige meting net iets vaker aan opnieuw voor de school te kiezen (toename van 70 naar 71%). Tussen de onderwijstypen is wel veel verschil bij het al dan niet opnieuw voor dezelfde school kiezen. Met name leerlingen in het praktijkonderwijs geven vaak aan dat ze niet opnieuw voor hun school zouden kiezen: 39 procent zou dat wel doen, en 22 procent niet. Het verschil met het vwo is hier groot: van de vwo’ers zou 78 procent weer voor de huidige school kiezen, tegenover zes procent die dat niet zou doen. Ook vmbo’ers geven relatief vaak aan niet opnieuw voor hun school te kiezen als ze de keuze opnieuw mochten maken. Bij het met plezier naar school gaan is het verschil tussen onderwijstypen kleiner. Brugklassers gaan het vaakst met plezier naar school, gevolgd door vwo’ers.

Figuur 88. Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school?

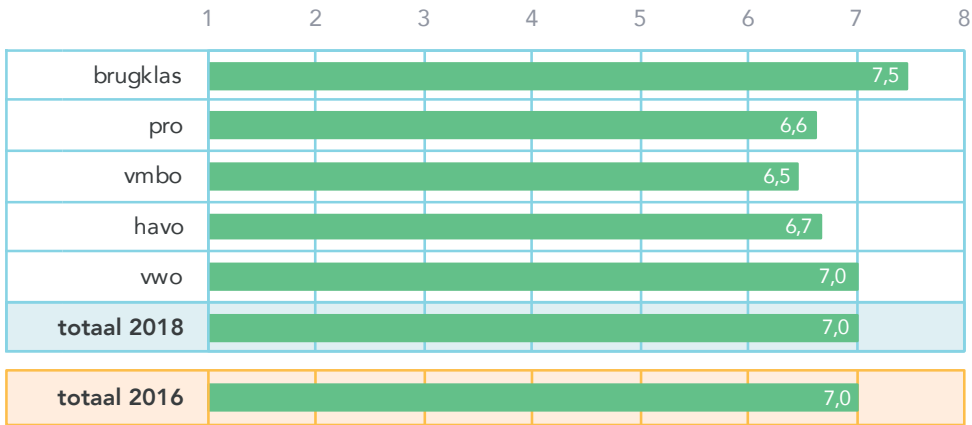
Vmbo-scholieren op vmbo-gl zijn het meest positief in hun totaaloordeel over school, gevolgd door tl-leerlingen. Leerlingen op vmbo-bl zijn het minst positief. Dat is het geval bij zowel het totaaloordeel als de twee onderliggende aspecten (opnieuw voor school kiezen en met plezier naar school gaan).

Het totaaloordeel over school neemt af naarmate de jaren vorderen. In het eindexamenjaar zijn leerlingen in vmbo, havo en vwo het minst positief over school. Ze zeggen met name dat ze niet opnieuw voor dezelfde school zullen kiezen. Het met plezier naar school gaan, blijft meer stabiel over de leerjaren.

Meisjes zijn positiever in hun totaaloordeel over school. Ze geven vaker aan opnieuw voor hun school te kiezen en gaan ook meer met plezier naar school.

7.2 Rapportcijfer voor de school

Dit jaar geven scholieren hun school net als twee jaar geleden een ruim voldoende 7. Brugklassers zijn het meest positief en waarderen hun school met gemiddeld een 7,5. Het laagste rapportcijfer wordt uitgedeeld door vmbo-leerlingen die hun school een 6,5 op het rapport geven. Wat hen betreft voldoende, maar met zeker ruimte voor verbetering.

Figuur 90. Hoe goed vind je jouw school / welk rapportcijfer geef je jouw school?

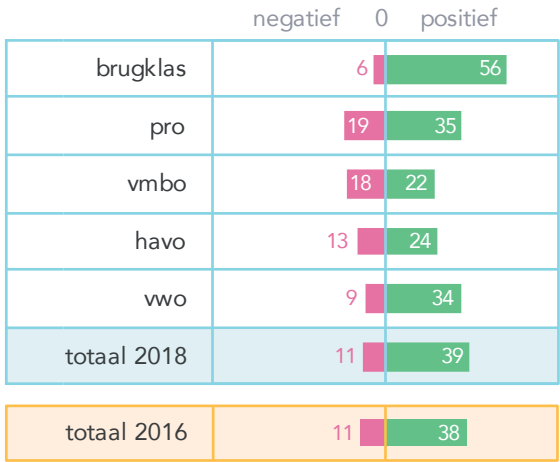
Binnen het vmbo krijgt de school het hoogste rapportcijfer van de vmbo-gl-leerlingen: een 7,1. In de andere leerwegen ligt dit lager, tussen de 6,7 en 6,9.

Het rapportcijfer dat de leerlingen hun school geven, wordt steeds lager naarmate het eind van de middelbare schooltijd in zicht komt. Waar brugklassers nog gemiddeld een 7,5 geven (in hun eerste jaar zelfs een 7,8 gemiddeld), geven de vmbo-eindexamenleerlingen nog maar een 6,4, havo-eindexamenleerlingen een 6,5, en vwo-eindexamenleerlingen een 6,8.

Meisjes geven een hoger rapportcijfer aan hun school dan jongens: respectievelijk een 7,1 en een 6,9.

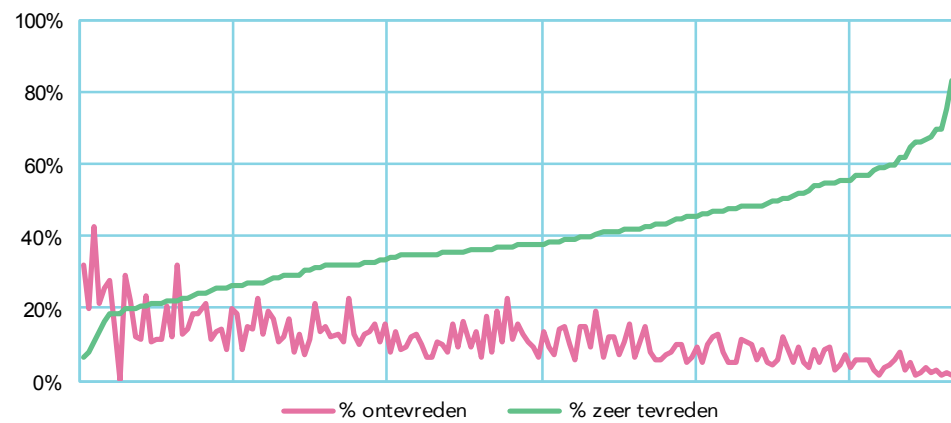
7.3 Profiel van een tevreden scholier

Tot dusver hebben we gekeken naar gemiddelden. Om grip te krijgen op wat nu bepaalt of een scholier tevreden is of niet, vergelijken we in deze paragraaf twee uitersten: de zeer tevreden leerlingen die hun school een rapportcijfer 7,5 of hoger geven en de ontevreden leerlingen die school een 5,5 of lager geven. In totaal behoort 39 procent van de scholieren tot de groep zeer tevreden scholieren en elf procent tot de groep ontevreden scholieren. Het laagste percentage zeer tevreden scholieren bevindt zich op het vmbo (22%), gevolgd door de havo (24%). Onder brugklassers is het percentage tevreden scholieren het hoogst.

Figuur 91. Percentage ontevreden (5,5 of lager) en zeer tevreden (7,5 of hoger) scholieren

In figuur 92 is voor alle 165 deelnemende schoolvestigingen het percentage ontevreden en zeer tevreden scholieren weergegeven. Overal waar de groene lijn boven de roze lijn uitkomt, zijn er meer zeer tevreden dan ontevreden scholieren op school. In totaal zijn er tien vestigingen (6% van het totaal aantal vestigingen) waar er meer ontevreden dan tevreden scholieren zijn. Er is één vestiging waar geen enkele leerling een 5,5 of lager als rapportcijfer aan de school gegeven heeft.

Figuur 92. Percentage ontevreden (5,5 of lager) en zeer tevreden (7,5 of hoger) scholieren, per vestiging

Om te zien welke leerlingkenmerken en welke tevredenheidsaspecten nu het sterkst bepalen of een scholier tot de groep zeer tevreden of juist de ontevreden scholieren behoort, zijn alle tevredenheidsoordelen en beschikbare achtergrondkenmerken in één grote logistische regressie samengevoegd. De statistische software toont vervolgens op welke tevredenheidsaspecten en leerlingkenmerken de groepen het sterkst van elkaar verschillen. De software zet deze kenmerken en tevredenheidsaspecten op volgorde van meest bepalend, zodat we uitspraken kunnen doen over welke aspecten het meest belangrijk zijn voor de tevredenheid van scholieren. Uit de analyse blijkt dat de volgende tien aspecten het meest bepalend zijn in de kans om tot de groep tevreden scholieren te behoren:

- Ga je met plezier naar school?
- Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?
- Telt de mening van leerlingen mee op jouw school?
- Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?
- Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan?
- Hoe tevreden ben je over de klaslokalen?
- Vind je dat de lessen zin hebben?
- Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?
- Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school?
- Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?

Dezelfde analyse is gedaan om te bepalen welke leerlingkenmerken het meest van invloed zijn op de kans om tot de meest tevreden groep te behoren. Hieruit blijkt dat:

- Brugklassers en vwo'ers zijn vaker dan havisten en vmbo'ers zeer tevreden.
- Naarmate het leerjaar stijgt, is de kans dat leerlingen zeer tevreden zijn kleiner.
- Meisjes zijn vaker tevreden dan jongens.

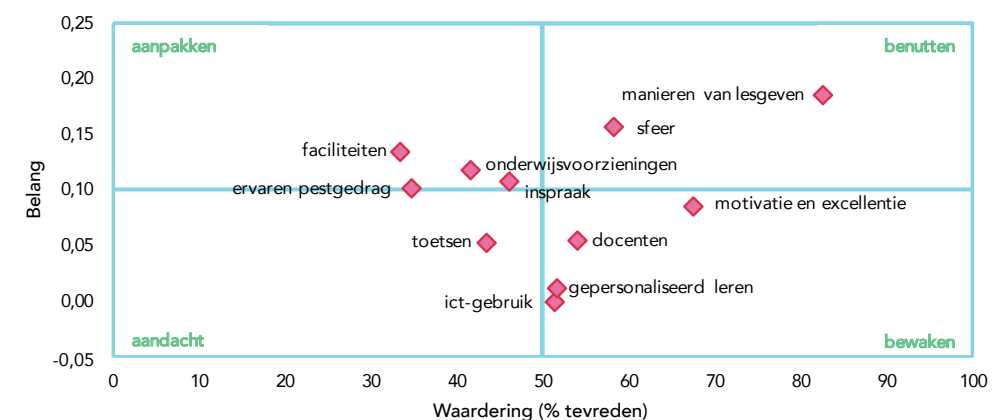
Het al dan niet hebben van een beperking is niet van invloed op de kans om tot de zeer tevreden dan wel de groep ontevreden scholieren te behoren.

7.4 Investeren in plezier

Het is belangrijk dat leerlingen met plezier naar school gaan. Leerlingen die lekker in hun vel zitten en zich fijn voelen op school, zijn het best in staat om optimaal te profiteren van de kennis die hen wordt aangeboden. Maar waar begin je als school als je ervoor wilt zorgen dat leerlingen met meer plezier naar school gaan? In deze paragraaf laten we één manier zien om prioriteiten te stellen. Met behulp van een prioriteitenmatrix is grafisch inzichtelijk te maken waar verbeterpunten liggen. Hoewel de statistische aansturing om de matrix uit te draaien ingewikkeld is, is de uitkomst ervan eenvoudig te interpreteren. Wat de matrix doet, is het relatieve belang van (in dit geval) de verschillende totaaloordelen voor het al dan niet met plezier naar school gaan (vergelijkbare analyse met die in de vorige paragraaf) afzetten tegen de waardering, in dit geval het gemiddelde percentage tevreden scholieren op de totaaloordelen.

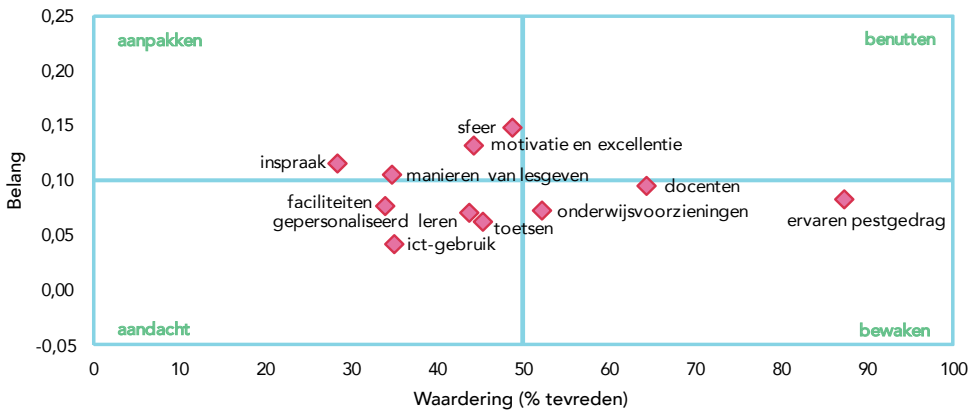
Wanneer het belang en de waardering samen in een figuur gezet worden, levert dat een vlak op dat op te delen is in vieren (zie de uitgewerkte voorbeelden op de volgende bladzijden). 'Aanpakken' (linksboven) betekent dat de score relatief sterk van invloed is op het met plezier naar school gaan, maar dat scholieren op dat punt ontevreden zijn: aanpakken dus! Linksonder ('aandacht') bevat aspecten waarover scholieren eveneens ontevreden zijn, maar deze aspecten zijn ook minder van invloed op het met plezier naar school gaan. Als school is het wel belangrijk om hier aandacht aan te besteden, maar het heeft een minder hoge prioriteit. Aan de rechterkant van het figuur staan de onderwijsaspecten waarover de leerlingen wel tevreden zijn. Rechtsonder ('bewaken') betekent voor scholen dat het goed is om hier op te blijven letten, maar er is weinig invloed op het met plezier naar school gaan. Rechtsboven ('benutten') bevat de punten waarover scholieren (nu) tevreden zijn en die sterk meewegen in het met plezier naar school gaan: voor scholen zijn dit de punten die ze kunnen benutten, punten die de leerlingen zien als de absolute pluspunten van hun school! In de figuren die hierna volgen hebben we voor de vier onderwijstypen (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo) een prioriteitenmatrix gemaakt.

De matrix voor het praktijkonderwijs (figuur 93) geeft aan dat er met name op vier punten werk aan de winkel is. Het is belangrijk dat de faciliteiten (kantine, frisheid van het gebouw en toiletten) en onderwijsvoorzieningen (bijv. studieplekken op school) verbeterd worden, dat er meer ruimte is voor inspraak (en dat de mening van scholieren ook serieus genomen wordt) en dat er iets gedaan wordt aan het pestgedrag op school. Een verbetering op deze vier punten maakt dat leerlingen met meer plezier naar school zullen gaan. Wat gaat er goed in het praktijkonderwijs? De manieren van lesgeven en de sfeer op school zijn wat de praktijkscholieren betreft punten om trots op te zijn!

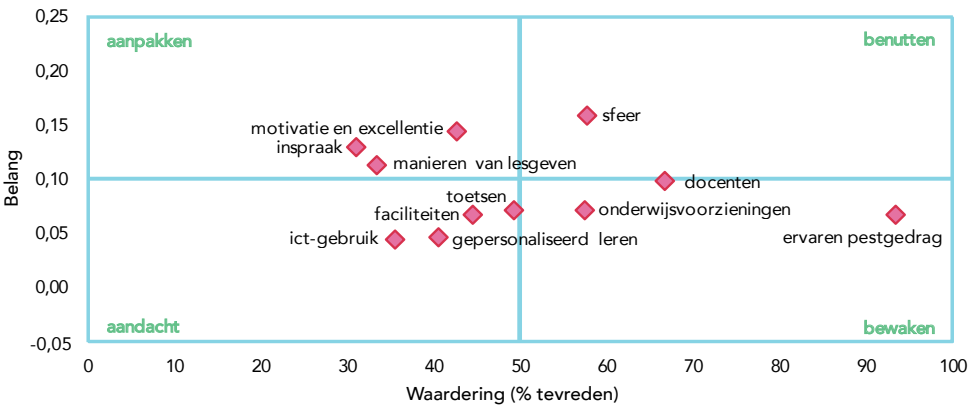
Figuur 93. Prioriteitenmatrix met plezier naar school – praktijkonderwijs

In het vmbo zijn er eveneens vier punten die belangrijk zijn om aan te pakken om daarmee meer leerlingen met plezier naar school te laten gaan (figuur 94). Ook hier is het belangrijk om inspraak van scholieren serieus op te pakken. Daarnaast hebben vmbo-leerlingen behoefte aan meer aandacht voor motivatie en excellentie en aan wat meer variatie in de manieren van lesgeven. En de sfeer behoeft aandacht: deze is het meest bepalend in het met plezier naar school gaan, maar is voor nog niet eens de helft van de vmbo-scholieren goed te noemen. Voor vmbo-leerlingen ontbreken absolute pluspunten van hun school.

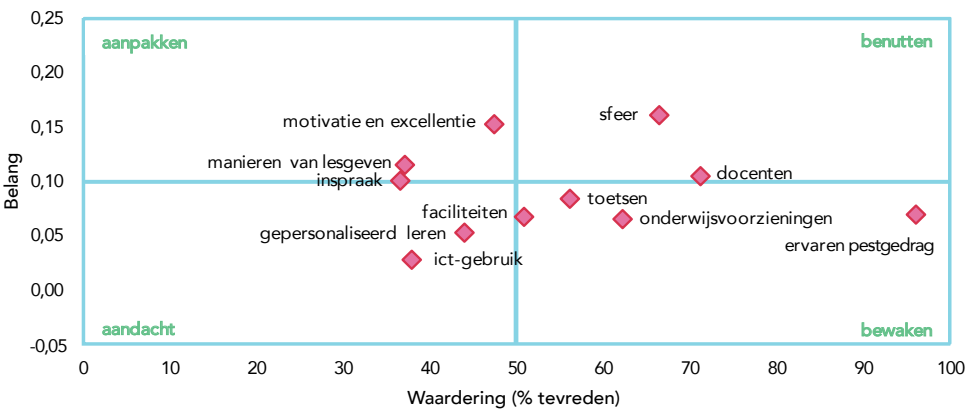
Figuur 94. Prioriteitenmatrix met plezier naar school – vmbo

Om havisten meer met plezier naar school te laten gaan, staan er drie punten op de actielijst: zorg voor meer (zichtbare) inspraak, geef meer aandacht aan motivatie en excellentie en zorg voor wat variatie in de manier en vormen van lesgeven. Waar zijn de havisten op hun school trots op? De sfeer! Behoud dat en benut dat!

Figuur 95. Prioriteitenmatrix met plezier naar school – havo

Tot slot de prioriteitenmatrix voor de vwo-scholieren. Hun lijstje met aan te pakken punten komt overeen met dat van havisten. Hoogste prioriteit hier is het verbeteren van de aandacht voor het motiveren en uitdagen van leerlingen en het bieden van ruimte voor excellentie. Ook belangrijk is om de manieren van lesgeven tegen het licht te houden. En net als in de andere onderwijstypen is inspraak bepalend voor het met plezier naar school gaan, maar voor maar weinig vwo-leerlingen is het totaaloordeel over inspraak op dit moment positief. Ook mee aan de slag dus! Waar vwo-leerlingen in hun school trots op zijn, zijn de sfeer en de docent. Wees er zuinig op!

Figuur 96. Prioriteitenmatrix met plezier naar school – vwo

7.5 Samenvatting

In dit hoofdstuk is gekeken naar het eindoordeel van scholieren. De algemene tevredenheid van scholieren neemt iets af, vooral omdat ze minder dan twee jaar geleden met plezier naar school gaan. Het vertaalt zich vooralsnog niet in een lager rapportcijfer, dat blijft stabiel een mooie 7! Verschil naar type onderwijs is er wel: praktijkscholieren zijn echt aanzienlijk minder tevreden, vmbo-scholieren geven van alle leerlingen hun school het laagste rapportcijfer. Op het vwo en in de brugklas zijn de scholieren beduidend meer tevreden.

De kans op een hoog cijfer voor school is met name afhankelijk van het plezier waarmee leerlingen naar school gaan, de tevredenheid over de klachtenafhandeling, de ervaring dat de mening van scholieren meetelt op school, een goede sfeer en de manier waarop docenten met de scholieren omgaan.

Hoe kun je als school nu zorgen dat scholieren met meer plezier naar school komen? Daarvoor is aan het eind van dit hoofdstuk een prioriteitenmatrix geïntroduceerd: een handig instrument om snel te bepalen waar prioriteiten zouden moeten liggen. Voor het praktijkonderwijs blijkt dat het met plezier naar school gaan verbeterd kan worden door het op orde brengen van faciliteiten en onderwijsvoorzieningen, meer inspraak en actie tegen pestgedrag op school. Voor vmbo'ers liggen de prioriteiten bij eveneens meer ruimte voor inspraak, meer aandacht voor motivatie en excellentie, het tegen het licht houden van de manieren van lesgeven en met stip op één: het verbeteren van de sfeer. Het plezier van havisten en vwo'ers kan toenemen als de school wederom meer ruimte biedt voor inspraak, meer investeert in motivatie en excellentie en meer variatie en actualiteit brengt in de manieren en vormen van lesgeven.

8 Bijlagen

A. Deelnemende scholen

Brin	Naam instelling
00AQ	Zwin College
00CB	Scholengemeenschap voor Voortgezet Vrije School onderwijs
00HI	SG Dalton Voorburg
00NE	Jan van Brabant College, Deltaweg
00PJ	Erasmus College
00RZ	Montessori College Nijmegen - Groesbeek
00ZD	Bonhoeffercollege
01EO	Purmerendse Scholengroep
01FY	Augustinianum
01IC	AOC Oost
01KL	Dunamare onderwijsgroep
01LZ	ECL
01MO	Trevianum Scholengroep
02CI	Insula College
02FY	OMO Scholengroep Bergen op Zoom e.o.
02IC	Edudelta Onderwijsgroep
02ME	Tabor College
02QN	SG Marianum
02QP	Willibrord Gymnasium
02RA	Veluws college
02TD	CSG Jan Arentsz
02TZ	St. Michaël College
02UC	Atheneum College Hageveld
02UT	VCL
02VA	Roelof van Echten College
03AQ	Open Schoolgemeenschap Bijlmer
03FO	CVO 't Gooi
03KN	Pius X-college
03XF	Mundium College
03XM	Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs voor Meppel e.o.
04DS	Trevianum Scholengroep
04OY	Carmel College Salland
05AV	Twents Carmel College
05RA	VeenLanden College

Brin	Naam instelling
05TA	CSG Willem de Zwijger
06WY	Griendencollege
07BQ	Trevianum Scholengroep
08LP	Isendoorncollege
08SG	Christelijk Lyceum Apeldoorn
11UL	Edudelta Onderwijsgroep
12IR	De Nieuwe Veste
12VI	Nordwin College
13US	Groene Welle
14RF	Cygnus Gymnasium
14RR	DevelsteinCollege
14VY	Christelijke Scholengemeenschap Buitenveldert
15BH	SCOPE Scholengroep
15QW	Regionale Scholengemeenschap Goeree-Overflakkee
16AW	OSG Echnaton
16GZ	RSG Tromp Meesters
16MQ	Koning Willem II College
16NK	Vrijeschool Zutphen VO
16PA	Christelijk Gymnasium Utrecht
16PE	Connect College
16SK	Liemers College
16TV	Rudolf Steiner College
17GT	Sint Ursula
17VN	Bonhoeffer College
18AN	Globe college
18CV	Martinuscollege
18TR	Loket Zwijldrechtse Waard
18XU	Beatrix College
19HG	Scholengroep Carmel Hengelo
19IP	Rembrandt College
19LO	Linde College
19XH	Het Hooghuis
19XV	Prisma College
20BC	Oranje Nassau College

Brin	Naam instelling
20CP	Nehalennia Stedelijke Scholengemeenschap
20DG	Gymnasium Felisenum
20DL	OSG Piter Jelles
20EI	Vathorst College
20KZ	Johan de Witt-gymnasium
20LA	Esdal College
20MH	Jac. P. Thijssse College
20ZK	sg Tongerlo
21CS	CITAVERDE College
21EX	Theresialyceum
21GU	Edith Stein College
23EJ	OSG Hengelo
23JA	Grafisch Lyceum Rotterdam
24RW	Het Oostvaarderscollege
25CV	Bornego College
25EF	Clusius College
25FX	Reynaertcollege Hulst
25GC	Mencia Sandrode
25GV	Aeres Groep
25LV	Scholengemeenschap De Rooi Pannen
25MB	Montessori College Eindhoven
26CC	Helicon Opleidingen
27MD	Kennemer College
27VD	Aeres Groep
30BC	SintLucas
30EU	Markland College
31CG	Melanchthon
31CH	PENTA college CSG

8 Bijlagen

B. Respons naar achtergrondkenmerken

Tabel 3: Verdeling respons naar leerjaar

	Aantal	%
Leerjaar 1	16.802	22,6
Leerjaar 2	16.808	22,6
Leerjaar 3	18.208	24,5
Leerjaar 4	14.450	19,4
Leerjaar 5	6.165	8,3
Leerjaar 6	1.932	2,6
Totaal	74.365	100,0

Bron: LAKS-monitor 2018

Tabel 4: Verdeling respons naar niveau

	Aantal	%
Brugklas	33.663	45,3
Pro	319	0,4
Vmbo	18.048	24,3
Havo	11.055	14,9
Vwo	11.280	15,2
Totaal	74.365	100,0

Bron: LAKS-monitor 2018

Tabel 5: Verdeling respons naar geslacht

	Aantal	%
Man	35.937	48,3
Vrouw	38.428	51,7
Totaal	74.365	100,0

Bron: LAKS-monitor 2018

Tabel 6: Verdeling respons naar vmbo-leerweg

	Aantal	%
Basisberoepsgerichte leerweg	6.604	19,3
Kaderberoepsgerichte leerweg	9.993	29,2
Gemengde leerweg	4.256	12,4
Theoretische leerweg	10.318	30,1
Gemengde/theoretische leerweg	3.060	8,9
Totaal	34.231	100,0

Bron: LAKS-monitor 2018

Tabel 7: Verdeling respons naar beroepsgerichte vmbo-programma's

	Aantal	%
Bouwen, Wonen en Interieur	407	3,9
Dienstverlening en Producten	850	8,2
Economie en Ondernemen	876	8,5
Groen	3.944	38,2
Horeca, Bakkerij en Recreatie	682	6,6
Maritiem en Techniek	213	2,1
Media, Vormgeving en ICT	360	3,5
Mobiliteit en Transport	191	1,8
Produceren, Installatie en Energie	409	4,0
Zorg en Welzijn	1.402	13,6
Combinatieprofiel	947	9,2
Onbekend	50	0,5
Totaal	10.331	100,0

Bron: LAKS-monitor 2018

Tabel 8: Verdeling respons naar havo-/vwo-profiel

	Aantal	%
CM	1.441	9,7
EM	5.245	35,2
NG	3.242	21,7
NT	2.236	15,0
CM/EM	367	2,5
NG/NT	2.277	15,3
Nog geen profiel gekozen	37	0,2
Onbekend	65	0,4
Totaal	14.910	100,0

Bron: LAKS-monitor 2018

Tabel 9: Verdeling respons naar provincie

	Aantal	%
Groningen	0	0,0
Friesland	2.798	3,8
Drenthe	3.818	5,1
Overijssel	10.058	13,5
Flevoland	2.390	3,2
Gelderland	7.654	10,3
Utrecht	2.484	3,3
Noord-Holland	15.500	20,8
Zuid-Holland	10.373	13,9
Zeeland	1.288	1,7
Noord-Brabant	12.924	17,4
Limburg	5.078	6,8
Onbekend	2.798	3,8
Totaal	74.365	100,0

Bron: LAKS-monitor 2018

Tabel 10: Verdeling respons naar schoolgrootte

	Aantal	%
0-250 leerlingen	1.485	2,0
251-500 leerlingen	12.305	16,5
501-1000 leerlingen	20.947	28,2
1001-1500 leerlingen	26.232	35,3
1501-2000 leerlingen	13.396	18,0
Totaal	74.365	100,0

Bron: LAKS-monitor 2018

8

Bijlagen

C. Indeling in thema's

Tabel 11: Clusterindeling LAKS-monitor 2018

Cluster	Cronbach's alpha
Docenten	0,81
Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan?	
Behandelen docenten jou met respect?	
Vind je dat jouw docenten goed uitleggen?	
Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten?	
Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten?	
Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach?	
Manier van lesgeven	0,77
Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk die je krijgt in de lessen?	
Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten tijdens de les?	
Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws?	
Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?	
Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten?	
Vind je dat de lessen zin hebben?	
Motivatie en excellentie	0,75
Word je door school uitgedaagd om je best te doen?	
Word je gemotiveerd door docenten?	
Weet je waarom je iets moet leren?	
Kan je meepraten over wat je moet leren?	
Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?	
Gepersonaliseerd leren	0,74
Houden docenten rekening met je sterke en zwakke punten?	
Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken?	
Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren?	
Ict-gebruik	0,74
Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ICT werken?	
Hoe werkt de ICT op jouw school?	

Cluster	Cronbach's alpha
Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ICT die gebruikt wordt tijdens de lessen?	
Toetsen	0,75
Weet je op tijd dat je een toets hebt?	
Weet je wat je moet leren voor een toets?	
Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt?	
Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten zijn?	
Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets?	
Onderwijsvoorzieningen	0,72
Kun je op school gebruikmaken van internet als dat nodig is?	
Hoe tevreden ben je over de klaslokalen?	
Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school?	
Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school?	
Hoe tevreden ben je over praktijkmateriaal voor gym/techniek/kunst?	
Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie?	
Faciliteiten	0,68
Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school?	
Hoe tevreden ben je over de kantine?	
Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn?	
Leefbaarheid en sfeer	0,83
Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?	
Hoe duidelijk vind je de regels op school?	
Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten?	
Hoe tevreden ben je over hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen?	
Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?	
Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school?	
Ervaren pestgedrag	0,82
Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school?	

Cluster	Cronbach's alpha
Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school?	
Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan?	
Ben je de afgelopen drie maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school?	
Inspraak	0,82
Telt de mening van leerlingen mee op jouw school?	
Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad?	
Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad?	
Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt om mee te praten over wat er op school gebeurt?	
Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?	
Stage praktijkonderwijs	correlatie: 0,50
Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage?	
Vind je dat je echt iets leert op je stage?	
Algemeen oordeel	correlatie: 0,50
Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school?	
Ga je met plezier naar school?	

Bron: LAKS-monitor 2018

8

Bijlagen

D. Vragenlijst

Voorafgaand aan de vragen over jouw school en onderwijs volgen eerst ongeveer 7 algemene vragen.

Algemeen

1. Ben je man of vrouw?

a. Man

b. Vrouw
2. Wat is je geboortedatum?

dag __ maand _____ jaar _ _ _ _
3. In welk leerjaar zit je?

a. 1

b. 2

c. 3

d. 4

e. 5

f. 6
4. Welk type school volg je?

a. Brugklas

b. Praktijkonderwijs

c. Vmbo

d. Vmbo-b

e. Vmbo-k

f. Vmbo-(g)t

g. Havo

h. Vwo
5. Welke leerweg volg je? [Alleen voor vmbo leerjaar 1 en 2; twee antwoorden mogelijk]

a. Basisberoepsgerichte leerweg (BL)

b. Kaderberoepsgerichte leerweg (KL)

c. Gemengde leerweg (GL)

d. Theoretische leerweg (vmbo-t, TL)
6. In welke leerweg doe je eindexamen? [Alleen voor vmbo leerjaar 3 en hoger]

a. Basisberoepsgerichte leerweg (BL)

b. Kaderberoepsgerichte leerweg (KL)

c. Gemengde leerweg (GL)

d. Theoretische leerweg (vmbo-t, TL)

e. Gemengde/theoretische leerweg ((GL/TL)
7. Heb je ook leerwegondersteuning? [Alleen voor vmbo]

a. Ja

b. Nee

c. Weet ik niet
8. Welk profiel heb je gekozen? Je kan meerdere profielen aankruisen. [Alleen voor havo of vwo leerjaar 4 of hoger]

a. Cultuur & Maatschappij

b. Economie & Maatschappij

c. Natuur & Gezondheid

d. Natuur & Techniek

e. Nog geen profiel gekozen
9. Welk profiel heb je gekozen? Je kan meerdere profielen aankruisen. [Alleen voor vmbo leerjaar 3 of hoger]

a. Bouwen, Wonen en Interieur

b. Dienstverlening en Producten

c. Economie en Ondernemen

d. Groen

e. Horeca, Bakkerij en Recreatie

f. Maritiem en Techniek

g. Media, Vormgeving en ICT

h. Mobiliteit en Transport

i. Produceren, Installatie en Energie

j. Zorg en Welzijn
- ### Instructie
- Je staat nu aan het begin van de vragen over je onderwijs. Er zijn 13 thema's, zoals: lessen, toetsen en docenten. Je kunt jouw tevredenheid aangeven door een van de vijf hokjes aan te kruisen.
- #### Voorbeeld:
Hoe tevreden ben je over wat je leert op school?	heel ontevreden ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ heel tevreden
- Als een vraag niet van toepassing is of je het antwoord niet weet, kun je bij sommige vragen n.v.t. aankruisen. N.v.t. betekent: niet van toepassing.
- ### De organisatie op school
10. Hoeveel lessen vallen er uit? [heel veel ☐☐☐☐☐ heel weinig]

11. Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]

12. Hoe tevreden ben je over jouw rooster? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]

13. Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden + nvt] [Vraag VenstersVO]

[i] We bedoelen hiermee met school naar het museum, schoolreisje, etc.

14. Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker] [Vraag VenstersVO]
- ### Docenten
- Dit is niet makkelijk in te vullen, want het verschilt natuurlijk per vak en docent, maar probeer toch een gemiddelde voor docenten op jouw school in te vullen!
15. Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]

16. Behandelen docenten jou met respect? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker] [Vraag VenstersVO]

17. Vind je dat jouw docenten goed uitleggen? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker] [Vraag VenstersVO]

18. Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker]

19. Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]

20. Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ICT [i] werken? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]

[i] Met ICT bedoelen we bijvoorbeeld computers, digitale leeromgevingen of smartboards.

21. Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden] [Vraag VenstersVO]
- 90
- LAKS-monitor 2018
- Hét tevredenheidsonderzoek onder scholieren
- 91

Manieren en vormen van lesgeven

22. Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk [i] die je krijgt in de lessen? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] *[i] Het leren door te ‘doen’ in de les, zoals excursies of scheikunde-proefjes in plaats van luisteren of opgaven maken.*
23. Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten [i] tijdens de les? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Denk hierbij aan: luisteren naar uitleg, zelfstandig werken, samenwerken, gebruik van ict, presenteren, enzovoorts.*
24. Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws [i]? [veel te weinig ☐☐☐☐ ruim voldoende] **[Vraag VenstersVO]** *[i] We bedoelen hiermee of belangrijke dingen uit het nieuws of uit de krant ook in de les worden besproken.*
25. Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] *[i] Met lesmateriaal bedoelen we bijvoorbeeld leerboeken, werkboeken, projectboeken, tabellenboeken, examenbundels.*
26. Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] *[i] We bedoelen hiermee of je wat je bij het ene vak leert ook weer kunt gebruiken bij een ander vak. We bedoelen hiermee niet de tijd die er is tussen lessen.*
27. Vind je dat de lessen zin hebben [i]? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker] *[i] Hiermee bedoelen we of je in de lessen ook iets leert.*

Motivatie en excellentie

28. Word je door school uitgedaagd [i] om je best te doen? [veel te weinig ☐☐☐☐ ruim voldoende] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Hiermee bedoelen we of je leraren je aanmoedigen om harder te leren, betere cijfers te halen, etc.*
29. Word je gemotiveerd door docenten? [veel te weinig ☐☐☐☐ ruim voldoende] **[Vraag VenstersVO]**
30. Weet je waarom je iets moet leren? [nooit ☐☐☐☐ altijd]
31. Kan je meepraten over wat je moet leren? [nooit ☐☐☐☐ altijd]
32. Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten [i] te doen om je te ontwikkelen? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] *[i] Hiermee bedoelen we niet-verplichte vakken en activiteiten als debatclubs, masterclasses, musical, schoolband, plusklassen, etc. die je zelf kan kiezen omdat je ze interessant vindt. Deze vakken en activiteiten kunnen tijdens maar ook na schooltijd gegeven worden.*

Gepersonaliseerd leren

33. Houden docenten rekening met je sterke en zwakke punten [i]? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Denk hierbij aan: extra hulp van docenten als je ergens moeite mee hebt of extra opdrachten als iets je makkelijk afgaat.*
34. Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]
35. Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker + niet van toepassing] **[Vraag VenstersVO]**

Ict-gebruik

In dit onderdeel van de vragenlijst kijken we naar het ICT-gebruik op jouw school. Je moet hierbij denken aan bijvoorbeeld het werken met computers, digitale leeromgevingen of smartboards.

36. Hoe werkt de ICT [i] op jouw school? [heel slecht ☐☐☐☐ heel goed] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Met ICT bedoelen we bijvoorbeeld computers, gebruik devices en internet, digitale leeromgevingen of smartboards.*
37. Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ICT [i] die gebruikt wordt tijdens de lessen? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Met ICT bedoelen we bijvoorbeeld computers, gebruik devices en internet, digitale leeromgevingen of smartboards.*
38. Kun je op school gebruikmaken van internet [i] als dat nodig is? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker] *[i] Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld of de wifi-verbinding altijd sterk en snel genoeg is .*

Toetsen

39. Weet je op tijd dat je een toets hebt? [nooit ☐☐☐☐ altijd]
40. Weet je wat je moet leren voor een toets? [nooit ☐☐☐☐ altijd]
41. Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]
42. Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten [i] zijn? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld de nabespreking van een toets of praktijkopdracht]*
43. Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]

Onderwijsvoorzieningen en faciliteiten

44. Hoe tevreden ben je over de klaslokalen? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]
45. Hoe tevreden ben je over de studieplekken [i] op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] *[i] Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld de studieplekken in het Open Leercentrum, in de bibliotheek/mediatheek en in studielokalen*
46. Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]
47. Hoe tevreden ben je over praktijkmateriaal [i] voor gym/techniek/kunst? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] *[i] Met praktijkmateriaal bedoelen we bijvoorbeeld gymtoestellen, labjassen, rekenmachines, kwasten, verf.*
48. Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]
49. Hoe tevreden ben je over de kantine? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]
50. Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden]

Leefbaarheid en sfeer

51. Hoe tevreden ben je over de veiligheid [i] op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Hiermee bedoelen we of je je prettig voelt op school, of er geen agressie is op school, of er geen geweld gebruikt wordt, of er voldoende camerabewaking is, of er op school niet gestolen wordt, enzovoorts.*
52. Hoe duidelijk vind je de regels op school? [heel onduidelijk ☐☐☐☐ heel duidelijk] **[Vraag VenstersVO]**
53. Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten? [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Heeft de school regels om het pesten te voorkomen, of pesters door docenten worden aangesproken, of dat er in de klas gesproken wordt over pesten, enzovoorts.*
54. Hoe tevreden ben je over hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden + nvt] **[Vraag VenstersVO]**
55. Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school? [helemaal niet ☐☐☐☐ ja, zeker] *[i] Een recht is bijvoorbeeld het inzien van je eigen toets en een plicht is bijvoorbeeld de aanwezigheidsplicht.*
56. Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school? [heel vaak ☐☐☐☐ helemaal niet] **[Vraag VenstersVO]**
57. Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school? [heel vaak ☐☐☐☐ helemaal niet] **[Vraag VenstersVO]**
58. Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan [i]? [heel vaak ☐☐☐☐ helemaal niet] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Denk hierbij aan schoppen, slaan, knijpen enzovoorts.*
59. Ben je de afgelopen drie maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school? [heel vaak ☐☐☐☐ helemaal niet] **[Vraag VenstersVO]** *[i] Bijvoorbeeld op basis van je geloof, huidskleur, geslacht, seksuele voorkeur, enzovoorts.*
60. Hoe tevreden ben je over de sfeer op school? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] **[Vraag VenstersVO]**
61. Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school? [heel ontevreden ☐☐☐☐ heel tevreden] **[Vraag VenstersVO]**

Op school met een beperking

62. Heb je een van de volgende lichamelijke handicaps, functiebeperkingen of (chronische) ziektes? We vragen dit om te meten of je school hier goed mee omgaat. Je kunt meerdere antwoorden aankruisen. [multi resp]
- a. Nee [exclusief, naar vraag 69]
 - b. Spraak- en/of taalproblemen (bijv. stotteren, afasie)
 - c. Blind of zeer slechthorend (ook met bril nog slechthorend)
 - d. Doof of zeer slechthorend
 - e. Problemen met (trap)lopen, bewegen en/of gebruik van armen
 - f. Dyslexie
 - g. Dyscalculie
 - h. Chronische pijnklachten
 - i. Migraine / ernstige (spannings)hoofdpijn
 - j. Eetstoornis (boulimie, anorexia, obesitas)
 - k. Long- en ademhalingsprobleem (bijv. cara, astma, chronische bronchitis, CF)
 - l. Huidaandoening (bijv. eczeem, psoriasis)
 - m. Suikerziekte / diabetes
 - n. ADHD of ADD
 - o. Psychisch probleem / aandoening (bijv. psychose, depressie, angststoornis, dwangneurose)
 - p. Verslaving aan drugs, alcohol, gamen of gokken
 - q. Een vorm van autisme (bijv. PDD-NOS, Asperger, klassiek autisme)
 - r. Artrose, reuma of andere gewrichtsklachten
 - s. Epilepsie
 - t. Hart- en vaatziekte (bijv. hartaandoening, hoge bloeddruk, vernauwde vaten)
 - u. Ernstige darmstoornis (bijv. ziekte van Crohn, colitis)
 - v. Anders
63. Is dit vastgesteld door een specialist? [alleen als vraag 62a ≠ 1; apart voor alle aangekruiste beperkingen]
- a. Ja
 - b. Nee
64. Heb je last van je beperking in je opleiding? [heel vaak - nooit; alleen als vraag 62a ≠ 1]
65. Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt? [alleen als vraag 62a ≠ 1]
- a. Ja
 - b. Nee
66. Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking? [veel te weinig ☐☐☐☐☐ ruim voldoende; alleen als vraag 65a = 1]
67. Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen[i] die er op school zijn voor jouw beperking?
- [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja zeker + ik heb dat niet nodig; alleen als vraag 65a = 1]
- [i] We bedoelen hiermee rust- of werkruimtes, werkplekaanpassingen, extra verlichting, scanner, computeraanpassingen zoals spraak of braille, enzovoorts.*
68. Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw [i] voor mensen met jouw beperking?
- [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker + ik heb dat niet nodig; vraag 65a = 1]
- [i] We bedoelen hiermee of je makkelijk het gebouw in kan komen en je makkelijk kan bewegen in het gebouw, bijvoorbeeld door drempels, liften, breedte van de deuren, aangepaste toiletten, enzovoorts.*

Inspraak op school

69. Is er een leerlingenraad [i] op school?
- a. Ja
 - b. Nee
 - c. Weet ik niet
- [i] De leerlingenraad is een groep leerlingen die de school beter en leuker voor de leerlingen probeert te maken (door bijv. een schoolfeest te organiseren of met de directie te praten).*

70. Is er een medezeggenschapsraad[i] op school?
- a. Ja
 - b. Nee
 - c. Weet ik niet
- [i] In de medezeggenschapsraad bespreken leerlingen, docenten en ouders allerlei belangrijke schooldocumenten met de schoolleiding. De leerlingen zijn voor deze taak gekozen.*
71. Telt de mening van leerlingen mee op jouw school? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker] [Vraag VenstersVO]
72. Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden; alleen als vraag 69 = 1]
73. Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden; alleen als vraag 70 = 1]
74. Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker]
75. Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt [i] om mee te praten over wat er op school gebeurt?
- [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker]
- [i] bijvoorbeeld via de medezeggenschapsraad, leerlingenraad of als klassenvertegenwoordiger.*
76. Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?
- [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB)

77. Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden; alleen vmbo leerjaar 2-3-4 en vraag 9a ≠ 1, havo leerjaar 3-4-5 en vwo leerjaar 3-4-5]
78. Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden; alleen vmbo leerjaar 3-4 en vraag 9a ≠ 1, havo leerjaar 4-5 en vraag 8e ≠ 1, vwo leerjaar 4-5-6 vraag 8e ≠ 1]
79. Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie?
- [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden + ik krijg nog geen begeleiding] [Vraag VenstersVO]
80. Hoe tevreden ben je over je decaan [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden + ik heb geen decaan]
- [i] Een decaan helpt je bij het maken van je keuze voor een vakkenpakket, profiel, beroep of vervolgstudie.*
81. Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens [i]? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden, alleen vmbo 4, havo 5, vwo 6]
- [i] We bedoelen hiermee de informatie over wanneer de eindexamens zijn, waar de eindexamens gehouden worden, hoe je voorbereid wordt in de klas, enzovoorts.*
82. Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker; alleen praktijkonderwijs] [Vraag VenstersVO]
83. Vind je dat je echt iets leert op je stage? [helemaal niet ☐☐☐☐☐ ja, zeker; alleen praktijkonderwijs] [Vraag VenstersVO]

Het algemene oordeel over jouw school

84. Hoe goed vind je jouw school / welk rapportcijfer geef je jouw school? [rapportcijfer]
85. Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school? [heel ontevreden ☐☐☐☐☐ heel tevreden]
86. Ga je met plezier naar school? [nooit ☐☐☐☐☐ altijd] [Vraag VenstersVO]
87. Heb je nog opmerkingen over jouw school of onderwijs die je kwijt wilt? [open]

8 Bijlagen

E. Gebruikte afkortingen

CM	cultuur en maatschappij
CM/EM	combinatieprofiel cultuur en maatschappij & economie en maatschappij
EM	economie en maatschappij
havo	hoger algemeen voorbereidend onderwijs
LAKS	Landelijk Actie Komitee Scholieren
LOB	loopbaanoriëntatie en -begeleiding
lwoo	leerwegondersteunend onderwijs
MR	medezeggenschapsraad
NG	natuur en gezondheid
NT	natuur en techniek
NG/NT	combinatieprofiel natuur en gezondheid & natuur en techniek
pro	Praktijkonderwijs
vmbo	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
vmbo-bl	vmbo basisberoepsgerichte leerweg
vmbo-gl	vmbo gemengde leerweg
vmbo-kl	vmbo kaderberoepsgerichte leerweg
vmbo-tl	vmbo theoretische leerweg
vwo	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs

8 Bijlagen

F. Lijst met tabellen en figuren

Tabellen

Tabel 1	Respons LAKS-monitor 2018	8
Tabel 2	Percentage ontevreden scholieren	12
Tabel 3	Verdeling respons naar leerjaar	81
Tabel 4	Verdeling respons naar niveau	81
Tabel 5	Verdeling respons naar geslacht	81
Tabel 6	Verdeling respons naar vmbo-leerweg	82
Tabel 7	Verdeling respons naar beroepsgerichte vmbo-programma's	82
Tabel 8	Verdeling respons naar havo-/vwo-profiel	83
Tabel 9	Verdeling respons naar provincie	83
Tabel 10	Verdeling respons naar schoolgrootte	84
Tabel 11	Clusterindeling LAKS-monitor 2018	86

Figuren

Figuur 1	Aanwezigheid leerlingenraad en/of medezeggenschapsraad	16
Figuur 2	Oordeel over inspraak op school (totaaloordeel)	17
Figuur 3	Telt de mening van leerlingen mee op jouw school?	18
Figuur 4	Hoe tevreden ben je over de leerlingenraad?	18
Figuur 5	Hoe tevreden ben je over de medezeggenschapsraad?	18
Figuur 6	Zorgt de school dat jij mogelijkheden hebt om mee te praten over wat er op school gebeurt?	18
Figuur 7	Hoe tevreden ben je over de manier waarop klachten worden behandeld op school?	18
Figuur 8	Zou je mee willen praten over wat er op school gebeurt?	19
Figuur 9	Hoe tevreden ben je over het op tijd doorgeven van roosterwijzigingen?	21
Figuur 10	Informeert de school jou over schoolzaken die voor leerlingen belangrijk zijn?	21
Figuur 11	Word je goed geïnformeerd over je rechten en plichten op school?	21
Figuur 12	Hoe tevreden ben je over de informatie over eindexamens?	21
Figuur 13	Aanwezigheid medezeggenschapsraad bij vwo-scholieren, naar leerjaar	22
Figuur 14	Oordeel over ict-gebruik (totaaloordeel)	25
Figuur 15	Hoe tevreden ben je over hoe docenten met ict werken?	26
Figuur 16	Hoe werkt de ict op jouw school?	26
Figuur 17	Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid ict die gebruikt wordt tijdens de lessen?	26
Figuur 18	Oordeel over toetsen (totaaloordeel)	27
Figuur 19	Weet je op tijd dat je een toets hebt?	28
Figuur 20	Weet je wat je moet leren voor een toets?	28
Figuur 21	Hoe tevreden ben je over hoe snel je de uitslag van een toets krijgt?	28
Figuur 22	Vertellen docenten jou duidelijk hoe jouw resultaten zijn?	28
Figuur 23	Hoe tevreden ben je over hoe de leerstof terugkomt in de toets?	28

Figuur 24	Hoeveel lessen vallen er uit?	30
Figuur 25	Hoe tevreden ben je over jouw rooster?	30
Figuur 26	Hoe tevreden ben je over buitenschoolse activiteiten?	31
Figuur 27	Oordeel over stage praktijkonderwijs (totaaloordeel)	32
Figuur 28	Helpt de school jou bij het zoeken naar een stage?	32
Figuur 29	Vind je dat je echt iets leert op je stage?	32
Figuur 30	Oordeel over docenten (totaaloordeel)	37
Figuur 31	Hoe tevreden ben je over hoe docenten met jou omgaan?	38
Figuur 32	Behandelen docenten jou met respect?	38
Figuur 33	Vind je dat jouw docenten goed uitleggen?	38
Figuur 34	Kan je met jouw vragen terecht bij jouw docenten?	38
Figuur 35	Hoe tevreden ben je over wat jouw docenten van hun vak weten?	38
Figuur 36	Hoe tevreden ben je over jouw mentor/tutor/coach?	38
Figuur 37	Oordeel over manieren en vormen van lesgeven (totaaloordeel)	39
Figuur 38	Hoe tevreden ben je over de hoeveelheid praktijk die je krijgt in de lessen?	40
Figuur 39	Hoe tevreden ben je over de afwisseling van verschillende activiteiten tijdens de les?	40
Figuur 40	Vind je dat de lessen aansluiten bij de gebeurtenissen uit het nieuws?	40
Figuur 41	Hoe tevreden ben je over het lesmateriaal?	40
Figuur 42	Hoe tevreden ben je over hoe vakken op elkaar aansluiten?	41
Figuur 43	Vind je dat de lessen zin hebben?	41
Figuur 44	Oordeel over gepersonaliseerd leren (totaaloordeel)	42
Figuur 45	Houden docenten rekening met je sterke en zwakke punten?	42
Figuur 46	Hoe tevreden ben je over hoe je wordt begeleid bij zelfstandig werken?	42
Figuur 47	Krijg je extra hulp als je problemen hebt met leren?	43
Figuur 48	Oordeel over motivatie en excellentie (totaaloordeel)	44
Figuur 49	Word je door school uitgedaagd om je best te doen?	44
Figuur 50	Word je gemotiveerd door docenten?	44
Figuur 51	Weet je waarom je iets moet leren?	45
Figuur 52	Kan je meepraten over wat je moet leren?	45
Figuur 53	Hoe tevreden ben je over de mogelijkheid om naast de normale vakken ook extra vakken of activiteiten te doen om je te ontwikkelen?	45
Figuur 54	Hoe tevreden ben je over de begeleiding bij jouw profielkeuze?	46
Figuur 55	Hoe tevreden ben je over jouw profielkeuze?	46
Figuur 56	Hoe tevreden ben je over je decaan?	47
Figuur 57	Vind je dat de lessen zin hebben? Naar leerjaar	50
Figuur 58	Oordeel over onderwijsvoorzieningen (totaaloordeel)	53
Figuur 59	Kun je op school gebruikmaken van internet als dat nodig is?	54
Figuur 60	Hoe tevreden ben je over de klaslokalen?	54
Figuur 61	Hoe tevreden ben je over de studieplekken op school?	54

Figuur 62	Hoe tevreden ben je over het aantal computers op school?	54
Figuur 63	Hoe tevreden ben je over praktijkmateriaal voor gym/techniek/kunst?	54
Figuur 64	Hoe tevreden ben je over de begeleiding richting een vervolgstudie?	54
Figuur 65	Oordeel over faciliteiten (totaaloordeel)	55
Figuur 66	Hoe tevreden ben je over hoe schoon het is op school?	56
Figuur 67	Hoe tevreden ben je over de kantine?	56
Figuur 68	Hoe tevreden ben je over hoe schoon de toiletten zijn?	56
Figuur 69	Oordeel over leefbaarheid en sfeer (totaaloordeel)	57
Figuur 70	Hoe tevreden ben je over de veiligheid op school?	58
Figuur 71	Hoe duidelijk vind je de regels op school?	58
Figuur 72	Hoe tevreden ben je over wat school doet tegen pesten?	58
Figuur 73	Hoe tevreden ben je over hulp die je van school krijgt bij persoonlijke problemen?	58
Figuur 74	Hoe tevreden ben je over de sfeer op school?	58
Figuur 75	Hoe tevreden ben je over de omgang met andere leerlingen van deze school?	58
Figuur 76	Ervaren pestgedrag (totaaloordeel)	59
Figuur 77	Ben je de afgelopen drie maanden gepest door leerlingen van deze school?	60
Figuur 78	Ben je de afgelopen drie maanden online gepest door leerlingen van deze school?	60
Figuur 79	Hebben leerlingen van deze school jou de afgelopen drie maanden expres lichamelijk pijn gedaan?	60
Figuur 80	Ben je de afgelopen drie maanden gediscrimineerd door leerlingen van deze school?	60
Figuur 81	Percentage type handicap of beperking (meerdere antwoorden mogelijk; alleen scholieren met handicap/beperking)	62
Figuur 82	Heb je last van je beperking(en) in je opleiding? (groen = nooit)	62
Figuur 83	Heb je bij je school aangegeven dat je een beperking hebt?	62
Figuur 84	Houden docenten voldoende rekening met jouw beperking?	63
Figuur 85	Ben je tevreden over de beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen die er op school zijn voor jouw beperking?	63
Figuur 86	Ben je tevreden over de geschiktheid van het gebouw voor mensen met jouw beperking?	63
Figuur 87	Algemeen oordeel (totaaloordeel)	69
Figuur 88	Hoe tevreden ben je over jouw keuze voor deze school?	70
Figuur 89	Ga je met plezier naar school?	70
Figuur 90	Hoe goed vind je jouw school / welk rapportcijfer geef je jouw school?	70
Figuur 91	Percentage ontevreden (5,5 of lager) en zeer tevreden (7,5 of hoger) scholieren	71
Figuur 92	Percentage ontevreden (5,5 of lager) en zeer tevreden (7,5 of hoger) scholieren, per vestiging	72
Figuur 93	Prioriteitenmatrix met plezier naar school – praktijkonderwijs	73
Figuur 94	Prioriteitenmatrix met plezier naar school – vmbo	74
Figuur 95	Prioriteitenmatrix met plezier naar school – havo	74
Figuur 96	Prioriteitenmatrix met plezier naar school – vwo	75

Colofon

De LAKS-monitor 2018 is het tevredenheidsonderzoek van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) onder scholieren in het voortgezet onderwijs. Dit rapport met de landelijke resultaten van de LAKS-monitor 2018 is uitgegeven in juni 2018.

Algemene projectcoördinatie

LAKS, Utrecht

Jente Koopmans

Thijs van Schie

Marlon Bosscher

Onderzoek

ResearchNed, Nijmegen

Joyce Bendig-Jacobs

Froukje Wartenbergh-Cras

Danny Brukx

Vormgeving

de Staat van Creatie, Leeuwarden

Tarek Laarif

Jetze Paulusma

Marije Bakker

Druk

Postfly, Amsterdam

De LAKS-monitor 2018 kon worden uitgevoerd dankzij een financiële bijdrage van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

© 2018 ResearchNed Nijmegen in opdracht van het LAKS. Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. ResearchNed werkt conform de kwaliteitsnormen NEN-EN-ISO 9001:2008 voor kwaliteitsmanagementsystemen en NEN-ISO 20252:2012 voor markt-, opinie- en maatschappelijk onderzoek. Het onderzoeksrapport kan worden gedownload via www.laks-monitor.nl. Gedrukte exemplaren kunnen worden (na)besteld bij het LAKS via info@laks.nl.

Aart out!
Tot de volgende
LAKS-monitor